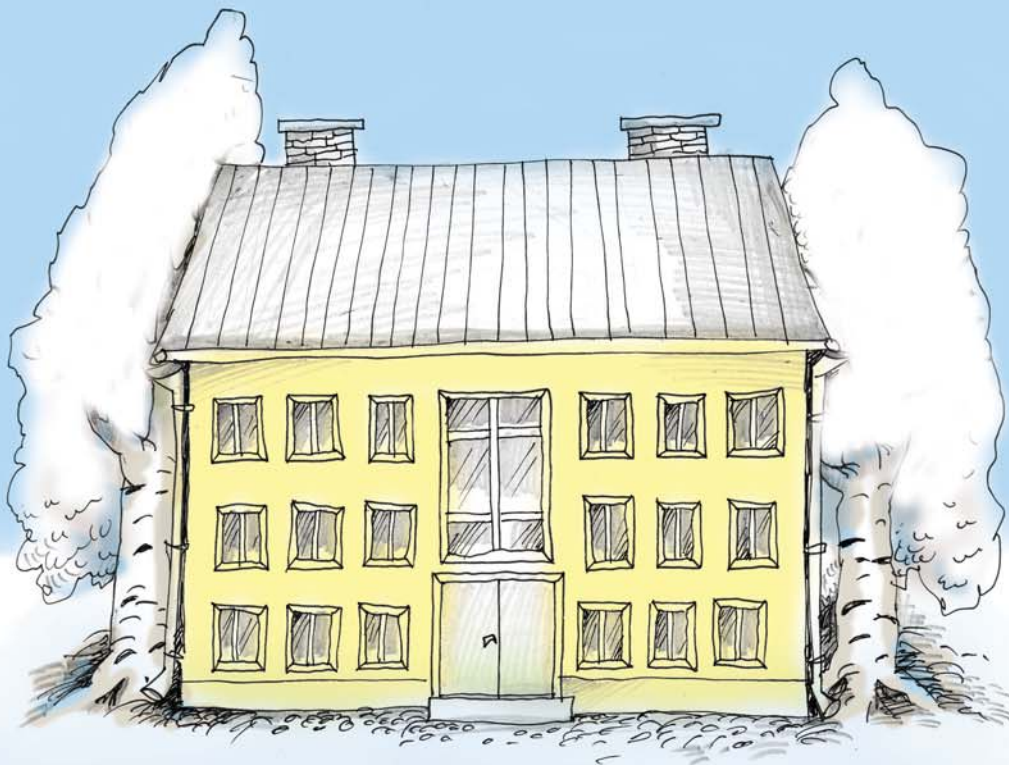

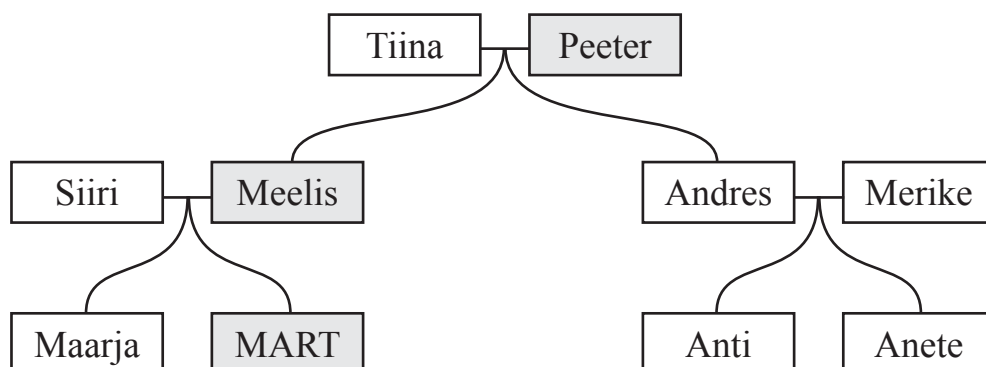
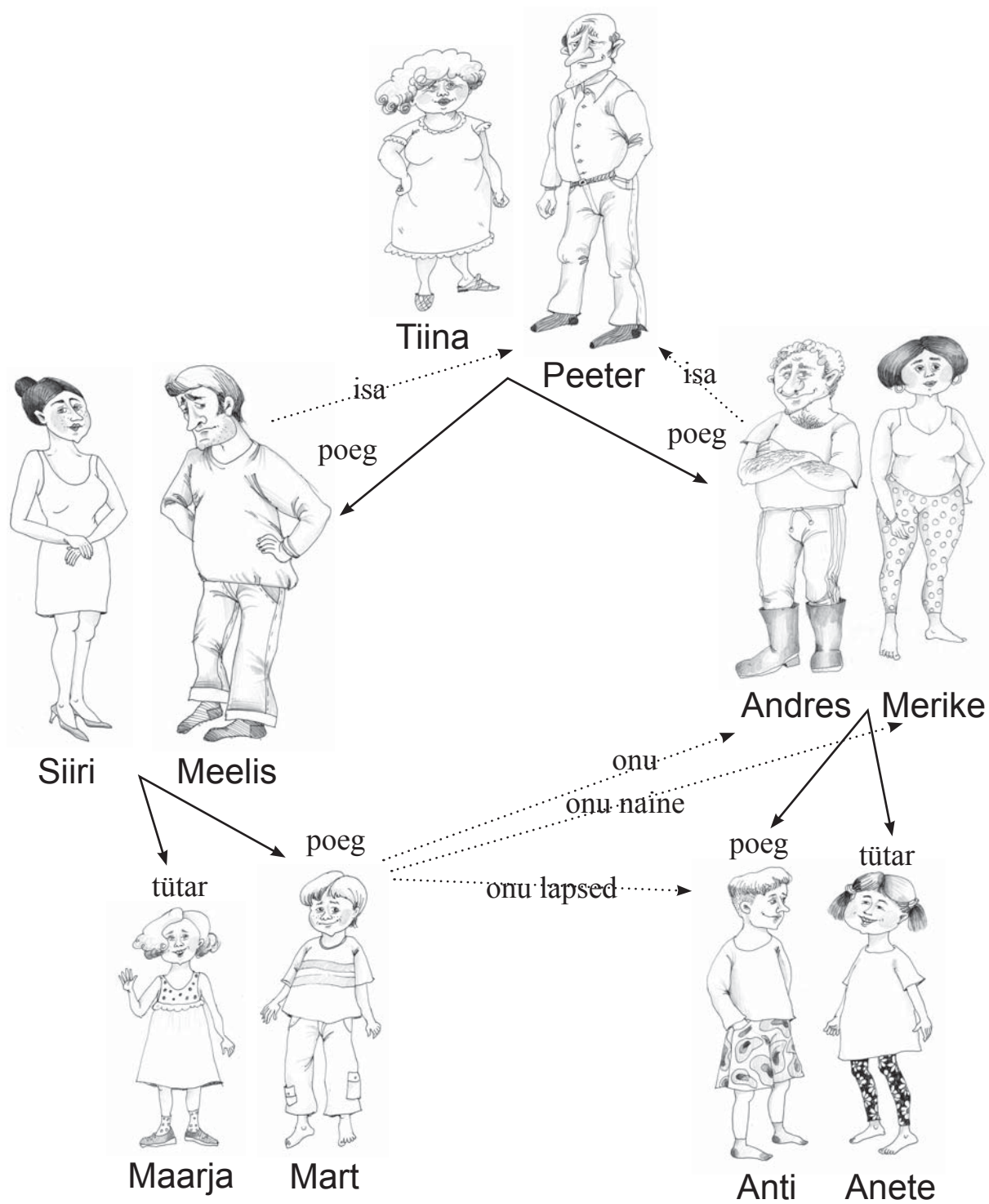

Krista Sunts

**EESTI KEELE
LUGEMIK-
TÖÖRAAMAT**

5. KLASSILE

III osa

Krista Sunts

EESTI KEELE LUGEMIK- TÖÖRAAMAT

5. KLASSILE

III osa

Tallinn 2015

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Krista Sunts

Eesti keele lugemik-tööraamat 5. klassile III osa (kolmas trükk)

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele

Konsultant Karl Karlep

Retsenseerinud Piret Soodla, Leelo Veski

Toimetaja: Kairit Henno

Küljendaja: Kairi Kullasepp

Illustraator: Piret Tagel

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove.

Teostus:

AS Atlex

Kivi 23

51009 Tartu

Tel 734 9099

Faks 734 8915

atlex@atlex.ee

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

Autoriõigus: SA Innove, autorid 2016

ISBN 978-9949-513-42-0 (kogu teos)

ISBN 978-9949-513-48-2 (3. osa)

ISBN 978-9949-513-43-7 (kogu teos: pdf)

ISBN 978-9949-513-49-9 (3. osa: pdf)

SISUKORD

1. Jõulupühad	5
2. Talvepildid	10
3. Head uut aastat!	16
4. Midagi head. L. Tungal	28
5. Söögimajake	31
6. Varese reis soojale maale. Muinasjutt	35
7. Talve võib ka maha magada	41
8. Fotovõistlus	45
9. Mardile meeldib suusatamine	47
10. Reklaamplakat	55
11. Meie lemmikloomad	57
12. Oma loom on tore küll. A. Lindgreni järgi	65
13. Koer lapsendas põrsa	75
14. Kuidas koer endale sõpra otsis. Muinasjutt	80
15. Siil ajas karu pesast välja. Muinasjutt	89
16. Mis värvi on kodu? O. Saar	94
17. Suitsupääsuke ja rukkilill	97
18. Miks jänese huul on lõhki. A. Jakobsoni järgi	99
19. Lapsepõlve lemmikraamat	104
20. Kalle võtab sõrmejälgi. A. Lindgreni järgi	109
21. Mängime detektiivi	121
22. Isamaa ja emakeel. K. Vasamäe	125
 Nuputamiseks	 127
Meenutame loetud jutte	134

1. JÕULUPÜHAD

1 Mardi perel on komme veeta jõulupühad Allika talus. Seal elavad Mardi isa vanemad: vanaisa Peeter ehk Taadu ja vanaema Tiina ehk Mammi. Mardi pere sõitis maale 23. detsembril, et pühadeks ettevalmistusi teha. Mardi ema aitas Mammil jõulutoite valmistada. Vanaema Tiina tegi pühadeks verivorste ja pasteeti. Mardi ema tööks oli keeta sülti ja hapukapsast. Maarja oli abiks pirukate tegemisel. Mart läks koos Taaduga metsa jõulukuuske otsima. Õhtul kaunistasid lapsed kuusepuu küünalde ja jõuluehetega.

2 Järgmine päev oli jõululaupäev. Ema ja Maarja koorisid õhtusöögiks kartulid valmis. Vanaema küpsetas ahjus hanepraadi ning tegi ka magusa kringli. Vanaisa küttis saunaahju ja isa tassis tiigist saunavett.

Siis olidki kõik ettevalmistused tehtud. Kõigepealt käisid saunas naised, sest nad ei tahtnud kõva leili. Siis läksid sauna kolm meest: Mart, isa ja vanaisa.

Pärast pisikest puhkust sõitsid vanaisa ja vanaema kirikusse. Mardi pere aga läks surnuaiale küünlaid süütama. Jõuluõhtul oli surnuaias väga ilus ja vaikne. Haudadel põlesid küünlad ja tulekuma paistis kaugele.

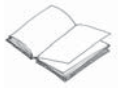
3 Mardi pere jõudis surnuaialt tagasi. Vahepeal oli Allika tallu saabunud ka onu Andrese pere. Andres on Mardi isa vend. Maarjale ning Mardile on ta onu. Onupoeg Anti on aasta võrra Mardist vanem, aga Anete on sama vana kui Maarja.

Peagi jõudsid ka vanaisa ja vanaema jõulukirikust tagasi. Maarja ja Anete käisid kordamööda aknast vaatamas, kas ehk jõuluvana pole näha. Vanaema teatas, et õhtusöök on valmis, ning palus kõigil laua taha istuda.

Sel ajal kui pere jõulutoite mekkis, oli aga keegi kuuse alla jõulukingid toonud. Kes see võis küll olla?

JÕULUPÜHAD

1 Mardi perel on komme veeta jõulupühad Allika talus. Seal elavad Mardi isa vanemad: vanaisa Peeter ehk Taadu ja vanaema Tiina ehk Mammi. Mardi pere sõitis maale 23. detsembril, et pühadeks ettevalmistusi teha. Mardi ema aitas Mammil jõulutoite valmistada. Vanaema Tiina tegi pühadeks verivorste ja pasteeti. Mardi ema tööks oli keeta sülti ja hapukapsast. Maarja oli abiks pirukate tegemisel. Mart läks koos Taaduga metsa jõulukuuske otsima. Õhtul kaunistasid lapsed kuusepuu küünalde ja jõuluehetega.

1. Vasta küsimustele teksti ja skeemi abil.

1. Kus Mardi pere veedab jõulupühi?
2. Milleks sõitis Mardi pere 23. detsembril maale?
3. Mis on Mardi isa isa nimi? Kuidas lapsed teda kutsuvad?
4. Mis on Mardi isa ema nimi? Kuidas lapsed teda kutsuvad?
5. Mis töid tegi naispere jõuludeks valmistumisel?
6. Mis ülesanne oli Mardil ja tema vanaisal?
7. Mida tegid lapsed 23. detsembri õhtul?

2. Märki, kas lause on sisult õige (+) või vale (-). Loe lause tekstist.

1. Mardi pere sõitis 24. detsembril Allika tallu. ☐
2. Mardi ema aitas vanaemal jõulutoite valmistada. ☐
3. Vanaema keetis sülti ja hapukapsaid. ☐
4. Mart käis vanaisaga metsast kuuske toomas. ☐
5. Mardi pere kaunistas kuuse küünalde ja ehetega. ☐

2 Järgmine päev oli jõululaupäev. Ema ja Maarja koorisid õhtusöögiks kartulid valmis. Vanaema küpsetas ahjus hanepraadi ning tegi ka magusa kringli. Vanaisa küttis saunaahju ja isa tassis tiigist saunavett. Siis olidki kõik ettevalmistused tehtud. Kõigepealt käisid saunas naised, sest nad ei tahtnud kõva leili. Siis läksid sauna kolm meest: Mart, isa ja vanaisa.

Pärast pisikest puhkust sõitsid vanaisa ja vanaema kirikusse. Mardi pere aga läks surnuaiale küünlaid süütama. Jõuluõhtul oli surnuaias väga ilus ja vaikne. Haudadel põlesid küünlad ja tulekuma paistis kaugele.

3. Vasta küsimustele. Märki lõppu, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Millal koorisid ema ja Maarja kartuleid? ☐
2. Millal vanaema küpsetas praadi ja kringli? ☐

3. Mis ettevalmistusi tehti Allika talus sauna minekuks? ☐
4. Miks käisid naised enne mehi saunas? ☐
5. Millal läksid mehed sauna? ☐
6. Mida tegid vanaema ja vanaisa enne kirikusse sõitu? ☐
7. Milleks läks Mardi pere surnuaiale? ☐
8. Mida märkasid inimesed jõuluõhtul surnuaial käies? ☐

4. Mõtle ja vasta.

1. Millal on jõululaupäev? Miks seda nii nimetatakse?
2. Mis olid Allika talu jõululaupäeva kombes?
3. Kelle mälestuseks võis Mardi pere kalmistul küünlaid süüdata?

3 Mardi pere jõudis surnuaialt tagasi. Vahepeal oli Allika tallu saabunud ka onu Andrese pere. Andres on Mardi isa vend. Maarjale ning Mardile on ta onu. Onupoeg Anti on aasta võrra Mardist vanem, aga Anete on sama vana kui Maarja.

Peagi jõudsid ka vanaisa ja vanaema jõulukirikust tagasi. Maarja ja Anete käisid kordamööda aknast vaatamas, kas ehk jõuluvana pole näha. Vanaema teatas, et õhtusöök on valmis, ning palus kõigil laua taha istuda.

Sel ajal kui pere jõulutoite mekkis, oli aga keegi kuuse alla jõulukingid toonud. Kes see võis küll olla?

5. Vasta küsimustele. Märgi, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Kes olid tulnud sel ajal Allika tallu, kui Mardi pere surnuaial käis? ☐
2. Kus olid sel ajal vanaema ja vanaisa, kui Andrese pere Allika tallu saabus? ☐
3. Kes olid kodus, kui Taadu ja Mammi kirikust tagasi jõudsid? ☐
4. Kui vanad on Mardi onulapsed Anti ja Anete? ☐

5. Kes olid kannatamatud jõuluvana ootajad? ☐

6. Mida tegi sel ajal vanaema, kui lapsed jõuluvana tulemist ootasid? ☐

7. Millal leidsid lapsed kuuse alt jõulukingid? ☐

8. Kes võis jõulukingid kuuse alla tuua? ☐

6. Märgi sobivad valikud plussiga.

Allika talu jõululaual oli(d):

☐ hanepraad, ☐ hapukapsad, ☐ kartulisalat, ☐ grillvorstid, ☐ sült,
☐ verivorstid, ☐ pasteet, ☐ kringel, ☐ piparkoogid, ☐ seapraad.

23. detsembril

☐ käidi saunas, ☐ keedeti sülti, ☐ tehti verivorste, ☐ toodi kuusk tuppa,
☐ söödi jõulusööke, ☐ käidi surnuaial, ☐ tuli tallu jõuluvana.

24. detsembril

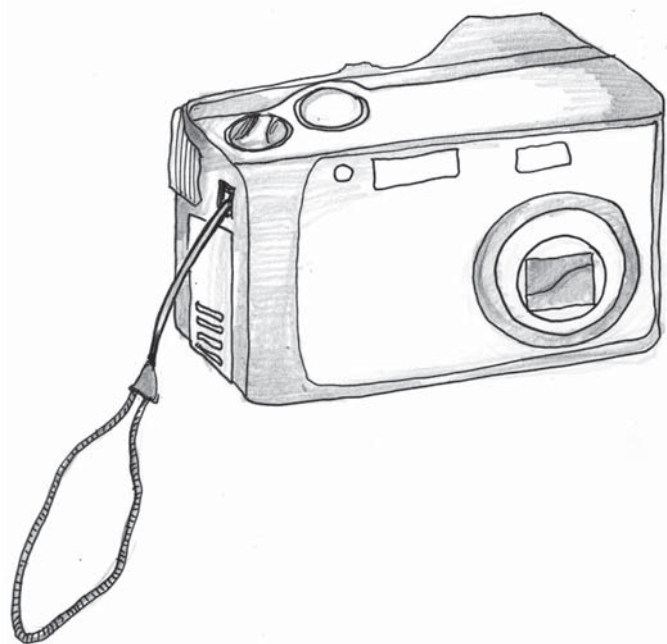
☐ köeti sauna, ☐ valmistati sülti, ☐ küpsetati piparkooke,
☐ ehiti jõulukuuske, ☐ söödi jõulutoite, ☐ käidi kirikus ja surnuaial,
☐ saadi kingitusi.

7. Täida jõulukalender kuupäevadega. Leia, mis nädalapäevad need on.

TOOMAPÄEV 	JÕULULAUPÄEV 	ESIMENE JÕULUPÜHA
TEINE JÕULUPÜHA 	VANA-AASTA 	UUSAASTA
KOLMEKUNINGA-PÄEV 	PEAN MEELES! VANA AASTA OLI 20..... UUS AASTA ON	

8. Räägi, mis kombed on teie perel jõulude ajal.

2. TALVEPILDID

1 Peale jõulupühi sõitsid ema ja Maarja koju tagasi. Mart jäi koos isaga veel mõneks päevaks Allika tallu. Järgmisel hommikul läksid isa ja vanaisa metsa küttepuid tegema. Mart lubas ka metsa appi minna, et tassida puuoksi lõkkesse. Mehed võtsid mootorsaed kaasa ja läksid metsa puid langetama.

2 Mart lubas isale, et järgneb neile üsna varsti. Enne metsa minekut tahtis poiss oma uut fotoaparaati proovida. Fotoaparaat oli Taadu, Mammi ja onu Andrese pere jõuluingitus Mardile. Mart tegi mõned pildid jõulukuusest, vanaema kirjust kassist ja tihastest akna taga. Veel pildistas ta toalilli ning tegi mõned võtted aknast õue. Aparaaadi mälukaart sai täis. Mart oli üllatunud, et nii vähe pilte mälukaardile mahtus. Siis meenus poisile, et ta oli oma mälupulga kodust kaasa võtnud. Nüüd võis võetud fotod sellele laadida. Seda Mart tegigi.

3 Mart tegi otsuse metsa oksti põletama minna, aga võttis ka aparaaadi õue minnes kaasa. Päike säras sinises taevas, maas oli kohev lumevaip ning puid kattis härmatis. Ilm oli talvefotode tegemiseks väga soodne. Sedapuhku ei jõudnud Mart koduõuest kaugemale. Poisil oli huvitav talvist loodust pildistada. Mälukaart sai jälle täis. Mart tuli tuppa tagasi, salvestas pildid mälupulgale ja lippas õue. Nüüd said pildile nii vanaema koerad kui ka laudas elavad lambad ja

kanad. Jälle oli vaja mälukaart tühjaks teha. Mart ruttas taas talvist ilu pildile püüdma.

Nii ei jõudnudki Mart sel päeval metsa-töölisele appi. Juba tulid isa ja vanaisa koju lõunale ning pärisid: “Aga kuhu meie abiline siis jäi?”

TALVEPILDID

1 Peale jõulupühi sõitsid ema ja Maarja koju tagasi. Mart jäi koos isaga veel mõneks päevaks Allika tallu. Järgmisel hommikul läksid isa ja vanaisa metsa küttepuid tegema. Mart lubas ka metsa appi minna, et tassida puuoksi lõkkesse. Mehed võtsid mootorsaed kaasa ja läksid metsa puid langetama.

1. Vasta küsimustele lühidalt ja leia vastus tekstist.

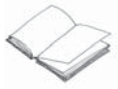
1. Millal ema ja Maarja koju tagasi sõitsid?
2. Kui kauaks tahtsid isa ja Mart Allika tallu jääda?
3. Milleks Mardi isa ja vanaisa metsa läksid?
4. Millal läksid isa ja vanaisa metsa küttepuid tegema?
5. Milleks tahtis Mart metsa minna?
6. Mis tööriistu oli puude langetamiseks tarvis?

2. Vaata pilte ja räägi, mis töid tegid isa ja vanaisa metsas. Mida Mart lubas teha?

2 Mart lubas isale, et järgneb neile üsna varsti. Enne metsa minekut tahtis poiss oma uut fotoaparaati proovida. Fotoaparaat oli Taadu, Mammi ja onu Andrese pere jõulukingitus Mardile. Mart tegi mõned pildid jõulukuusest, vanaema kirjust kassist ja tihastest akna taga. Veel pildistas ta toalilli ning tegi mõned võtted aknast õue. Aparaaadi mälukaart sai täis. Mart oli üllatunud, et nii vähe pilte mälukaardile mahtus. Siis meenus poisile, et ta oli oma mälupulga kodust kaasa võtnud. Nüüd võis võetud fotod sellele laadida. Seda Mart tegigi.

3. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Mida lubas Mart isale? ☐
2. Mis oli Mardil enne metsa minekut plaanis? ☐
3. Kellelt oli Mart endale fotoaparaadi saanud? ☐
4. Mis juhtus fotoaparaadi mälukaardiga? ☐
5. Mis üllatas Marti? ☐
6. Millele Mart fotod ümber laadis? ☐

4. Asenda sulgudes olev väljend tekstist leituga.

1. Mart lubas, et varsti (*läheb järele*) metsa.
2. Mart (*tegi pilte*) oma uue aparaadiga.
3. Poisile (*tuli meelde*), et tal on mälu-pulk kaasas.
4. Mart sai fotod aparaadist mälu-pulgale (*salvestada*)

3 Mart tegi otsuse metsa oksid põletada minna, aga võttis ka aparaadi õue minnes kaasa. Päike säras sinises taevas, maas oli kohev lumevaip ning puid kattis härmatis. Ilm oli talvefotode tegemiseks väga soodne. Sedapuhku ei jõudnud Mart koduõuest kaugemale. Poisil oli huvitav talvist loodust pildistada. Mälukaart sai jälle täis. Mart tuli tuppa tagasi, salvestas pildid mälu-pulgale ja

lippas õue. Nüüd said pildile nii vanaema koerad kui ka laudas elavad lambad ja kanad. Jälle oli vaja mäluaart tühjaks teha. Mart ruttas taas talvist ilu pildile püüdma.

Nii ei jõudnudki Mart sel päeval metsa-töölisele appi. Juba tulid isa ja vanaisa koju lõunale ning pärisid: “Aga kuhu meie abiline siis jäi?”

5. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse, või mõtlesid selle juurde (M).

1. Mis otsuse tegi Mart? ☐
 2. Milleks soovis poiss metsa minnes aparadi kaasa võtta? ☐
 3. Milleks oli talvine ilm Mardi arvates soodne? ☐
 4. Kus Mart talvisest looduses pilte tegi? ☐
 5. Keda Mart laudas pildistas? ☐
 6. Milleks oli Mardil vaja tihti toas käia? ☐
 7. Mida oli Mart isale lubanud? ☐
 8. Millal isa ja vanaisa metsast tagasi jõudsid? ☐
 9. Mis võis olla põhjuseks, et Mart ei täitnud oma lubadust? ☐
- Mis teda takistas? ☐

6. Leia tekstist laused ja loe. Jooni vastuseks sobivad laused.

1. Mida tahtis Mart metsas teha?
 2. Mida Mart isale lubas?
 3. Mida otsustas Mart enne metsa minekut teha?
 4. Mida Mart pildistas
toas?	Vastuse leidsin ... lõigust.
õues?	Vastuse leidsin ... lõigust.
laudas?	Vastuse leidsin ... lõigust.
5. Mida tegi Mart siis, kui fotoaparaadi mäluaart täis sai?
 6. Mida tahtsid isa ja vanaisa teada, kui nad lõunaks koju tulid?

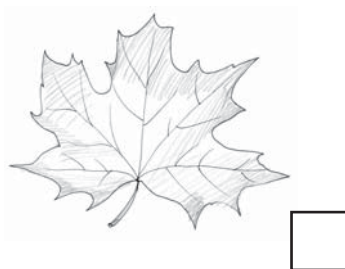
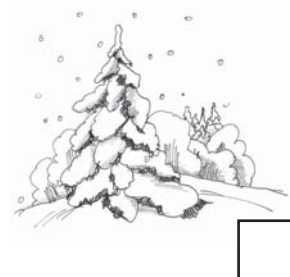
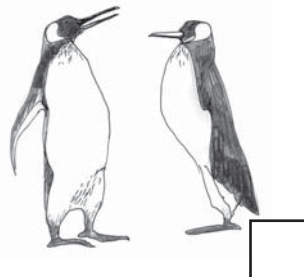
7. Räägi, mida tegi Mart sel ajal, kui isa ja vanaisa metsas tööd tegid.

Mardil oli uue fotoaparaadiga huvitav pilte teha. Poiss ei jõudnud metsa oksti põletama. Võib arvata, et poisil polnud isale antud lubadust enam meeles.

8. Tee kokkuvõtte Mardi talvepäevast.

9. Mart tegi talvefotode albumi. Leia, mis pildid võivad olla Mardi tehtud.

Märgi, kas Mart tegi need pildid toas (T), õues (Õ) või laudas (L).

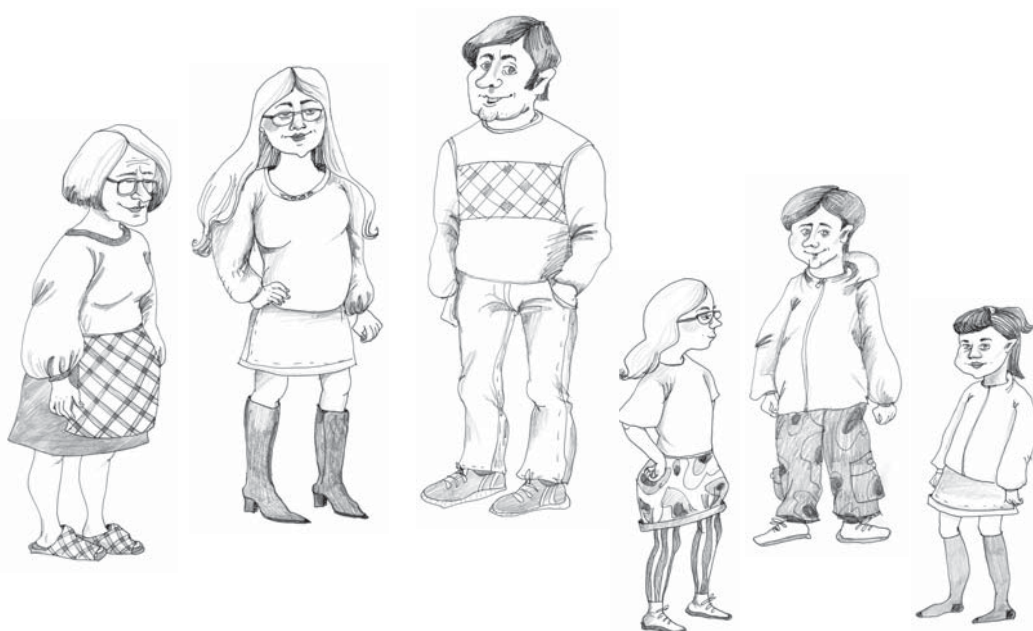

3. HEAD UUT AASTAT! – I

1 Mardi pere veetis aasta-vahetuse tädi Anneli juures. Tädi Anneli on Mardi ja Maarja ema õde ning elab oma perega Tartumaal Alatskivil. Tädi Annelil on kolm last: Kaarel, Katre ja Kaarin. Tädimees Toomas töötab Soomes. Laste vanaema Sirje elab samuti tütre Anneli peres. Vanaisa Ahto on surnud ja puhkab Alatskivi surnuaial.

Anneli peres on komme, et uut aastat võetakse vastu ilutulestikuga. Ka Mardi isa ostis mõned raketid varakult valmis. Enne Alatskivile sõitu lippas Maarja poodi. Ta tahtis osta ka mõned vahvad paugutid.

2 Kurb ja mossis näoga Maarja tuli kiiresti poest tagasi. Poes ei müünud keegi talle paugutajaid! Tüdruk ei saanud isegi säraküünlaid osta. Maarja sai müüjalt teada, et paugutajaid saab osta alles 12-aastaselt. Rakettide ostmiseks peab olema 18-aastane. Maarja palus vennal poodi tõtata. Muidugi oli Mardil tahtmine öösel paugutada, seetõttu ruttas ta meelsasti poodi. Maarja ütles vennale: “Võta õpilaspilet kindlasti kaasa!”

3 Mart oli poes ja silmitses ilu-tulestiku letti. Tõepoolest, seal olid mõned lastele lubatud tooted. Poiss nägi karpi, millel oli silt JUMBO. Ta pöördus müüja poole: “Vabandage. Kas mina saaksin komplekti JUMBO osta?” Müüja küsis: “Oled sa juba 12-aastane? Kas sul on ka mingi dokument kaasas?” Mart ulatas müüjale õpilaspileti. Müüja uuris seda ja ütles: “Jah, sa võid selle osta. Aga ole ettevaatlik ja enne paugutama hakkamist loe kindlasti juhendit. Paugutada võid ainult ema või isa juuresolekul.” Mart tänas ja tõttas rõõmsalt koju.

HEAD UUT AASTAT! – I

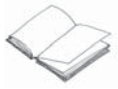
1 Mardi pere veetis aasta-vahetuse tädi Anneli juures. Tädi Anneli on Mardi ja Maarja ema õde ning elab oma perega Tartumaal Alatskivil. Tädi Annelil on kolm last: Kaarel, Katre ja Kaarin. Tädimees Toomas töötab Soomes. Laste vanaema Sirje elab samuti tütre Anneli peres. Vanaisa Ahto on surnud ja puhkab Alatskivi surnuaial.

Anneli peres on komme, et uut aastat võetakse vastu ilutulestikuga. Ka Mardi isa ostis mõned raketid varakult valmis. Enne Alatskivile sõitu lippas Maarja poodi. Ta tahtis osta ka mõned vahvad paugutid.

1. Vasta küsimustele teksti abil ja vajadusel vaata skeemi Mardi emapoolsete sugulaste kohta.

1. Kus veetis Mardi pere aastavahetuse?
2. Kes elavad tädi Anneli kodus?
3. Kus töötab Mardi tädimees Toomas?
4. Mida isa Alatskivile kaasa ostis?
5. Milleks Maarja poodi lippas?

2. Asenda sulgudes olevad sõnad lähedase tähendusega sõnadega.

Kasuta teksti.

1. Mardi pere oli (31. detsembril ja 1. jaanuaril) Alatskivil.
2. Tädi Anneli juures on (tava) võtta uut aastat vastu ilutulestikuga.
3. Mardi isa ostis poest mõned (paugutid)
4. Maarja (jooksis) poodi, et ka midagi kaasa osta.
5. Maarja otsustas osta mõned (toredad) paugutajad.

3. Leia ja jooni esimese lõigu olulised sõnaühendid. Loe laused.

veetis aastavahetuse, elab Tartumaal, töötab Soomes, elab tütre peres, on komme, ostis raketid, lippas poodi, tahtis osta

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

2 Kurb ja mossis näoga Maarja tuli kiiresti poest tagasi. Poes ei müünud keegi talle paugutajaid! Tüdruk ei saanud isegi säraküünlaid osta. Maarja sai müüjalt teada, et paugutajaid saab osta alles 12-aastaselt. Rakettide ostmiseks peab olema 18-aastane. Maarja palus vennal poodi tõtata. Muidugi oli Mardil tahtmine öösel paugutada, seetõttu ruttas ta meelsasti poodi. Maarja ütles vennale: “Võta õpilaspilet kindlasti kaasa!”

4. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Missuguse näoga Maarja poest tagasi jõudis? ☐
2. Mis tegi Maarja kurvaks ja pani ta mossitama? ☐
3. Mida sai Maarja müüjalt teada? ☐
4. Mida Maarja palus Mardil teha? ☐
5. Miks nõustus Mart poodi ruttama? ☐
6. Mida Maarja soovitas vennal teha? ☐

5. Mõtle ise vastus.

1. Miks ei saanud Maarja paugutajaid osta?
2. Milleks Maarja palus Mardil poodi minna?
3. Miks Maarja palus Mardil poodi minna?
4. Milleks oli Mardil vaja õpilaspiletit?

6. Täida teksti abil lüngad numbritega. Loe ja jäta meelde.

Lastele mõeldud ilutulestiku-vahendeid saab osta see, kes on juba ...-aastane. Maarja veel ei olnud ...-aastane ja talle ei müüdnud isegi säraküünlaid. Mart võis lastele mõeldud ilutulestiku-tarbeid osta, sest ta oli vanem kui ...-aastane. Rakette ostes pead olema vähemalt ... aastat vana.

7. Leia ja jooni teise lõigu olulised sõnad. Loe laused.

tuli poest, ei müüdnud, sai teada, palus vennal, ruttas poodi, ütles vennale

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

3 Mart oli poes ja silmitses ilu-tulestiku letti. Tõepoolest, seal olid mõned lastele lubatud tooted. Poiss nägi karpi, millel oli silt JUMBO. Ta pöördus müüja poole: "Vabandage. Kas mina saaksin komplekti JUMBO osta?" Müüja küsis: "Oled sa juba 12-aastane? Kas sul on ka mingi dokument kaasas?" Mart ulatas müüjale õpilaspileti. Müüja uuris seda ja ütles: "Jah, sa võid selle osta. Aga ole ettevaatlik ja enne paugutama hakkamist loe kindlasti juhendit. Paugutada võid ainult ema või isa juuresolekul." Mart tänas ja tõttas rõõmsalt koju.

8. Vasta küsimustele. Märki, kas vastuse leidsid tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mida Mart ilutulestiku letist leida soovis? ☐
2. Mida Mart letti uurides tähele pani? ☐
3. Mis karbi vastu Mart huvi tundis? ☐

4. Mida Mart müüjalt teada soovis?
5. Milleks müüja Mardilt õpilaspiletit küsis?
9. Mida müüja Mardi õpilaspiletilt teada sai?
10. Mida müüja soovitas Mardil teha?

9. Leia ja jooni kolmanda lõigu olulised sõnad. Loe laused.

silmitses letti, nägi karpi, pöördus müüja poole, müüja küsis, ulatas õpilaspileti, müüja ütles, tõttas koju

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

10. Lõpeta laused teksti abil.

Mardi pere sõitis Alatskivile, **et** ...

Mardi isa ostis mõned raketid, **et** ...

Maarja lippas poodi, **et** ...

Maarja ei saanud ilutulestikku osta, **sest** ...

Maarja palus Mardil poodi minna, **et** ...

Mardil oli tarvis õpilaspiletit, **et** ...

Mart sai osta laste ilutulestiku komplekti, **sest** ...

11. Räägi, mis ettevalmistusi tegi Mardi pere aastavahetuseks.

HEAD UUT AASTAT! – II

1 Väljas oli juba üsna pime, kui Mardi isa juhitud auto Alatskivile jõudis. “Jõuluvana saatis headele lastele kinke,” ütles Mardi isa ning ulatas Kaarlile, Katrele ja Kaarinile kingikotid. Tädimees Toomas lausus: “Meil käis sel aastal Soome jõulumees ja jättis kuuse alla ka mõned kingid Maarjale ja Mardile.” Kingid said jagatud, kui vanaema Sirje hüüdis: “Nüüd sööma! Uus-aasta-ööl tuleb vähemalt üheksa korda süüa, siis on ka järgmisel aastal leib laual.” Vanaema ja tädi Anneli olid aasta-vahetuseks kala-toite teinud. Jälle tähendas vanaema: “Kalasöömine toob uuel aastal raha ja rikkust.” Ega sel detsembri viimasel õhtul midagi muud eriti teha polnudki: ainult söömine ja telerivaatamine. Keskööni jäi veel mõni tund ja lastel hakkas oodates igav.

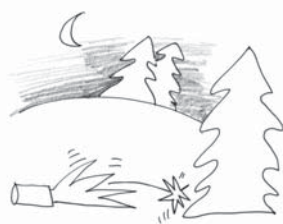
2 Mardile tuli meelde, et enne paugutamist tuleb juhendit lugeda. Lapsed hakkasid JUMBO karpi uurima. Kaarel leidis karbilt ainult

Hoia ilutulestiku-
vahendeid kuivas
kohas.

Ära kasuta ilu-
tulestikku kohas,
kus selle kasutamine
võib tekitada
ohtliku olukorra.
Ohutu kaugus oleks
30 meetrit.

Veendu, et ilu-
tulestiku-toode
oleks korralikult
paigaldatud ning
oleks tagatud
turvalisus.

Ära kunagi hoia
süüdatud toodet
käes!

ühe korralduse: *Aseta toode kõvale tulekindlale alusele. Süüta ja eemaldu kiiresti.* Katre ja Maarja nägid, et karbil on veel hulk pilte. Mart uuris neid lähemalt ja leidis, et piltide kõrval on väiksemas kirjas ohutus-nõuded. Lapsed lugesid juhendeid hoolega ja jätsid olulised nõuded meelde.

3 Kellaosutid lähenesid kaheteistkümnele. Vana aasta hakkas lõppema ja uus oli kohe-kohe algamas. Teleris kõneles Eesti vabariigi president ja soovis kõigile toredat uut aastat. Kõik panid kähku riidesse ja ruttasid õue ilutulestikku vaatama. Ka teistest majadest tulid inimesed välja. Ümberringi kõlasid paugud ja taeva alla lendas hulk rakette. Raketid vilisesid, praksusid ja paukusid nii, et naabermajade koeradki hakkasid ulguma. Kõik soovisid üksteisele: **HEAD UUT AASTAT!**

HEAD UUT AASTAT! – II

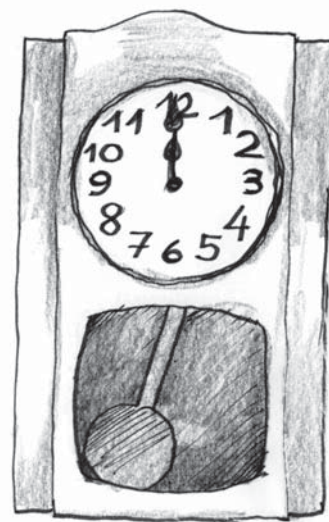
1 Väljas oli juba üsna pime, kui Mardi isa juhitud auto Alatskivile jõudis. “Jõuluvana saatis headele lastele kinke,” ütles Mardi isa ning ulatas Kaarlile, Katrele ja Kaarinile kingikotid. Tädimees Toomas lausus: “Meil käis sel aastal Soome jõulumees ja jättis kuuse alla ka mõned kingid Maarjale ja Mardile.” Kingid said jagatud, kui vanaema Sirje hüüdis: “Nüüd sööma! Uus-aasta-ööl tuleb vähemalt üheksa korda süüa, siis on ka järgmisel aastal leib laual.” Vanaema ja tädi Anneli olid aasta-vahetuseks kala-toite teinud. Jälle tähendas vanaema: “Kalasöömine toob uuel aastal raha ja rikkust.” Ega sel detsembri viimasel öhtul midagi muud eriti

teha polnudki: ainult söömine ja telerivaatamine. Keskööni jäi veel mõni tund ja lastel hakkas oodates igav.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Millal jõudis Mardi pere Alatskivile? ☐
2. Kes said kingitusi? ☐
3. Mida vanaema ja tädi Anneli söögiks pakkusid? ☐
4. Mis kombeid pidas vanaema uusaastaööl tähtsaks? ☐
5. Mida tehes lastel igav hakkas? ☐

2. Uuri kalendrit ja vasta.

1. Mis kuupäevaga lõpeb vana aasta?
2. Mis kell vahetub aastanumber?
3. Nimeta aasta esimene päev.
4. Mis aega nimetame näärideks?
5. Millal lõppes talvine koolivaheaeg?

■ Märki kalendrisse detsembri ja jaanuarikuu olulised sündmused.

DETSEMBER

E	T	K	N	R	L	P
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

JAANUAR

E	T	K	N	R	L	P
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

3. Moodusta küsisõnade abil lauseid.

- (*millal?*) ...
1. Mardi pere sõitis (*kuhu?*) ...
(*milleks?*) ...
2. Vanaema arvas, et aastavahetusel tuleb süüa (*mitu korda?*) ..., siis ...
(*mida?*) ..., siis ...
- ... telerit.
3. Lapsed (*mida tegid?*) ... vanaema tehtud toite.
... keskööd.

4. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

Alatskivile jõudis, ulatas kingikotid, jättis kuuse alla, tuleb süüa, toob rikkust, söömine ja telerivaatamine, hakkas igav

2 Mardile tuli meelde, et enne paugutamist tuleb juhendit lugeda. Lapsed hakkasid JUMBO karpi uurima. Kaarel leidis karbilt ainult ühe korralduse: *Aseta toode kõvale tulekindlale alusele. Süüta ja eemaldu kiiresti.* Katre ja Maarja nägid, et karbil on veel hulk pilte.

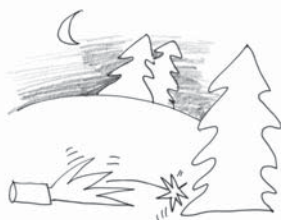
Mart uuris neid lähemalt ja leidis, et piltide kõrval on väiksemas kirjas ohutus-nõuded. Lapsed lugesid juhendeid hoolega ja jätsid olulised nõuded meelde.

Hoia ilutulestiku-
vahendeid kuivas
kohas.

Ära kasuta ilu-
tulestikku kohas,
kus selle kasutamine
võib tekitada
ohtliku olukorra.
Ohutu kaugus oleks
30 meetrit.

Veendu, et ilu-
tulestiku-toode
oleks korralikult
paigaldatud ning
oleks tagatud
turvalisus.

Ära kunagi hoia
süüdatud toodet
käs!

5. Vasta küsimustele lühidalt. Loe vastus tekstist.

1. Mida tuleb teha enne ilutulestiku-vahendite kasutamist?
2. Mida lapsed uurima hakkasid?
3. Mis juhendi Kaarel karbilt leidis?
4. Missugusele alusele tuleb asetada ilutulestiku-toode?
5. Mida peab tegema peale toote süütamist?
6. Mida Maarja ja Katre märkasid karbil JUMBO?
7. Mida Mart karpi uurides tähele pani?
8. Kuhu olid trükitud ohutus-nõuded?
9. Milleks lugesid lapsed ohutus-nõudeid?

6. Loe ja märgista X-iga, mis ohutus-nõuded on olulised.

- ☐ Ilutulestiku-vahendeid tuleb hoida kuivas kohas.
- ☐ Ilutulestiku-toode tuleb asetada tule-kindlale alusele.
- ☐ Ilutulestikku vaadates tuleb kasutada kaitse-prille.
- ☐ Kui mõni vahend on süüdatud, siis ei tohi sellele läheneda.
- ☐ Lapsed ei tohi ilma täiskasvanuta ilutulestikku korraldada.
- ☐ Raketti võib õhku lasta, kui inimesed on kolm meetrit sellest kaugemal.
- ☐ Paugutada võib ainult uusaastaööl, muul ajal ei tohi öörahu rikkuda.

3 Kellaosutid lähenesid kaheteistkümnele. Vana aasta hakkas lõppema ja uus oli kohe-kohe algamas. Teleris kõneles Eesti vabariigi president ja soovis kõigile toredat uut aastat. Kõik panid kähku riidesse ja ruttasid õue ilutulestikku vaatama. Ka teistest majadest tulid inimesed välja. Ümberringi kõlasid paugud ja taeva alla lendas hulk rakette. Raketid vilisesid, praksusid ja paukusid nii, et naabermajade koeradki hakkasid ulguma. Kõik soovisid üksteisele: **HEAD UUT AASTAT!**

7. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid selle (M).

1. Mis kell lõpeb vana ja algab uus aasta? ☐
2. Kes soovis telerist Eest rahvale head uut aastat? ☐
3. Mis toimus kell 12 õues? ☐
4. Mida tegid inimesed enne õueminekut? ☐
5. Mida inimesed ilutulestikku vaadates nägid? ☐
6. Mida inimesed ilutulestikku vaadates kuulsid? ☐
7. Mis ärritas keskööl naabermajade koeri? ☐
8. Mida võisid keskööl teha Kaarel, Mart, Maarja ja Katre? ☐

9. Mida arvatavasti tegid Mardi isa ja onu Toomas? ☐

10. Mida inimesed üksteisele soovisid? ☐

8. Kasuta kastis olevaid sõnu lausetes. Loe lause iga sõnaga.

Tõmba maha, mis ei sobi lausesse.

1. Uus aasta algab ...

kell 12 öösel, südaööl, keskööl,

2. Inimesed tervitavad uut aastat ...

kell 12 päeval

3. Inimesed soovivad

tuledega, ilutulestikuga, saluudiga,

aastavahetusel üksteisele ...

rakettidega

head uut aastat, palju õnne sünnipäevaks,

toredat algavat aastat

9. Tuleta meelde Mardi jõulupühi ja aastavahetust. Täida selle põhjal tabel.

Tegevus	Jõulud	Aastavahetus
1. Pidutoitude söömine.	x	x
2. Ilutulestiku vaatamine.		
3. Surnuaias küünalde süütamine.		
4. Jõuluvana ootamine.		
5. Eesti vabariigi presidendi kõne kuulamine.		
6. Kuuse ehtimine.		

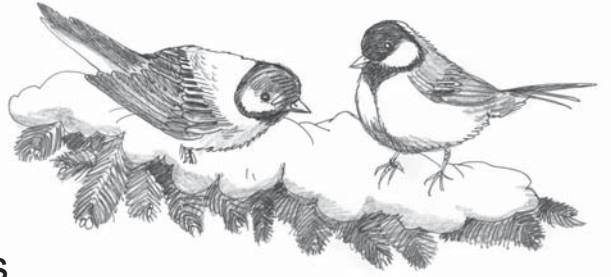
10. Räägi oma aastavahetusest.

4. MIDAGI HEAD

Leelo Tungal

1 Kui jõulud on möödas
ja näärid on läbi,
siis ometi tubli tükk talve on ees.
Näe, kuuse peal külmetab kõhnuke käbi,
jääkülmad on seemned ta soomuste sees.

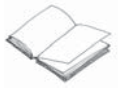

2 Kui jõulud on möödas
ja näärid on läinud,
siis ometi tahaksid midagi head.
Kui talvekuul
hoovi peal oled sa käinud,
siis tead, küllap tead, mida tegema pead.

3 Näe, tihasel turris on sulgedevahe,
näe värvukest – pisikest säutsuvat meest,
neil süüa ei ole,
neil lumes on jahe ...

4 Too tangu ja pekki ja toida neid kohe!
Too toitu ja täna neid sellegi eest,
et nemad siit Eestimaalt ära ei lähe,
mis sest, et on nälg ja on lõpmata jahe...

E. Hiie, M. Müürsepp "Emakeele lugemik III klassile", Tln 1995, lk 135

1. Leia luuletusest ja loe.

1. Mis ajast rääkis luuletaja selle luuletuse esimese ja teise salmi algul?

Mis kuu see on?

2. Mis aastaaeg kestab ka pärast jõulu- ja nääripühi?

Mis sõnadega luuletaja seda ütles?

3. Mis sõnadega iseloomustas luuletaja talvist kuusekäbi?

Kas oskad nimetada loomi või linde, kelle toiduks on käbid?

2. Täida lüngad. Kasuta vastamiseks esimest salmi.

1. Kuuse peal (*mida teeb?*) käbi.

2. Käbi on (*missugune?*)

3. Käbisoomuste all on peidus (*mis?*)

4. Kuuseseemned on talvel (*missugused?*)

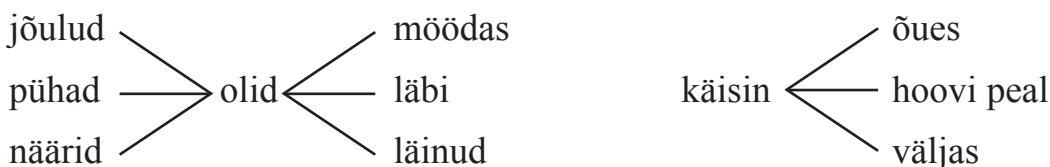

3. Loe esimese ja teise salmi kaks esimest rida. Leia, mis kordub ja mille poolest need read erinevad.

4. Ühenda kokkusobivad väljendid.

näärikuu	detsember
näärid	jaanuar
jõulud	24.–26. detsember
talvekuu	aastavahetus
jõulukuu	veebruar

5. Loe ja moodusta lauseid.

6. Loe teine ja kolmas salm. Täienda lauseid.

1. Pärast toredaid pühi tahad teha midagi (*mida?*)

2. Selleks, et linde aidata, tuleb minna (*kuhu?*)

3. Käisin õues ja nägin, et linnud (*mida tegid?*)

7. Leia luuletusest, mida inimesed õues olles märkasid. Asenda sulgudes olevad sõnad kolmandast salmist leitud sõnadega.

1. Talvel külmaga olid tihastel suled (*kohevil*)
2. Väikesed (*varblased*) säutsusid näljast ja külmast.
3. Lindudel ei olnud (*toitu*) ja neil oli (*külm*)

8. Loe neljas salm. Märki, kas vastuse leidsid luuletusest (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mida inimestel tuleb teha, et linde aidata? ☐
2. Mida võib lindudele toiduks anda? ☐
3. Mille eest tuleb lindudele tänulik olla? ☐
4. Mis teeb lindude elu Eestimaal raskeks? ☐
5. Miks tihased ja varblased sügisel lõunamaale ei lenda? ☐
6. Mis aitab lindudel külma talve üle elada? ☐

9. Tee luuletusest kokkuvõte. Lõpeta laused.

Kõik linnud ei lenda talveks ...

Lindude elu on talvel ...

Talvel on ilmad ... ja lindudele ei jätku ...

Inimesed hoolitsevad ...

Inimesed annavad lindudele ...

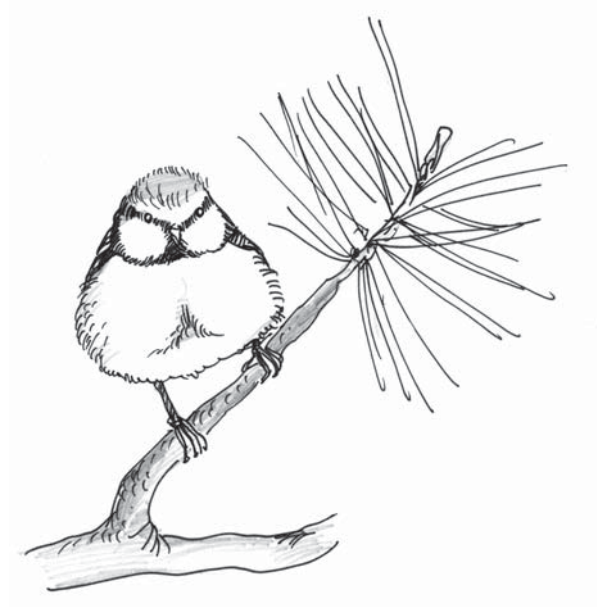
**Tee üks heategu. Toida linde.
Linnud on sulle selle eest tänulikud.**

10. Räägi, kuidas sina talvel lindude eest hoolitsed.

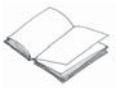
5. SÖÖGIMAJAKE

Õues oli külm ilm. Paks lumi kattis maad.
Linnukestel oli raske toitu leida.

Väike tihane lendas Mardi akna taha.
Linnuke koputas aknale ja ootas toitu.
Mart otsustas lindudele söögimaja teha.
Poiss saagis ja kopsis päris kaua. Ka
isa tuli Mardile appi. Varsti oli lindude
toidulauake valmis. Isa aitas Mardil
majakese akna taha üles riputada. Ema
võttis külmikust tüki pekki ja riputas
toidulauale.

Mart jäi linde ootama. Peagi lendaski kollase kõhuga linnuke
toidulauale. Tihane asus usinasti pekki nokkima.

1. Loe esimene lõik.

2. Koosta iga lause kohta küsimusi. Abiks kasuta küsisõnu.

KUS?

MISSUGUNE?

MIDA?

KELLEL?

3. Vasta küsimustele esimese lõigu abil.

4. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid
juurde (M).

1. Millal on linnukestel raske toitu leida? ☐

2. Miks on talvel lindudel raske toitu leida? ☐

5. Vali esimesele osale sobiv pealkiri.

☐

Talv.

☐

Lindude elu on talvel raske.

☐

Talvel katab maad paks lumi.

6. Leia ja jooni esimese lõigu olulised sõnad. Loe laused.

oli külm, lumi kattis, oli raske

7. Loe teine lõik. Vasta küsimustele ja märgi, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Milleks tihane koputas Mardi aknale? ☐

2. Pärast mida otsustas Mart toidulaua ehitada? ☐

3. Mis töid oli vaja linnumaja ehitamiseks teha? ☐

4. Mis tööriistu on vaja saagimiseks ja kopsimiseks? ☐

5. Mida isa aitas Mardil teha? ☐

6. Kelle töö tulemusena valmis söögilaud? ☐

7. Milleks riputati toidulaud akna taha? ☐

8. Milleks ema söögilauale pekitüki riputas? ☐

8. Loe teine osa ja vali sobiv pealkiri.

☐

Isa aitas Mardil lindudele söögimaja teha.

☐

Ema riputas söögimajja pekki.

☐

Akna taga ripub isa ja Mardi tehtud toidulaud.

9. Leia ja jooni teise lõigu olulised sõnad. Loe laused.

tihane lendas, linnuke koputas, otsustas teha, kopsis kaua, tuli appi, oli valmis, isa aitas, riputas toidulauale

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

10. Loe kolmas lõik ja vasta küsimustele lühidalt. Loe lause.

1. Kes külastas Mardi toidulauda esimesena? ☐

2. Mida tegi tihane toidulaua? ☐

Mille üle võis Mart rõõmu tunda?

Kes võisid veel Mardi toidulauda külastada?

11. Loe kolmas osa ja vali pealkiri.

☐

Mardi toidulauale lendas tihane pekki nokkima.

☐

Mart oli väga rõõmus, et tihane sööma tuli.

☐

Kollase kõhualusega linnuke nokkis pekki.

12. Leia ja jooni kolmanda lõigu olulised sõnad. Loe laused.

jäi ootama, lendaski toidulauale, asus nokkima

13. Leia tekstist ja kirjuta, mis sõnadega on nimetatud:

.....
.....

.....
.....

14. Täienda lauseid.

Mart tegi lindudele

Nii sai Mart aidata ja teha.

15. Räägi, kuidas Mart aitas linde. Abiks kasuta lõigule valitud pealkirja ja allajoonitud sõnu.

16. Räägi, mis pildi või pildid sa selle jutu juurde joonistad.

17. Mõtle, kellel on veel talvel raske elu.

18. Räägi, kuidas sina linde ja loomi talvel aidad.

**Ka mina saan talvel linde ja loomi
aidata ning head teha.**

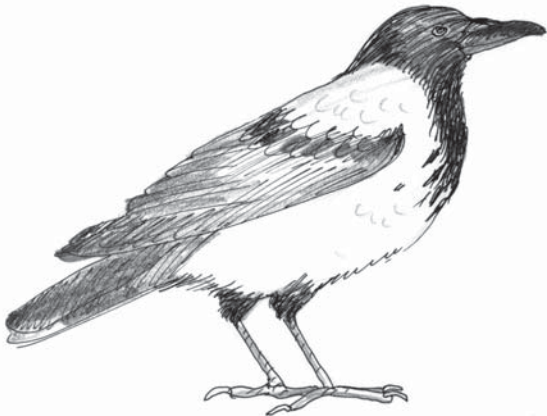
19. Loe laste jutustusi.

Rasmus	Kristjan
Õues oli külm. Mart otsustas hakata söögimaja ehitama. Poiss võttis sae ja lõikas lauad parajateks tükkideks. Ta kopsis linnumaja haamriga kokku. Mart pani toidumajakese akna taha. Ta riputas sinna ka tüki pekki. Varsti lendas kollase kõhuga lind Mardi söögimajja ja asus pekitükki nokkima.	Seal oli paks lumi maas. Ta toksis poisi aknale nokaga. Ta otsustas siis söögimaja teha. Ta saagis, kopsis ja ta tuli talle ka appi. See saigi valmis. Ta aitas toidulaua üles panna. Ta tõi külmikust pekitüki ja pani selle rippuma.

■ Kumb jutt sulle rohkem meeldis? Miks?

6. VARESE REIS SOOJALE MAALE

Muinasjutt

1 Vares oli vanasti laisavõitu lind. Ta ei viitsinud kunagi sügisel soojale maale lennata. Teised linnud kutsusid varest igal sügisel lõunamaale kaasa. Kevadel, kui linnud lõunamaalt tagasi jõudsid, rääkisid nad varesele: “Rumal oled, varese-onu, et sa talvel alati siin konutad. Saa virgaks ja

hakka kah soojal maal talvitamas käima. Soojal maal on kõik ju hoopis parem kui siin. Seal on vesi puhas ja taevas eresinine. Lõunamaal on magus toit ja seal on ka toredad metsad. Tule, tule, varese-onu, järgmisel sügisel sinagi soojale maale!”

2 Varesele ei meeldinud teiste lindude narrimine. Nii võttiski vares sügisel reisi ette. Ta lendas koos teiste lindudega soojale maale. Lendas ja lendas, higistas ja higistas, kuni jõudis viimaks pärale. Vares istus palmi latva ja uuris ümbrust. Varese-onu märkas, et lindude jutt sooja maa kohta oli vale. Siin lõunamaal oli kole palav ja kuskil polnud janu kustutamiseks tilkagi vett. Vares jäi ka lõunamaa elanikele silma. Linnud ja loomad hakkasid tänitama: “Näe, näe, vana vares kah enda siia vedanud!” Varese-onu solvus selle peale väga. Ta pööras ümber ja rändas koju tagasi. Kodus tulid sugulased suure maailma uudiseid pärima. Vares ütles: “Kehv koht, kehv koht! Mina ei lähe enam iialgi sinna tagasi!”

Nüüd elabki vares meie maal nii suvel kui ka talvel.

VARESE REIS SOOJALE MAALE

1 Vares oli vanasti laisavõitu lind. Ta ei viitsinud kunagi sügisel soojale maale lennata. Teised linnud kutsusid varest igal sügisel lõunamaale kaasa. Kevadel, kui linnud lõunamaalt tagasi jõudsid, rääkisid nad varesele: “Rumal oled, varese-onu, et sa talvel alati siin konutad. Saa virgaks ja hakka kah soojal maal talvitamas käima. Soojal maal on kõik ju hoopis parem kui siin. Seal on vesi puhas ja taevaskeresinine. Lõunamaal on magus toit ja seal on ka toredad metsad. Tule, tule, varese-onu, järgmisel sügisel sinagi soojale maale!”

1. Vasta küsimustele lühidalt. Loe laused.

1. Mida vares sügisel teha ei viitsinud?
2. Kes varest lõunamaale meelitasid? Nimeta neid linde.
3. Kuidas teised linnud varest nimetasid?
4. Mida nad soovitasid varesel teha?

2. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leituga.

1. Vares oli (*mitte väga virk*) lind.
2. Vares ei (*võtnud vaevaks*) soojale maale lennata.
3. Teised linnud soovisid, et vares ei (*oleks kurb ega üksik*) kogu talve.
4. Linnud soovitasid tal (*usin*) olla ja lõunamaale lennata.
5. Nad arvasid, et vares võiks soojal maal (*talve veeta*)

3. Leia laused ja loe, kuidas teised linnud kirjeldasid elu lõunamaal.

Täienda lauseid teksti abil.

1. Soojal maal on kõik kui siin.
2. Lõunamaal onvesi jataevas.
3. Lõunamaa toit on ja metsad on

4. Leia ja jooni esimese lõigu olulised sõnad. Loe laused.

ei viitsinud, kutsusid varest, rääkisid varesele, hoopis parem, magus toit, soojale maale

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

5. Räägi, mis pildi esimese lõigu kohta joonistad.

2 Varesele ei meeldinud teiste lindude narrimine. Nii võttiski vares sügisel reisi ette. Ta lendas koos teiste lindudega soojale maale. Lendas ja lendas, higistas ja higistas, kuni jõudis viimaks pärale. Vares istus palmi latva ja uuris ümbrust. Varese-onu märkas, et lindude jutt sooja maa kohta oli vale. Siin lõunamaal oli kole palav ja kuskil polnud janu kustutamiseks tilkagi vett. Vares jäi ka lõunamaa elanikele silma. Linnud ja loomad hakkasid tänitama: “Näe, näe, vana vares kah enda siia vedanud!” Varese-onu solvus selle peale väga. Ta pööras ümber ja rändas koju tagasi. Kodus tulid sugulased suure maailma uudiseid pärima. Vares ütles: “Kehv koht, kehv koht! Mina ei lähe enam iialgi sinna tagasi!”

Nüüd elabki vares meie maal nii suvel kui ka talvel.

6. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse teisest lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mis ei meeldinud varesele? ☐
2. Kes ahvatlesid varest soojale maale lendama? ☐
3. Milleks vares lõunamaale reisis? ☐
4. Kui kaua võis kesta varese lend lõunamaale? ☐
5. Kuhu istus vares, kui lõunamaale jõudis? ☐
6. Mis järelduse tegi vares lindude jutu kohta? ☐
7. Nimeta lõunamaa elanikke, kes võisid varest solvata. ☐
8. Mida vihane vares ette võttis? ☐

9. Millal tulid sugulased varese juurde uudiseid kuulama?

10. Mis hinnangu andis vares lõunamaa elule?

7. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leitud sõnadega.

1. Sügisel võttis vares ette (*matka*) lõunamaale.
2. Vares istus (*puu*) ladvas ja (*silmitses*) ümbrust.
3. Lõunamaa asukad (*narrisid*) ja vares solvus.
4. Vares (*lendas*) samal sügisel lõunamaalt tagasi.
5. Nüüd ei lenda ta enam kunagi (*lõunamaale*)

8. Leia laused ja loe, mida märkas vares lõunamaal. Täienda lauseid teksti abil.

Vares märkas, et lõunamaal oli kole ...

Vares ei leidnud janu kustutamiseks ...

Teised linnud ja loomad hakkasid varest ...

Varesele ei meeldinud soojal maal ja ta ...

9. Mõtle ja arutle.

1. Mille tõttu olid varese ja teiste lindude lõunamaa-muljed erinevad?

10. Jooni teise lõigu olulised sõnad. Loe laused.

võttiski ette, lendas soojale maale, jõudis pärale, uuris ümbrust, oli vale, oli palav, polnud vett, hakkasid tänitama, solvus väga, rändas tagasi, tulid pärima, ei lähe iialgi, elabki meie maal

11. Räägi, mis pildi teise lõigu kohta joonistad.

12. Tee kokkuvõtte varese reisist soojale maale. Täienda lauseid.

Teised linnud rääkisid, et ...

Vares otsustas järele uurida, kas ...

Sügisel ...

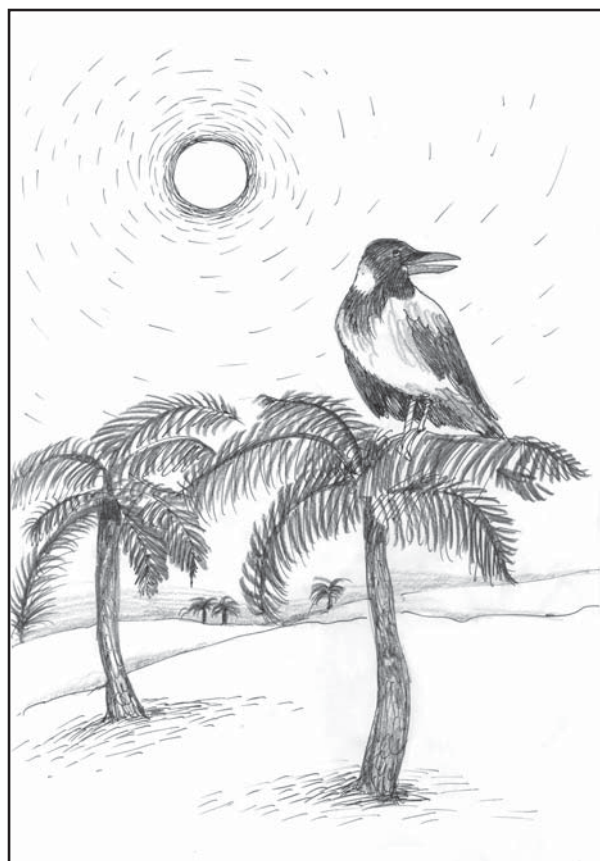
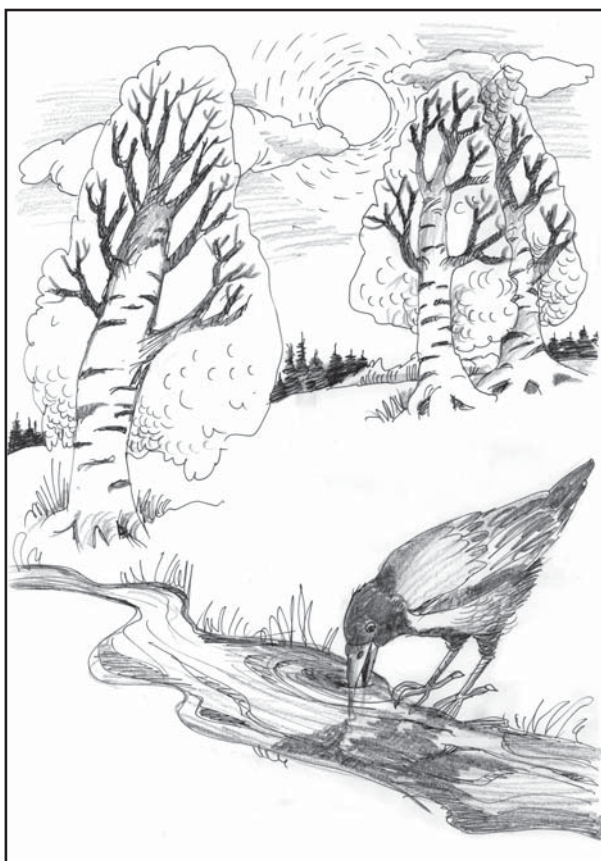
Lõunamaal sai vares teada, et ...

Vares sai aru, et kõige parem ...

Vares otsustas järele uurida, kas soojal maal on parem elada.
Varesele ei meeldinud lõunamaa palavus ega vee puudumine.
Ta otsustas, et oma kodus on kõige parem elada.

13. Räägi varese reisist soojale maale. Kasuta tekstis alla joonitud sõnu (ül nr 4 ja nr 10) ja kava.

1. Teised linnud kirjeldasid ilusat elu soojal maal ja meelitasid ka varese lõunamaale.
2. Vares otsustas soojal maal ära käia ja ilusat elu nautida.
3. Lõunamaa ei meeldinud varesele ja ta rändas kodumaale tagasi.

<i>ei viitsinud</i>	<i>magus toit</i>
<i>kutsusid kaasa</i>	<i>jõudis tagasi</i>
<i>rääkisid varesele</i>	<i>tulid pärima</i>
<i>puhas vesi</i>	<i>ei lähe tagasi</i>
<i>sinine taevas</i>	<i>on kõige parem</i>

<i>asus reisile</i>	<i>pole vett</i>
<i>lendas ära</i>	<i>narrisid varest</i>
<i>jõudis kohale</i>	<i>oli pahane</i>
<i>uuris ümbrust</i>	<i>ei meeldinud</i>
<i>kole palav</i>	<i>rändas tagasi</i>

14. Loe laste jutustusi.

Kaisa	Lauri
Linnud narrisid varest, et ta on laisk ega viitsi lennata ja siis vares otsustaski soojale maale lennata ja siis vares rändas lõunasse ja siis jõudis kohale ja siis vares istus puu otsa ja siis tundis, et on väga palav ja lind tahtis juua, kuid siis polnud vett kuskil ja siis oli vares nii vihane, et siis läks oma koju tagasi, ja siis ütles ta teistele lindudele, et seal oli väga kehv elu.	Sügisel otsustas vares lõunamaale lennata. Ta tahtis näha, kas seal on tore elada. Teekond oli pikk ja raske, kuid vares jõudis kohale. Vares istus palmi otsas ning uudistas ümbrust. Lõunamaal oli tõesti väga kuum ja vares hakkas higistama. Vares otsis joogiks vett, aga ei leidnud. Ta pööras ümber ja lendas koju tagasi. Kodus oli varesel väga hea olla. Ta ei läinud enam kunagi lõunamaale.

- Kumb lugudest sulle rohkem meeldis? Miks?
- Kelle juttu on parem lugeda ja mõista?

7. TALVE VÕIB KA MAHA MAGADA

1 Talv on looduses puhkeaeg. Külma talve võib ka magades mööda saata. Paljud loomad seda teevadki. Igaüks muidugi omal moel – kes magab talveund, kes teeb taliuinakut. Talveuni ja taliuinak on kaks iseasja.

2 Maod talvel ei liigu. Rästikud ja nastikud vajuvad talveunne septembris või oktoobris. Nende talveurud asuvad kännu all. Seal nad magavad kevadeni. Kui aprillis ilmad jälle soojaks lähevad, siis ärkavad maod talveunest üles.

3 Nahkhiir ja siil magavad talveund. Talveund magavad loomad on külmad ja liikumatud. Nahkhiir keerab vaid mõned korrad talve jooksul külge, aga päris üles ta ei ärka.

4 Karu ärkab talvisest uinakust üles. Karuotil on tülikas lumisel ja külmal ajal endale nina-esist otsida, seetõttu teeb ta taliuinakut. Karu keerab end murdunud puude või noorte kuuskede alla pikali. Okste peale sadanud lumest tekib midagi koopataolist, kus loomal on mõnus puhata. Karu ärkab taliuinakust mõne sekundiga. Karu võib talve jooksul mitu korda üles ärgata ja magamis-platsi vahetada.

5 Loomaaia direktor Mati Kaal rääkis loo ühest isakarust. See karu pidi neli korda järjest oma magamis-aseme maha jätma. Vihane ott läks lõpuks kuuse otsa. Karu ronis kõrgele kolme puuharu vahele ja laskis seal silma looja.

Rainer Kerge, <http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=312152>, 17.01.2009

TALVE VÕIB KA MAHA MAGADA

1 Talv on looduses puhkeaeg. Külma talve võib ka magades mööda saata. Paljud loomad seda teevadki. Igaüks muidugi omal moel – kes magab talveund, kes teeb taliuinakut. Talveuni ja taliuinak on kaks iseiasja.

1. Vasta küsimustele.

1. Kuidas elavad paljud loomad talve üle?
 2. Nimeta loomi, kes talvel magavad.
 3. Mille poolest erinevad sinu arvates *uni* ja *uinak*?
- Too näiteid.

2 Maod talvel ei liigu. Rästikud ja nastikud vajuvad talveunne septembris või oktoobris. Nende talveurud asuvad kännu all. Seal nad magavad kevadeni. Kui aprillis ilmad jälle soojaks lähevad, siis ärkavad maod talveunest üles.

2. Leia, mis küsimustele saad teksti abil vastata (+). Vasta nendele küsimustele.

1. Mis maod elavad Eestis? ☐
2. Millal hakkavad maod talveunne jääma? ☐
3. Kus asuvad madude talveurud? ☐
4. Mitu madu magab ühe kännu all talveund? ☐
5. Millal maod talveunest ärkavad? ☐
6. Mis sõnaga oli rästikut ja nastikut nimetatud? ☐
7. Kas maod olid talveunes või tegid taliuinakut? ☐
8. Mida söövad maod talvel? ☐

RÄSTIK

NASTIK

3. Loe rida. Otsusta, kas kõik on õige. Tõmba maha üleliigsed sõnad.

1. Konnad, rästikud, sisalikud ja nastikud on maod.
2. Rästikud talvituvad kätse all või taga.
3. Aprillis hakkavad, lähevad ilmad soojaks ja rästikud ärkavad.

3 Nahkhiir ja siil magavad talveund. Talveund magavad loomad on külmad ja liikumatud. Nahkhiir keerab vaid mõned korrad talve jooksul külge, aga päris üles ta ei ärka.

4. Vasta küsimustele. Vasta lühidalt, loe vastus.

1. Mis loomad magavad kogu talve?
2. Missugused on talveunne vajunud loomad?
3. Mida teevad nahkhiired mõned korrad talveune ajal?
4. Kas nahkhiired ja siilid magavad talveund või teevad taliuinakut?

4 Karu ärkab talvisest uinakust üles. Karuotil on tülikas lumisel ja külmal ajal endale nina-esist otsida, seetõttu teeb ta taliuinakut. Karu keerab end murdunud puude või noorte kuuskede alla pikali. Okste peale sadanud lumest tekib midagi koopataolist, kus loomal on mõnus puhata. Karu ärkab taliuinakust mõne sekundiga. Karu võib talve jooksul mitu korda üles ärgata ja magamis-platsi vahetada.

5. Vasta küsimustele.

1. Kas karu on talveunes või teeb taliuinakut?
2. Kuhu karu end taliuinakuks magama sätib?
3. Kuidas tekib karule magamiseks sobiv koobas?
4. Kui ruttu võib karu taliuinakust üles ärgata?

5 Loomaaia direktor Mati Kaal rääkis loo ühest isakarust. See karu pidi neli korda järjest oma magamis-aseme maha jätma. Vihane ott läks lõpuks kuuse otsa. Karu ronis kõrgele kolme puuharu vahele ja laskis seal silma looja.

6. Vasta küsimustele.

1. Kes rääkis lugu ühest vihasest isakarust?
2. Mille tõttu karu vihaseks läks?
3. Kus isakaru lõpuks taliuinakut tegi?

7. Asenda sulgudes olevad väljendid tekstist leituga.

1. Talvel oli karudel raske (*toitu*) leida.
2. Talvel tegi karu (*kerget talveund*) ja ärkas sageli.
3. Karud vahetasid talvel sageli (*magamiskohta*)
4. Unine ja vihane isakaru (*jäi magama*) kõrge kuuse otsas.

8. Rühmita.

rebane, karu, jänes, siil, rästik, hunt, nahkhiir, metssiga, nastik, põder

On talveunes	Teeb taliuinakut	Ei ole talvepuhkusel

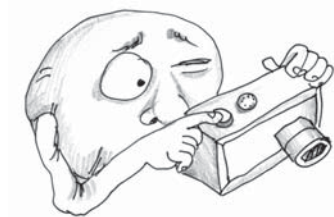
9. Loe lause ja võrdle tekstiga. Märki +, kui lause on sisult sama. Jooni sõnad, mis on tähenduselt erinevad. Leia laused tekstist ja jooni.

1. Kõik loomad teevad taliuinakut või magavad talveund. ☐
2. Talveunes olevad loomad on külmad ja liikumatud. ☐
3. Rästikud ja nastikud teevad taliuinakut kändude all. ☐
4. Karu keerab talve jooksul harilikult mitu korda külge, aga üles ei ärka. ☐
5. Karu magab murdunud puude või noorte kuuskede all. ☐

10. Räägi, mida said teada ühe isakaru taliuinakust.

8. FOTOVÕISTLUS

Ühel talvehommikul märkas Mart teadete-tahvlil kuulutust.

OSALE FOTOVÕISTLUSEL!

Kasesalu noortekeskus korraldab õpilastele fotokonkursi teemal **EESTIMAA TALV.**

Komisjon hindab fotosid kolmes vanuserühmas:

- I 1.–3. klassi õpilased
- II 4.–6. klassi õpilased
- III 7.–9. klassi õpilased

Iga osaleja võib esitada kuni **kolm** enda tehtud fotot.

NOORTEKESKUSE PEAAUHIND iga rühma parimale pildistajale!

Võistluse sponsoritelt on **palju muid toredaid auhindu.**

Parematest fotodest korraldame koolis fotonäituse.

Talvefotod saada aadressil talvepilt@kasesalu.ee

või too kooli huvijuhi kätte

Tähtaeg 15. veebruar.

SALU TEAM

Teade pakkus poisile huvi, sest ka temal olid mõned toredad talvepildid. Mart otsustas oma piltide seast paremad välja valida ja konkursist osa võtta.

1. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või kuulutusest (K).

1. Kus Mart kuulutust märkas? ☐
2. Mis asutus fotokonkursist teatas? ☐
3. Mis oli fotovõistluse teema? ☐
4. Miks pakkus kuulutus Mardile huvi? ☐
5. Mida Mart otsustas? ☐

2. Täida lüngad, kasutades abiks küsisõnu.

1. Mart tahtis osa võtta (*millest?*)
2. Fotovõistluse teema oli (*mis?*)
3. Mart pildistas maal uue fotoaparaadiga talvist (*mida?*)
4. Ta valis talvefotode hulgast (*mitu?*) talvepilti.
5. Mart viis oma pildid kooli (*kelle?*) kätte.
6. Poiss lootis, et ehk mõni pilt pannakse ka (*kuhu?*)
7. Kui veab, siis võib poiss ka mõne (*mille?*) saada.

3. Asenda joonitud sõnad. Loe tekst uuesti.

Mardi õde Maarja luges samuti spordivõistluse kuulutust. Maarja esitas konkursile Mardi tehtud fotod. Ta valis välja kolm pilti: lumememme ehitamine, kartulivõtmise vanaema juures ja lumised männikäbid. Kuigi 15. jaanuarini oli veel aega, otsustas Maarja pildid homme kooli viia. Tüdruk ei oska veel interneti kaudu pilte saata, ta viis need kooli direktori kätte.

9. MARDILE MEELDIB SUUSATAMINE

1 Mart käis kaks korda nädalas SALU TEAMi suusa-treeningutel. Sügisel harjutasid lapsed rull-suuskadega sõitu asfalt-rajal. Mart nägi rull-suuski esimest korda. Algul oli nendega sõitmine raske ja poiss kukkus mitu korda. Kuid Mart oli visa ega jätnud jonni, ning varsti liikus ta suuskadel päris osavalt.

Talvel treenisid lapsed muidugi lumel ja päris suuskadega. Mart suusatas vahel ka oma lõbuks. Kooli juures oli valgustatud suusarada. Seal sai suusatada ka öhtul. Mõnikord kutsus poiss isa ja Maarja suusarajale kaasa.

2 Talvisel kooli-vaheajal olid SALU TEAMi lapsed Otepääl spordi-laagris. Mardile meeldis laagri-elu. Lapsed elasid neli päeva õpilaskodus ja käisid kaks korda päevas suusatamas. Noored suusatajad proovisid sõita kunst-lumel. Mart sai teada, et kunst-lumele kukkumine on valusam kui päris-lumele. Peale suusatamise käisid lapsed veel Tehvandi hüppe-mäel. Hüppe-mäe torni üles ronimine võttis Mardil jalad nõrgaks. Üsna kõrge oli sealt kõrgelt alla vaadata. Mart imestas, et esimese ja teise klassi poisid hüppasid kõrgelt hüppe-mäelt muudkui vups ning vups alla.

3 Spordi-laagri viimasel päeval korraldas treener Margus võistlused. Ta jaotas lapsed kahte rühma: 7–10-aastased ja 11–14-aastased võistlejad. Kõik nooremad võistlejad läbisid kahe-kilomeetrise raja. Vanemad poisid sõitsid viis kilomeetrit, aga tüdrukute distantis oli kolm kilomeetrit. Mardil tuli sõita kaks ringi: kahe-kilomeetrine ja kolme-kilomeetrine suusarada. Rasmus oli suusarajal teistest kiirem ja

sai esikoha diplomi. Ka Mart oli rahul, et sai kuuenda koha ja treenerilt kiituse. Kõik võistlejad said kingituseks pudeli energiajooki ja suusakooli reklaam-plakati.

MARDILE MEELDIB SUUSATAMINE

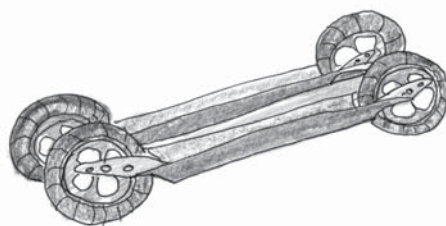
1 Mart käis kaks korda nädalas SALU TEAMi suusa-treeningutel. Sügisel harjutasid lapsed rull-suuskadega sõitu asfalt-rajal. Mart nägi rull-suuski esimest korda. Algul oli nendega sõitmine raske ja poiss kukkus mitu korda. Kuid Mart oli visa ega jätnud jonni, ning varsti liikus ta suuskadel päris osavalt.

Talvel treenisid lapsed muidugi lumel ja päris suuskadega. Mart suusatas vahel ka oma lõbuks. Kooli juures oli valgustatud suusarada. Seal sai suusatada ka õhtul. Mõnikord kutsus poiss isa ja Maarja suusarajale kaasa.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mitu korda nädalas käis Mart suusatreeningutel? ☐
2. Kus lapsed rull-suusatasid? ☐
3. Millal nägi Mart esimest korda rull-suuski? ☐
4. Mis juhtus Mardi rull-suusa-treeningutel? ☐
5. Kus lapsed talvel suusatamist harjutasid? ☐
6. Kus sai õhtul suusatada? ☐
7. Keda Mart vahel suusatama kaasa kutsus? ☐

RULL-SUUSAD

2. Moodusta ühest lausest kaks lauset.

Mart käis kaks korda nädalas suusatreeningutel.

1. Mart käis (*kus?*)
2. Suusatreeningud toimusid (*kui sageli?*)

Sügisel harjutasid lapsed rullsuuskadega sõitu asfaldil.

1. Lapsed harjutasid rullsuuskadega sõitmist (*millal?*)
2. Lapsed harjutasid rullsuuskadega sõitmist (*millel?*)

Õhtul sai suusatada kooli juures, kus oli valgustatud suusarada.

1. Kooli juures oli (*missugune?*) suusarada.
2. Kooli suusarajal sai suusatada ka (*millal?*)

3. Jooni esimese lõigu olulised sõnad ja loe laused.

käis suusatreeningutel, harjutasid asfaltrajal, kukkus mitu korda, liikus osavalt, treenisid lumel, suusatas oma lõbuks, kutsus kaasa

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

4. Tee kokkuvõtte esimesest lõigust. Lõpeta laused.

Mart käis kaks korda nädalas ...

Sügisel õppis Mart ...

Talvel harjutasid lapsed ...

Kooli juures saab suusatada ka õhtul, sest ...

2 Talvisel kooli-vaheajal olid SALU TEAMi lapsed Otepääl spordi-laagris. Mardile meeldis laagri-elu. Lapsed elasid neli päeva õpilas-kodus ja käisid kaks korda päevas suusatamas. Noored suusatajad proovisid sõita kunst-lumel. Mart sai teada, et kunst-lumele kukkumine on valusam kui päris-lumele. Peale suusatamise käisid lapsed veel Tehvandi hüppe-mäel. Hüppe-mäe torni üles ronimine võttis Mardil jalad nõrgaks. Üsna kõhe oli sealt kõrgelt alla vaadata. Mart imestas, et esimese ja teise klassi poisid hüppasid kõrgelt hüppe-mäelt muudkui vups ning vups alla.

5. Moodusta küsimused ja esita teistele vastamiseks.

1. olid Salu Teami lapsed spordilaagris?
2. lapsed laagri ajal elasid?
3. päeva kestis spordilaager?
4. korda tegid lapsed päeva jooksul suusatrenni?
5. oli valus lumme kukkuda?
6. nägi Mart väikesi suusahüppajaid?
7. oli raske üles ronida?
8. kutsus treener lapsi õhtu eel?

KUS?

KUHU?

MITU?

SUUSAHÜPPAJA

6. Jooni teise lõigu olulised sõnad ja loe laused.

olid spordilaagris, käisid suusatamas, proovisid sõita, on valusam, käisid hüppemäel, võttis nõrgaks, Mart imestas, treener kutsus

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

7. Tee kokkuvõtte teisest lõigust. Lõpeta laused.

Salu Teami lapsed olid talvisel koolivaheajal ...

Lapsed käisid kaks korda päevas ...

Mart imestas, et ...

Mardile meeldis ...

3 Spordi-laagri viimasel päeval korraldas treener Margus võistlused. Ta jaotas lapsed kahte rühma: 7–10-aastased ja 11–14-aastased võistlejad. Kõik nooremad võistlejad läbisid kahe-kilomeetrise raja. Vanemad poisid sõitsid viis kilomeetrit, aga tüdrukute distants oli kolm kilomeetrit. Mardil tuli sõita kaks ringi: kahe-kilomeetrine ja kolme-kilomeetrine suusarada. Rasmus oli suusarajal teistest kiirem ja sai esikoha diplomi. Ka Mart oli rahul, et sai kuuenda koha ja treenerilt kiituse. Kõik võistlejad said kingituseks pudeli energia-jooki ja suusakooli reklaam-plakati.

8. Moodusta küsimused ja esita teistele vastamiseks.

1. korraldas treener suusavõistluse?
2. rühma jaotas treener suusatajad?
3. oli Mardi suusadistants?
4. koha sai Rasmus?
5. koha sai Mart?

KUI PIKK?

MILLAL?

MITMESSE?

MITMENDA?

9. Loe laused kõikide sõnadega. Ühenda sobivad sõnad.

	suusaraja pikkus	
1. Vanemate poiste	sõiduraja laius	oli viis kilomeetrit.
	võistlusdistsants	
	tuli esikohale	
2. Rasmus	oli võitja	ja sai diplomi.
	oli kõige kiirem	
	oli rahul	
	rahul.	
3. Mart oli võistluse tulemusega	kuuendal kohal.	
	kiitusel.	

MURDMAASUUSATAJA

10. Jooni kolmanda lõigu olulised sõnad ja loe laused.

korraldas võistlused, tuli sõita, oli teistest kiirem, oli rahul, said kingituseks

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

11. Tee kokkuvõtte kolmandast lõigust. Lõpeta laused.

Viimasel laagripäeval korraldas ...

Mart oli 12-aastane ja tal tuli ...

Vanemate poiste võistluse võitis ...

Mart jäi ...

Ta oli oma tulemusega ...

Kõik võistlejad said ...

12. Räägi Mardi spordilaagrist. Kasuta abiks ülesandeid 7 ja 11.

Otepää spordilaagri PÄEVAKAVA

P. 03.01

9.00	Väljasõit Kasesalu kooli juurest
11.00	Majutamine Otepää kooli õpilaskodus
12.00	Lõunasöök
13.00–16.00	Treening Tehvandi staadionil
16.30	Saun või dušš
17.00	Kokkuvõte päevast, treeningpäeviku täitmine
18.00	Õhtusöök
18.30	Pühajärve ujulasse (bussiga)
22.00	Öörahu

SALU TEAM

E. 04.01.

7.30	Äratus, hommikuvõimlemine ja pesemine
9.00	Hommikusöök
10.00–12.00	Treening Tehvandi radadel
13.00	Lõunasöök
14.00–15.00	Tehvandi hüppemäe külastamine
15.00–17.00	Treening Tehvandi radadel
17.30	Saun või dušš
18.00	Õhtusöök
18.30	Kokkuvõte päevast, päeviku täitmine
19.00	Ujula
22.00	Öörahu

T. 05.01.

7.30	Äratus, hommikuvõimlemine ja pesemine
9.00	Hommikusöök
10.00–12.00	Treening Tehvandi radadel
13.00	Lõunasöök
14.00–16.00	Kohtumine Otepää spordikooli suusatajatega ja ühistreening
16.30	Saun või dušš
17.00	Kokkuvõte päevast, päeviku täitmine, võistlejate nimekirja koostamine
18.00	Õhtusöök
19.00	Ujula
22.00	Öörahu

K. 06.01.**7.30** Äratus, hommikuvõimlemine ja pesemine**9.00** Hommikusöök**10.00–12.30** Suusavõistlused**Lähe Tehvandi staadionil:****10.00** Poisid 7–10 aastat – 2 km**10.30** Tüdrukud 7–10 aastat – 2 km**11.00** Poisid 11–14 aastat – 5 km**11.30** Tüdrukud 11–14 aastat – 3 km**12.30** Autasustamine ja kokkuvõtte laagrist**13.00** Lõunasöök**13.30** Asjade pakkimine**14.00** Kojusõit**Umbes kell 16 oleme Kasesalu kooli juures.**

SALU TEAMi treener Margus Salu

SALU TEAMi abilised Kristjan Ots ja Liina Lember

13. Mis küsimustele saab spordilaagri päevaplaani abil vastata? Märgi + või –. Vasta, kui on võimalik.

1. Mitu last sõitis Otepää spordilaagrisse?
2. Mis oli Salu Teami treeneri nimi?
3. Mitu tundi kestis sõit Kasesalult Otepäale?
4. Mis staadionil peeti Salu Teami suusavõistlused?
5. Kes võitis vanemate tüdrukute suusavõistluse?
6. Mitu tundi kestis suusavõistlus?
7. Mitu inimest oli treeneril laagris abiks?

14. Otsusta, kas väide on õige. Täida tabel.

	Jah	Ei	Ei tea
1. Spordilaagri lapsed elasid Otepää kooli õpilaskodus.			
2. Lapsed käisid neli korda basseinis ujumas.			
3. Äratus oli hommikul pool kaheksa.			

4. Lapsed sõid lõunat iga päev kell 13.00.			
5. Kell kümme õhtul läksid lapsed magama.			
6. Igal õhtul tegid lapsed laagripäevast kokkuvõtte.			
7. Suusavõistlused algasid teisipäeval kell 10.			
8. Lapsed jõudsid koju tagasi kolmapäeva pärastlõunal.			

15. Loe, mida Karmen oma treening-päevikusse kirjutas. Kontrolli päevaplaani abil, kas Karmeni jutus on kõik õige. Jooni, mis sinu arvates on vale.

Teisipäev, 5. veebruar. Täna algas meie trenn kell 10 Tehvandi hüppemäel. Mina olin veel unine, sest öörahu algas eile kell 24. Ja hommikul tuli ka juba kell kuus üles tulla. Mulle meeldis see, et enne lõunasööki kohtusime Otepää suusatajatega. Ma sain ühe Otepää muusikakooli tüdrukuga tuttavaks. Pärast õhtusööki läheme Pühajärve staadionile ujuma.

10. REKLAAMPLAKAT

Mart tõi Otepäält Maarjale spordipoe reklaam-plakati. "Isa lubas sulle suusa-varustust osta. Uuri seda plakatit, sellest on kasu," ütles poiss.

TULE LUMELE LIBISEMA!

KINDAD

Kootud kindad
kuluvad kiiresti.
Muretse
suusakindad.

KEPID

Klassikakepp
ulatub õlanukini.
Uisukepp ulatub
kõrvalesta alumise
ääreni.

SAAPAD

Uisusammu jaoks sobib
kõrgema säärega saabas.
Klassika jaoks on parem
madalam saabas.
Suusasaabas on soe
ega vaja villaseid sokke.

OTI

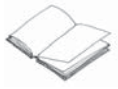

RIIETUS

Spordipüksid ja jope.
Pikk spordipesu.
Ei tohi liiga paksult
riides olla!

SUUSAD

Klassikasuusk on
suusatajast 20 cm pikem.
Uisusuusk on suusatajast
10 cm pikem.

1. Vasta küsimustele.

1. Kust sai Mart spordipoe reklaam-plakati?
2. Mida isa Maarjale lubas?
3. Mis kasu võis olla reklaamplakatist?
4. Mis varustust pakkus Oti spordipood suusatajatele?

2. Uuri reklaamplakatit. Leia, mis kuulub suusavarustuse hulka. Tõmba maha, mis sporditarbeid pole suusatajatele vaja.

suusamüts, ujumisprillid, uisud, suusakindad, kõnnikepid, rula, suusad, jooksu kingad, spordisokid, suusakepid, spordipüksid, suusasaapad, spordijope

3. Täienda lauseid plakati abil.

1. Isa ostis Maarjale klassikastiilile sobivad suusad ja kepid. Maarja on 1 meeter ja 30 sentimeetrit pikk.

Temale sobivad suusad olid cm pikad.

Maarja suusakepid ulatusid

2. Maarjale sobisid Mardile väikseks jäänud suusa-.....
3. Vanaema kodus Maarjale villased suusasokid. Maarja arvas, et suusasaapad on küllalt ja ostis endale tavalised spordisokid.
4. Ema pakkus Maarjale ka villaseid kindaid. Maarja teadis, et villased kindad Talle sobisid Mardi vanad
5. Mart kutsus Maarja suusatama. Kui Maarja hakkas riidesse panema, siis tuletas vend talle meelde: “Ei tohi!”

4. Kirjuta, mida Maarjale poest osteti.

.....

.....

.....

.....

11. MEIE LEMMIKLOOMAD

Noor ajakirjanik küsitles tänaval inimesi. Ta esitas kõigile ühe küsimuse: "MIS LEMMIKLOOMAD TEIL KODUS ON?"

KARIN (24), õpetaja. Praegu mul lemmikloom ei ole. Aga eelmisel aastal oli merisiga. Ta nimi oli Tarkur, sest ta oli arukas loom. Aga kahjuks suri meie merisiga ära ja meie pere oli väga kurb.

1. Loe küsimused. Märki, mis küsimusele saad teksti põhjal vastata.

Vasta nendele.

1. Mitu lemmikloomat oli Karinil? ☐
2. Kes oli arukas loom Tarkur? ☐
3. Mis juhtus Tarkuriga? ☐
4. Mis tööd teeb Karin? ☐

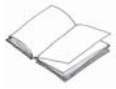
2. Tee pikast lausest mitu lühikest lauset.

Karinil oli arukas merisiga Tarkur.

1. Karinil oli
2. Merisea nimi oli
3. Tarkur oli loom.

ANNE (45), suusatreener. Meie peres elab kolli Joosu. Ta on meil nagu pereliige. Joosu saab kõigest hästi aru. Ta armastab meid kõiki väga. Joosu käib ise metsas jooksmas. Teisi loomi pole mul kunagi olnud, ainult koerad.

3. Loe küsimused. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid selle (M).

1. Kelle peret armastas Joosu? ☐
2. Mis tõugu oli koer Joosu? ☐
3. Mida Joosu metsas tegi? ☐
4. Kes olid Anne lemmikud? ☐
5. Kui vana oli Anne? ☐

KOLLI

PAULIINE (76), pensionär. Mu lastelastel on jänes, hästi pehme ja armas. Ta nimi on Milli. Selle jänkukese said lapsed kingiks onu käest.

4. Lõpeta laused küsisõnade abil.

Pauliine lastelastel oli (*kes?*)

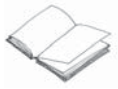
Jänku nimi oli

Jänes Milli oli (*missugune?*) ja

Lapsed said jänku kingiks (*kelle?*) käest.

TOIVO (52), koolidirektor. Meil on kass Mannu. Kiisu ilmus ükskord talvel õuele, oli pisike ja hirmunud. Andsime talle süüa. Nii ta jäigi meie juurde elama. Nüüd on ta juba viieaastane.

5. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Mis oli koolidirektori kassi nimi? ☐
2. Missugune kassike ilmus ükskord talvel Toivo õuele? ☐
3. Mida Toivo tegi, et Mannu tema juures elama hakkas? ☐
4. Kui vana oli Mannu? ☐

VILLE (32), arst. Mul on väike pruun taks Berta. Armastan metsas jahil käia. Berta on väga tubli urukoer. Ta ajab rebased, mägrad ja kährikud urgudest välja. Talvel väga paksu lumega on Bertal raske metsas liikuda. Ma kavatsen osta endale teisegi koera – laika. Laikad on väga tugevad ja vastupidavad jahikoerad.

6. Vasta küsimustele lühidalt. Loe vastus.

1. Kellel oli jahikoer Berta?
2. Mis tõugu koer oli Berta?
3. Mida Berta jahil tegi?
4. Millal oli Bertal metsas raske liikuda?
5. Mis tõugu koerad olid Ville arvates head vastupidavad jahikoerad?

TAKS

LAIKA

7. Loe, mis küsimuse esitas ajakirjanik.

Vali sobiv vastus ja tee X.

1. Ajakirjanik küsitles ☐ 5 inimest ☐ 4 inimest ☐ 7 inimest
2. Vastanutel oli kokku ☐ 3 looma ☐ 5 looma ☐ 4 looma

8. Mis sõnad on loetelus üleliigsed? Tõmba need maha.

1. Ajakirjanik küsitles *lauljat*, *õpetajat*, *pensionäri*, *kokka*, *direktorit*.
2. Inimeste lemmikloomad olid *merisiga*, *hobune*, *koer*, *rebane*, *jänes*.

9. Arva ära, kellest on jutt. Kirjuta tema nimi. Kasuta suurt algustähte!

1. Ta on meil nagu pereliige. Ta saab kõigest hästi aru. Ta armastab meid kõiki väga. Ta käib ise metsas jooksmas.

See on

2. Ta ajab rebased, mägrad ja kährikud urgudest välja. Talvel väga paksu lumega on tal raske metsas liikuda.

See on

3. Ta ilmus ükskord õuele, oli pisike ja hirmunud. Andsime talle süüa. Nii hakkaski ta meie juures elama. Nüüd on ta juba viiene.

See on

4. Ta oli väga arukas loom. Aga kahjuks ta suri ära ja me olime kõik väga kurvad.

See oli

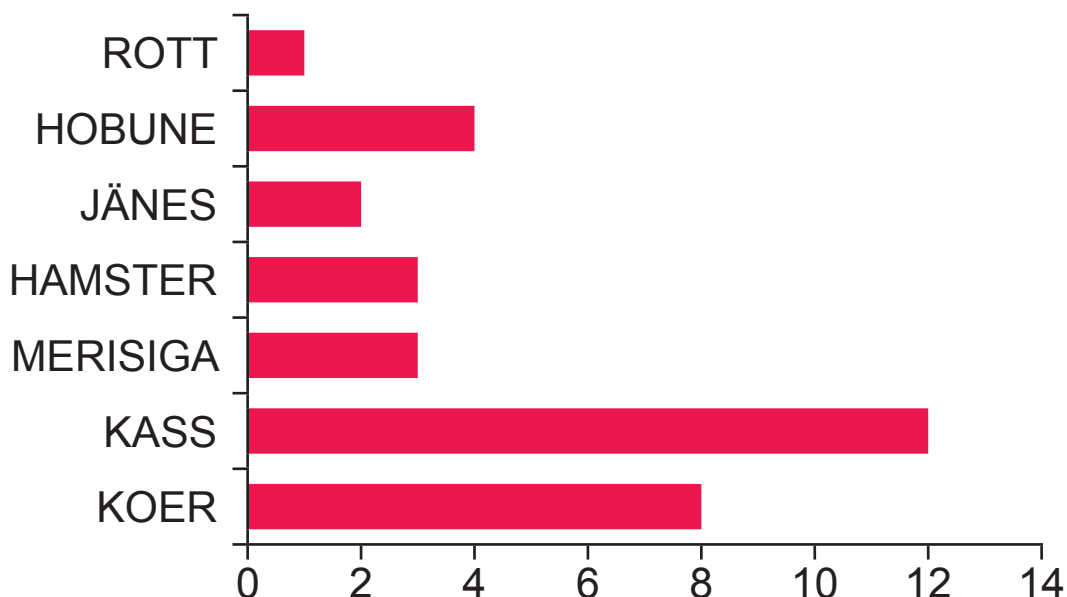

10. Täida tabelis olevad lüngad teksti abil.

Lemmik	Nimi	Omanik	Mida said tema kohta teada?
			Saab kõigest hästi aru. Käib metsas jooksmas.
		Pauliine lapse- lapsed	On pehme ja armas.
		Toivo	Oli jäetud tänavale. Pisike ja hirmunud. Leidis uue kodu.
	Berta		Jahikoer. Tal on lumes raske liikuda.

KES ON SINU LEMMIKLOOM?

1 Mart otsustas Kasesalu koolis korraldada samasuguse küsitluse. Ta küsis oma koolikaaslastelt: “KES ON SINU LEMMIKLOOM?” Küsitluse tulemused vormistas Mart diagrammina.

1. Mille poolest erines Mardi küsimus ajakirjaniku esitatud küsimusest?

2. Uuri diagrammi ja märgi vastus.

1. Mitmel Kasesalu kooli õpilasel oli lemmikloomaks

kass?	☐
koer?	☐
merisiga?	☐
rott?	☐

2. Mis loomi nimetati kõige rohkem?

3. Mis loomi nimetati kõige vähem?

4. Mis loomi oli võrdselt? ja

2 Loodusõpetuse õpetaja Heili Tammik nägi Mardi tehtud uurimust ja kiitis poissi. Ta kirjutas Mardi päevikusse uhke “5” ja kiituse. Õpetaja

arvas, et seda uurimust võiks jätkata. Ta palus õpilastel kirjutada nende lemmikust pisike jutt ja illustreerida seda foto või joonistusega. Järgmisel tunnil esitas Mart oma töö.

Minu Salli.

Emma ja isa kinkisid mulle sünnipäevaks koera.

Ta nimi on Salli. Salli on veel kutsikas.

Talle meeldib mürada ja kõike närida.

Sallil on pehme beež karv ja mustad silmad kui nööbid.

Salli on minu päris oma koer.

Salli on minu kõige toredam sünnipäevakink.

3. Loe Mardi tööd ja vasta küsimustele.

1. Kellest kirjutas Mart?
2. Kuidas Mart endale lemmiklooma sai?
3. Mida Sallile meeldis teha?
4. Missugune oli Salli?

Mardi sõber Rasmus kirjutas nii:

Miisu

*Meil endal ei ole kodus loomi.
Miisu on vanaema kass.
Miisu on 12-aastane nagu minagi.
See on kassi jaoks juba üsna kõrge vanus.
Miisu ei käi enam hiirejahil.
Talle meeldib sooja ahju ääres lesida.*

Andrese töö oli selline:

Mulle meeldivad hobused

*Mulle meeldivad hobused ja ratsutamine.
Siin pildil ratsutan mina.
Mul endal hobust pole.
Kui ma olen rikas mees, siis ostan hobuse.
Hobuse nimeks saab Miira.*

See on Brita töö:

Minu lemmik

Minu lemmiku nimi on Täpsi.

Ta on karvane. Karv on hall ja veidi on ka pruuni värvi.

Talle meeldib minu süles lesida.

Mulle meeldib ta väga, sest ta on nii armas.

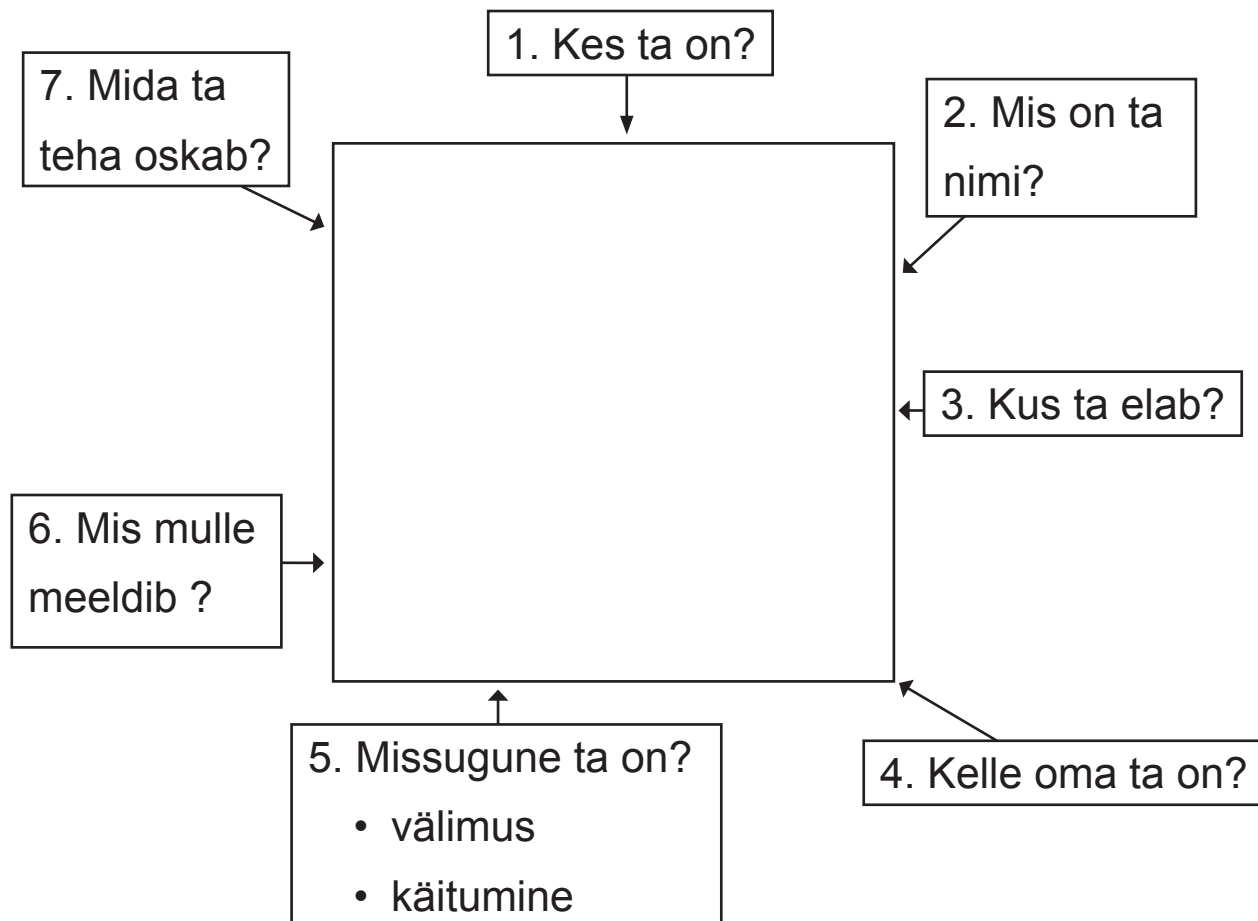

4. Loe teiste laste töid. Esita nende kohta küsimusi ja vasta.

5. Kelle tööd sulle rohkem meeldisid? Põhjenda.

6. Mida märkasid Andrese ja Brita tööd lugedes?

7. Räägi oma lemmikust.

12. OMA LOOM ON TORE KÜLL – I

Astrid Lindgreni järgi

1 Vahetalu lapsed on Liisa, Lasse ja Bosse. Talus on väga palju loomi: hobused, lehmad, sead ja lambad. Peale selle on seal veel terve hulk kanu. Üks hobustest on Liisa oma, tema nimi on Ajax. Liisal on ka küülikud. Nad elavad Liisa isa tehtud puuris. Tüdruk viib küülikutele iga päev rohtu ja võilille-lehti.

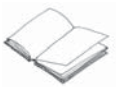

2 Aias kasvab üks vana puu. Lapsed kutsuvad seda “öökulli-puuks”, sest seal elavad öökullid. Kord ronis Bosse öökulli-puu otsa ja tõi sealt ära ühe öökulli-muna. Pesas oli neid neli tükki, nii et kolm jäi öökullidele veel järele. Bosse puhus muna tühjaks ja pani selle lauasahtlisse. Aga siis tuli talle mõte teha öökulli-emaga natuke nalja. Bosse ronis uuesti pesa juurde ja pani äravõetud muna asemele kanamuna. Öökulli-ema ei märganud mingit vahet, vaid haudus mune edasi.

Ühel ilusal päeval olid pesas kolm öökulli-poega ja üks kanapoeg. Küll öökulli-ema võis alles jahmunud olla! Üks tema poegadest oli otsekui pisike kollane pallike!

OMA LOOM ON TORE KÜLL – I

1 Vahetalu lapsed on Liisa, Lasse ja Bosse. Talus on väga palju loomi: hobused, lehmad, sead ja lambad. Peale selle on seal veel terve hulk kanu. Üks hobustest on Liisa oma, tema nimi on Ajax. Liisal on ka küülikud. Nad elavad Liisa isa tehtud puuris. Tüdruk viib küülikutele iga päev rohtu ja võilille-lehti.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis olid Vahetalu laste nimed? ☐
2. Mis loomad elasid Vahetalus? ☐
3. Kes olid Vahetalu laste ema hoole all? ☐
4. Mis loomad olid Liisal? ☐
5. Kus elasid küülikud? ☐
6. Millega Liisa küülikuid toitis? ☐

2. Tõmba maha, mis ei sobi ritta. Põhjenda.

1. Hobused, lehmad, autod, küülikud, koerad, hundid, sead, lambad.
2. Liisa, Bosse, Ajax, Lasse.
3. Liisa loomad olid hobune, kanad ja küülikud.

3. Lõpeta laused esimese lõigu abil.

Liisal olid (*kes?*) ja

Liisa toitis küülikuid (*millega?*) ja

4. Vali, mis laused sobivad esimese lõigu kokkuvõtteks.

1. Vahetalu Liisal olid hobune ja küülikud. Peale selle oli talus veel palju muid loomi. ☐
2. Liisa söötis küülikuid rohuga, kuid tal oli ka hobune Ajax. ☐
3. Vahetalus oli väga palju koduloomi. ☐

2 Aias kasvab üks vana puu. Lapsed kutsuvad seda “öökulli-puuks”, sest seal elavad öökullid. Kord ronis Bosse öökulli-puu otsa ja tõi sealt ära ühe öökullimuna. Pesas oli neid neli tükki, nii et kolm jäi öökullidele veel järele. Bosse puhus muna tühjaks ja pani selle lauasahtlisse. Aga siis tuli talle mõte teha öökulli-emaga natuke nalja. Bosse ronis uuesti pesa juurde ja pani äravõetud muna asemele kanamuna. Öökulliema ei märganud mingit vahet, vaid haudus mune edasi.

Ühel ilusal päeval olid pesas kolm öökulli-poega ja üks kanapoeg. Küll öökulli-ema võis alles jahmunud olla! Üks tema poegadest oli otsekui pisike kollane pallike!

5. Vasta küsimustele. Vasta lühidalt ja loe vastus. Märki, mitu lauset tuli lugeda.

1. Mis põhjusel kutsusid lapsed vana puud öökullipuuks? ☐
2. Milleks ronis Bosse öökullipuu otsa? ☐
3. Mida tegi Bosse öökullimunaga? ☐
4. Kui palju mune jäi pessa, kui Bosse sealt ühe ära võttis? ☐
5. Mis nalja Bosse öökulliemale välja mõtles? ☐
6. Mida öökulliema ei märganud? ☐
7. Mis võis öökulliema üllatada? ☐

6. Loe lauseid kõikide sõnadega. Jooni lausesse sobivad sõnad.

viis

tõi

1. Bosse **võttis** öökullipesast ühe öökullimuna.
 näppas

2. Bosse **pani**
tõi pessa ühe kanamuna.
viis
viskas
3. Öökulliema **ei näinud**
ei märganud munade vahetamist.
ei teadnud
ei pannud tähele
4. Kanamunast koorus **pisike**
pehme kollane tibu.
paljas
tilluke

7. Mõtle ja vasta.

1. Mis tegi lastele nalja?
2. Mida arvad sina öökulliemale tehtud vembust?

8. Tee kokkuvõtte teisest lõigust. Lõpeta laused.

Bosse ronis vana puu otsa ja tõi öökullipesast (*mille?*) ...

Poiss viis öökullimuna asemele (*mille?*) ...

Öökulliema ei märganud (*mida?*) ...

Munadest koorusid (*kes?*) ... ja ...

9. Räägi Vahetalu lastest ja loomadest. Kasuta abiks pilti ja sõnu.

hobused
 sead
 lehmad
 küülikud
 kanad

LIISA
 BOSSE
 LASSE

VAHETALU

10. Räägi Liisa loomadest. Kasuta abiks pilte ja sõnaühendeid.

*oma hobune
elasid puuris
toitis küülikuid*

11. Räägi, mida tegi Bosse öökulliemaga. Kasuta abiks pilte ja sõnaühendeid.

*ronis puu otsa
võttis öökulli-muna
puhus tühjaks
viis kanamuna
pojad koorusid*

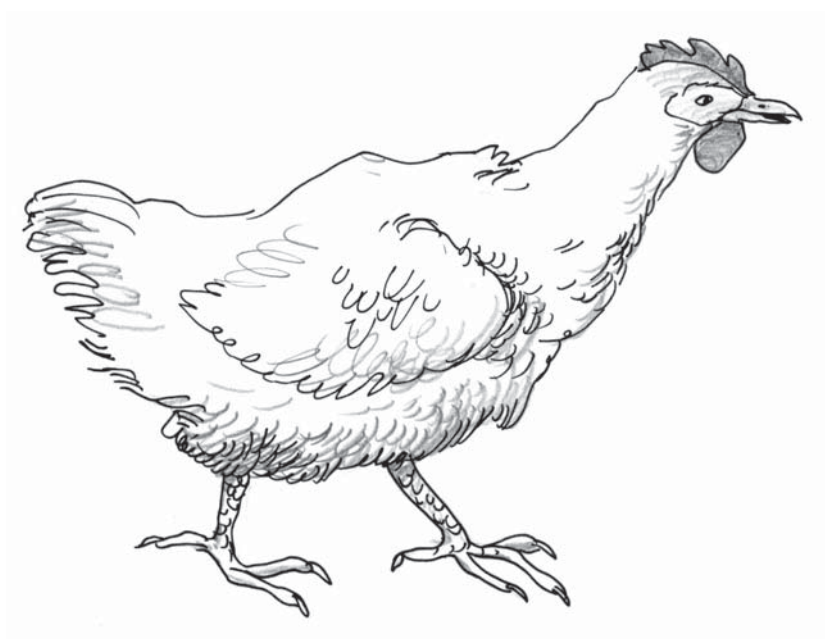
OMA LOOM ON TORE KÜLL – II

1 Bosse lõi kartma, et äkki öökulli-mammale ei meeldi kanapoeg. Poiss tõi kanapoja pesast ära. Bosse sidus kanapojale punase lõnga jala külge, et teda ära tunda. Siis laskis ta selle kanapoja teiste tibude hulka. Bosse pani tibule nimeks Albert. Aga kui Albert natuke suuremaks kasvas, ei tulnud temast kukekest, vaid hoopis kana. Siis ristis Bosse ta ümber ja tibu sai nimeks Albertina.

Nüüd on Albertina juba suur kana ja muneb. Kui Bosse muna sööb, ütleb ta: “Küllap selle munes mulle Albertina.” Albertina kipub lendama ja tiibu plagistama rohkem kui ükski teine kana. “See tuleb sellest, et Albertina sündis öökulli-pesas,” arvab Bosse.

2 Lasse arvas, et tal peaksid ka mõned loomad olema. Poiss seadis lauta üles kast-lõksud ja püüdis kinni kuusteist suurt rott. Lasse pani rotid suurde tünni. Siis maalis ta suure sildi: ROTIFARM. Kuid öösel põgenesid rotid tünnist. Lassel läks rotifarmiga kehvasti.

A. Lindgren “Jutte”, Tln 1989, lk 346–350

OMA LOOM ON TORE KÜLL – II

1 Bosse lõi kartma, et äkki öökulli-mammale ei meeldi kanapoeg. Poiss tõi kanapoja pesast ära. Bosse sidus kanapojale punase lõnga jala külge, et teda ära tunda. Siis laskis ta selle kanapoja teiste tibude hulka. Bosse pani tibule nimeks Albert. Aga kui Albert natuke suuremaks kasvas, ei tulnud temast kukekest, vaid hoopis kana. Siis ristas Bosse ta ümber ja tibu sai nimeks Albertina.

Nüüd on Albertina juba suur kana ja muneb. Kui Bosse muna sööb, ütleb ta: “Küllap selle munes mulle Albertina.” Albertina kipub lendama ja tiibu plagistama rohkem kui ükski teine kana. “See tuleb sellest, et Albertina sündis öökulli-pesas,” arvab Bosse.

1. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse sellest lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

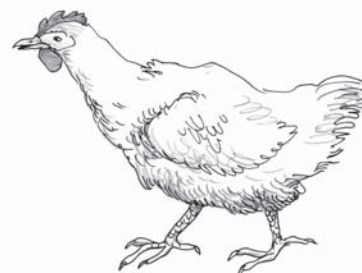
1. Miks tõi Bosse tibu öökullipesast ära? ☐
2. Milleks sidus Bosse kanapojale lõnga ümber jala? ☐
3. Mis nime kanapoeg endale sai? ☐
4. Kes pidi Bosse arvates Albertist kasvama? ☐
5. Miks Bosse tibu Albertinaks ümber nimetas? ☐
6. Millega Albertina Bosset rõõmustab? ☐
7. Mille poolest erines Albertina teistest kanadest? ☐
8. Millega poiss põhjendas, et Albertina teistest kanadest erineb? ☐

2. Leia tekstist Bosse lemmiku kohta laused ja loe.

TIBU
ALBERT

KANA
ALBERTINA

3. Tee lõigust kokkuvõte. Lõpeta laused.

Bosse tõi öökullipesast tibu ära ja sidus talle ...

Poiss lootis, et tibust kasvab kukk, seetõttu ...

Tibust kasvas aga kana ja ...

Albertina erineb teistest kanadest, sest ta ...

2 Lasse arvas, et tal peaksid ka mõned loomad olema. Poiss seadis lauta üles kast-lõksud ja püüdis kinni kuusteist suurt rott. Lasse pani rotid suurde tünni. Siis maalis ta suure sildi: ROTIFARM. Kuid öösel põgenesid rotid tünnist. Lassel läks rotifarmiga kehvasti.

4. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Kellel Vahetalu lastest olid juba oma loomad? ☐

2. Mis loomad olid Liisal ja Bossel? ☐

3. Mis mõttele tuli Lasse? ☐

4. Mida tegi Lasse, et endale loomi saada? ☐

5. Millega poiss rotte püüdis? ☐

6. Milleks pani Lasse rotid tünni? ☐

7. Miks Lasse rotikasvatus ebaõnnestus? ☐

5. Kellel õnnestus loomade pidamine paremini kui Lassel? Põhjenda.

6. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leitud sõnadega.

Lasse (*mõtles*), et ka tal peaksid loomad olema. Poiss (*pani*) lauta rotilõksud üles. Ta (*sai kätte*) kuusteist suurt rott. Lasse pani rotid suurde (*vaati*) Siis (*kirjutas*) ta suure sildi ROTIFARM. Kuid öösel rotid (*lasid jalga*) tünnist. Lassel läks roti (*kasvatustaluga*) kehvasti.

7. Räägi, mis pildi joonistad neljanda lõigu juurde.

8. Jooni korduvad sõnad. Tee mitmest lausest üks lause.

Liisa elab Vahetalus. Lasse elab Vahetalus. Bosse elab Vahetalus.

1. Vahetalus elavad, ja

Liisa on Lasse õde. Liisa on Bosse õde.

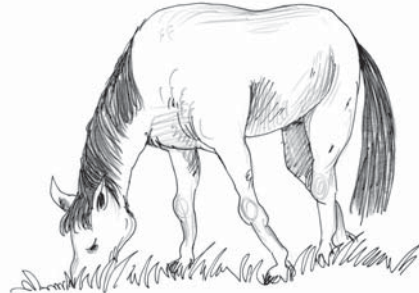
2. Liisa on ja

Bosse on Liisa vend. Lasse on Liisa vend.

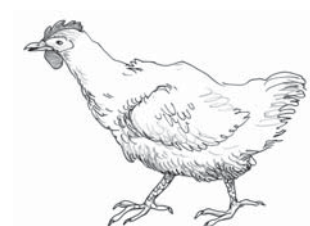
3. Liisa vennad on

9. Ühenda joonega, kes kuuluvad kokku.

LASSE
LIISA
BOSSE

10. Räägi Bosse tibust Albertist ja kanast Albertinast. Abiks kasuta sõnaühendeid.

	
<i>hakkas kartma</i> <i>tõi ära</i> <i>sidus punase lõnga</i> <i>viis teiste hulka</i> <i>pani nime</i>	<i>kasvas kanaks</i> <i>nimi ei sobinud</i> <i>munes</i> <i>tahtis lennata</i> <i>plagistas tiibu</i>

11. Räägi Lasse rotifarmist. Abiks kasuta pilte ja sõnaühendeid.

otsustas
seadis üles
püüdis kinni
pani tünni
põgenesid öösel

13. KOER LAPSENDAS PÕRSA

1 Pihlaka talu kirjul emisel Pepel sündis 14 põrsast. Kuid loomal oli vaid 12 nisa. Nii jäid kaks põrsast nälga. Üks põrsas suri ja teinegi notsu ei andnud elumärki. Peremees Mati märkas, et selle põrsakese süda siiski lööb. Pererahvas tõi nõrgaks jäänud kärss-nina tuppa. Loomake sai elukohaks köögi. Ta hakkas elama põhu-kastis. Kasti kohal põles elektri-lamp. Paari päevaga tuli notsule kitsepiima abil elu-vaim sisse.

2 Isane taksikoer Pets lapsendas tuppa toodud põrsa. Koer lakkus notsut, nagu oleks ta põrsa ema. Perenaine Katrin ütles, et põrsast ei jää maha mustuse-kübetki. Ka selle eest hoolitses Pets. Koer lubas põrsa juurde ainult peremeest ja perenaist. Teisi inimesi ta notsu lähedale ei lubanud, vaid hakkas urisema. Eriliselt vihastas koera üks kass. Kasuisa Pets püüdis hoida kassi põrsast eemal.

Pererahvale meeldis toa-notsu väga. Perenaine Katrin ütles: “Kasvatan teda nagu lemmiklooma. Sead on väga puhtad ja ka targad koduloomad.” Varsti oli notsu juba kolme-nädalane ning elas taksikoera hoolitsuse all.

Postimees, 19. november 2005

KOER LAPSENDAS PÕRSA

1 Pihlaka talu kirjul emisel Pepel sündis 14 põrsast. Kuid loomal oli vaid 12 nisa. Nii jäid kaks põrsast nälga. Üks põrsas suri ja teinegi notsu ei andnud elumärki. Peremees Mati märkas, et selle põrsakese süda siiski lööb. Pererahvas tõi nõrgaks jäänud kärssnina tuppa. Loomake sai elukohaks köögi. Ta hakkas elama põhu-kastis. Kasti kohal põles elektri-lamp. Paari päevaga tuli notsule kitsepiima abil elu-vaim sisse.

1. Moodusta esimese lõigu kohta küsimused ja esita teistele vastamiseks.

1. oli Pihlaka talu emise nimi?
2. põrsast sündis kirjul emisel?
3. tissi oli emasel seal?
4. juhtus ühe põrsaga?
5. sai pererahvas teisest põrsakesest teada?
6. tõi pererahvas põrsa?
7. oli põrsa toiduks?

MIS?

KUHU?

MITU?

MIDA?

2. Vali sobiv lause lõpp ja märgi ruudu sisse X.

1. Pepel sündis ☐ 12 põrsast ☐ 14 põrsast ☐ 16 põrsast
2. Emisel oli ☐ 12 nisa ☐ 14 nisa ☐ 16 nisa
3. Põrsa uus elukoht oli ☐ laut ☐ köök ☐ tuba

3. Asenda sulgudes olev väljend lähedase tähendusega sõna või sõnaühendiga. Kasuta teksti abi.

1. Kirjul (*emasel seal*) sündis 14 põrsast.
2. Üks põrsas suri ning teine ka (*ei liigutanud*)
3. Pererahvas tõi (*põrsa*) tuppa.
4. Kitsepiima abil tuli põrsale (*elu tagasi*)

4. Jooni esimese lõigu olulised sõnad ja loe laused.

sündis 14 põrsast, jäid nälga, ei andnud elumärki, peremees märkas, tõi tuppa, hakkas elama, põles elektrilamp, kitsepiima abil

2 Isane taksikoer Pets lapsendas tuppa toodud põrsa. Koer lakkus notsut, nagu oleks ta põrsa ema. Perenaine Katrin ütles, et põrsast ei jää maha mustuse-kübetki. Ka selle eest hoolitses Pets. Koer lubas põrsa juurde ainult peremeest ja perenaist. Teisi inimesi ta notsu lähedale ei lubanud, vaid hakkas urisema. Eriliselt vihastas koera üks kass. Kasuisa Pets püüdis hoida kassi põrsast eemal.

Pererahvale meeldis toa-notsu väga. Perenaine Katrin ütles: "Kasvatan teda nagu lemmiklooma. Sead on väga puhtad ja ka targad koduloomad." Varsti oli notsu juba kolme-nädalane ning elas taksikoera hoolitsuse all.

5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Kes oli Pets? ☐
2. Kelle ülesanded Pets enda kanda võttis? ☐
3. Kuidas Pets notsu eest hoolitses? ☐
4. Kuidas said aru perenaise ütlustest *põrsast ei jää maha mustuse-kübetki, ka selle eest hoolitses Pets*? ☐
5. Kellel lubas Pets põrsa juurde minna? ☐
6. Mida tegi koer siis, kui võõrad tahtsid notsut vaadata? ☐
7. Kuidas perenaine lubas notsut kasvatada? ☐
8. Mis arvas Katrin sigadest? ☐

6. Leia tekstist, kuidas on nimetatud vana ja noort siga. Vali ja ühenda sõnad pildiga.

SEAD

Pepe	kärssnina
ruigam	põrsas
kiisu	taksikoer
emis	notsu

7. Vali kastist ja kirjuta lause lõppu sobiv sõna.

Katrin oli Pihlaka talu

Mati oli selle talu

Pepe oli Pihlaka talu

Pets oli Pihlaka talu

Koer urises, kui põrsa juurde tuli

peremees
perenaine
taksikoer
emis
põrsas
kass

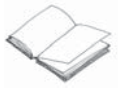
8. Koosta eelneva harjutuse põhjal kaks lauset.

Pihlaka taluperes elasidja

Pihlaka talu loomad olid,, ja

9. Vali sobiv lauselõpp ja värvi.

1. Põrsa lapsendas	kasuema.	emane taksikoer.	isane taksikoer.
2. Kasuisa Pets	toitis notsut.	lakkus põrsast.	kandis notsut suus.
3. Põrsa toiduks oli	koerapiim.	lehmapiim.	kitsepiim.

10. Asenda sulgudes olev väljend lähedase tähendusega sõna või sõnaühendiga. Kasuta teksti abi.

Taksikoer Pets (*võttis lapseks*) põrsa.

Pets (*limpsis*) notsut ja hoolitses tema puhtuse eest.

Põrsast ei jäänud maha (*kakajunnigi*)

Katrini arvates on sead väga puhtad ja (*arukad*) loomad.

11. Jooni teise lõigu olulised sõnad ja loe laused.

lapsendas põrsa, lakkus notsut, lubas põrsa juurde, hakkas urisema, püüdis hoida eemal, meeldis toanotsu, perenaine ütles, elas hoolitsuse all

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

12. Räägi, kuidas põrsast sai Pihlaka talu lemmikloom? Abiks kasuta küsimusi ja sõnaühendeid.

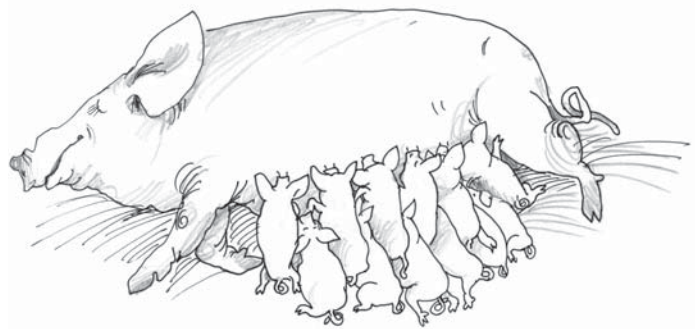
1. Mis juhtus Pihlaka talus?

sündis 14 põrsast

üks suri

teine jäi nõrgaks

12 nisa

2. Mis sai nõrgaks jäänud notsust?

tõi kööki

elas kastis

põles elektrilamp

sõi kitsepiima

kosus kiiresti

kasvas lemmikloomana

3. Kuidas kasuisa Pets põrsakese eest hoolitses?

lapsendas

lakkus puhtaks

hoolitses puhtuse eest

ei lubanud lähedale

urises

ajask minema

14. KUIDAS KOER ENDALE SÕPRA OTSIS – I

Neenetsi muinasjutt

1 Vanasti elas üks koer metsas päris üksinda. Üksi oli igav elada. Ta otsustas endale sõbra leida. Koerale kalpsas vastu jänes.

Koer ütles: “Kuule, pikk-kõrv, hakkame õige üheskoos elama!” Jänesel polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja heitsid magama. Jänes jäi kohe magama. Koeral aga polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Jänes kargas ehmunult püsti. Ta ajas kõrvad kikki ja küsis: “Mis sa, rumal, haugud? Hunt kuuleb, tuleb siia ja murrab meid mõlemaid maha!” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale niru seltsilise valinud. Jänesel on arg süda. Tuleb minna hundi juurde.”

2 Läks siis koer hundi juurde ja ütles: “Kuule, hallivati-mees, hakkame õige üheskoos elama!” Hundil polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja heitsid puhkama. Hundil vajus silm kohe kinni. Koeral aga polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Hunt kargas ehmunult püsti, ta ajas kõrvad kikki ja küsis: “Miks sa, sõge, haugud? Karu kuuleb, tuleb siia ja keerab meil mõlemal kaela kahekorra!” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale viletsa seltsilise valinud. Hunt polegi julge loom. Tuleb karu juurde minna.”

KUIDAS KOER ENDALE SÕPRA OTSIS – I

1 Vanasti elas üks koer metsas päris üksinda. Üksi oli igav elada. Ta otsustas endale sõbra leida. Koerale kalpsas vastu jänes.

Koer ütles: “Kuule, pikk-kõrv, hakkame õige üheskoos elama!” Jänesel polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja

heitsid magama. Jänes jäi kohe magama. Koeral aga polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Jänes kargas ehmunult püsti. Ta ajas kõrvad kikki ja küsis: “Mis sa, rumal, haugud? Hunt kuuleb, tuleb siia ja murra meid mõlemaid maha!” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale niru seltsilise valinud. Jänesel on arg süda. Tuleb minna hundi juurde.”

1. Vasta küsimustele. Vasta lühidalt ja loe vastus tekstist.

1. Kuidas koer end üksi elades tundis?
2. Mida koer otsustas teha?
3. Kelle ta endale sõbraks kutsus?
4. Mida jänes ja koer koos olles tegid?
5. Mida tegi koer sel ajal, kui jänes magas?
6. Miks koer haukuma hakkas?
7. Mida jänes kartis, kui koera haukumist kuulis?
8. Mida koer jänesest arvas?

2. Leia tekstist, kuidas on jänest nimetatud. Ehk oskad veel juurde lisada.

3. Jooni korduvad sõnad. Tee kahest lausest üks lause.

Koer elas metsas päris üksinda. Koer otsustas endale sõbra leida.

1. Koer ja **ta**

Koer ja jänes otsisid endale peavarju. Koer ja jänes heitsid magama.

2. ja **nad**

Koer ei jäänud magama. Koer hakkas haukuma.

3., vaid **ta**

4. Kasuta kastis olevaid sõnu ja väljendeid lausetes. Loe laused iga sõnaga. Tõmba maha, mis ei sobi lausesse.

1. Koer tahtis leida
2. Koerale vastu jänes.
3. Mis sa, loom, haugud?
4. Koer tahtis endale seltsilist.

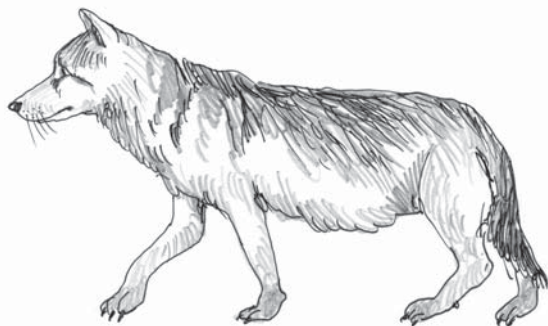
selli, sõpra, seltsilist, kaaslast
kalpsas, kepsutas, hüppas
rumal, arutu, sõge, aus
kehva, arukat, julget, niru

2 Läks siis koer hundi juurde ja ütles: “Kuule, hallivati-mees, hakkame õige üheskoos elama!” Hundil polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja heitsid puhkama. Hundil vajus silm kohe kinni. Koeral aga polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Hunt kargas ehmunult püsti, ta ajas kõrvad kikki ja küsis: “Miks sa, sõge, haugud? Karu kuuleb, tuleb siia ja keerab meil mõlemal kaela kahekorra!” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale viletsa seltsilise valinud. Hunt polegi julge loom. Tuleb karu juurde minna.”

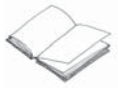
5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse sellest tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Kelle juurde koer läks sõprust otsima teisel korral? ☐
2. Mida hunt ja koer koos olles tegid? ☐
3. Mida tegi koer sel ajal, kui hunt magas? ☐
4. Miks koer haukuma hakkas? ☐
5. Keda hunt kartis? ☐
6. Mida koer hundist arvas? ☐
7. Mida koer oma sõbralt ootas? ☐

6. Leia tekstist, kuidas on hunti nimetatud. Ehk oskad veel juurde lisada.

.....

7. Leia tekstist laused ja loe.

1. Mida ütles

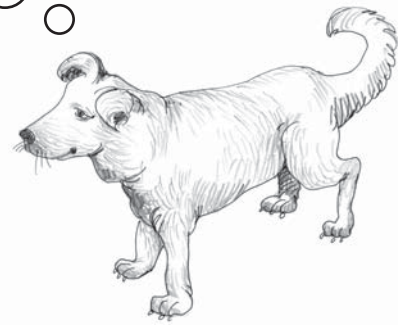
jänes koerale?

hunt koerale?

2. Mida arvas koer

jänesest?

hundist?

8. Vali osalised ja loe esimene lõik kahekõnena.

Esimese osa tegelased: koer, jänes, jutustaja.

9. Vaheta osatäitjaid ja jätkka kahekõnet teksti abil.

Teise osa tegelased: koer, hunt, jutustaja.

KUIDAS KOER ENDALE SÕPRA OTSIS – II

1 Koer läks karu juurde ja ütles: “Kuule, mesikäpp, hakkame õige üheskoos elama!” Karul polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja keerasid end siruli. Karu pani silmaluugid kohe kinni, aga koeral polnud und. Ta hakkas ajaviiteks haukuma. Karu kargas ehmunult püsti ja küsis: “Mis sa, arutu, haugud? Inimene kuuleb, tuleb siia ja võtab meil mõlemal naha maha.” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale kehva seltsilise valinud. Karu polegi tugev ega kartmatu loom. Tuleb inimese juurde minna.”

2 Koer läks metsast välja inimese juurde. Koer ütles: “Kuule, mees, hakkame õige üheskoos elama!” Inimesel polnud selle vastu midagi. Ta kutsus koera oma katuse alla. Õhtu oli juba käes ja nad viskasid end pikali. Inimene lasi silma looja. Koeral polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Inimene magas rahulikult edasi. Koer haukus kõvemini. Inimene ajas viimaks silmad lahti ja lausus: “Kulla kutsu, kui sul on kõht tühi, siis mine söö, aga ära sega minu und!” Koer jättis haukumise, sõi kõhu täis ja heitis magama.

Nõnda jäi koer inimese juurde elama. Ja elab seal tänapäevalgi.

KUIDAS KOER ENDALE SÕPRA OTSIS – II

1 Koer läks karu juurde ja ütles: “Kuule, mesikäpp, hakkame õige üheskoos elama!” Karul polnud selle vastu midagi. Nad otsisid endale peavarju ja keerasid end siruli. Karu pani silmaluugid kohe kinni, aga koeral polnud und. Ta hakkas ajaviiteks haukuma. Karu kargas ehmunult püsti ja küsis: “Mis sa, arutu, haugud? Inimene

kuuleb, tuleb siia ja võtab meil mõlemal naha maha.” Koer jättis haukumise, aga mõtles nõnda: “Olen endale kehva seltsilise valinud. Karu polegi tugev ega kartmatu loom. Tuleb inimese juurde minna.”

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Keda koer endale sõbraks palus? ☐
2. Mida koer ja karu pärast kohtumist tegid? ☐
3. Pärast mida hakkas koer haukuma? ☐
4. Millest karu ehmus? ☐
5. Mida karu kartis? ☐
6. Pärast mida otsustas koer inimese juurde minna? ☐

2. Leia tekstist, kuidas on karu nimetatud. Ehk oskad veel juurde lisada.

2 Koer läks metsast välja inimese juurde. Koer ütles: “Kuule, mees, hakkame õige üheskoos elama!” Inimesel polnud selle vastu midagi. Ta kutsus koera oma katuse alla. Õhtu oli juba käes ja nad viskasid end pikali. Inimene lasi silma looja. Koeral polnud und ja ta hakkas ajaviiteks haukuma. Inimene magas rahulikult edasi. Koer haukus kõvemini. Inimene ajas viimaks silmad lahti ja lausus: “Kulla kutsu, kui sul on kõht tühi, siis mine söö, aga ära sega minu und!” Koer jättis haukumise, sõi kõhu täis ja heitis magama.

Nõnda jäi koer inimese juurde elama. Ja elab seal tänapäevalgi.

3. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Millega oli inimene nõus? ☐

2. Kuhu inimene koera kutsus? ☐
3. Millal heitsid koer ja inimene koos puhkama? ☐
4. Pärast mida magas inimene rahulikult? ☐
5. Millal ärkas mees üles? ☐
6. Mida mees soovitas koeral teha? ☐
7. Pärast mida jäi ka koer rahulikult magama? ☐

4. Jooni sobivad sõnaühendid. Leia tekstist laused ja loe.

heitsid magama	keerasid siruli, sirutasid laiali, heitsid pikali, heitsid puhkama, viskasid pikali, heitsid põrandale
jäi kohe magama	silm vajus kinni, pani silmaluugid kinni, pani kõrvad pea alla, lasi silma looja, lasi silmist vett
murrab maha	võtab naha maha, keerab kaela kahekorra, annab naha peale, viskab pikali

5. Vali vastuseks sobivad sõnad ja jooni.

1. Mis omadused pidid koera arvates seltsilisel olema?

Koera seltsiline pidi olema *julge, osav, arg, kartmatu, rumal, tugev, arukas, kartlik*.

2. Mis omadused olid koera poolt sõbraks valitud kaaslastel?

Jänes oli *arg, julge, rumal, kartlik, ahne*.

Hunt oli *suur, julge, kartlik, sõbralik, uhke*.

Karu oli *tugev, kartmatu, sõbralik, kartlik*.

Inimene oli *sõbralik, kartmatu, arukas, heatahtlik, rumal, kannatlik*.

6. Mõtle ja vasta. Mis omadused peaksid sinu sõbral olema?

7. Esita küsimus ja vasta.

1. Mida kartis koer?	Koer kartis (<i>mida?</i>) üksindust.
2. Keda	Jänes kartis (<i>keda?</i>)
3.	Hunt kartis (<i>keda?</i>)
4.	Karu kartis (<i>keda?</i>)
5. Kellega	Koer sai sõbraks (<i>kellega?</i>)

8. Vali sobiv lause lõpp ja märgi X.

1. Inimese käest sai koer

peavarju ☐
seltsi ☐
und ☐
toitu ☐
vaikust ☐
sõprust ☐

2. Koer pakkus inimesele

peavarju ☐
seltsi ☐
kaitset ☐
toitu ☐
sõprust ☐
.....

9. Lõpeta laused.

Koer sai endale sõbraks

Koer on sõber.

Inimene on sõber.

10. Vali osalised ja jätka teksti lugemist osalistega.

11. Tee kokkuvõtte muinasjutust. Märgi sobiva valiku ette X.

1. Koer otsis endale seltsilist, sest

- ☐ tal polnud sõpra.
- ☐ ta tundis end üksikuna.
- ☐ tal ei olnud tööd.

2. Koer soovis endale sõpra, kes oleks

- ☐ noor ja julge.
- ☐ julge ja sõbralik.
- ☐ osav ja suur.

3. Ükski loom ei sobinud koera sõbraks, sest

- ☐ loomad olid rumalad.
- ☐ nad kartsid endast suuremaid ja tugevamaid.

4. Koer oli tänulik, **sest** inimene

☐

tundis hästi koera.

☐

pakkus loomale kaitset ja toitu.

☐

oli hea sõber.

12. Vali lünka sobiv sõna, vale tõмба maha.

Koer oli metsas (*tüllil läinud, üksinda*) ja otsis endale kaaslast. Jänes ei sobinud sõbraks, sest oli liiga (*pikkade kõrvadega, ahne, arg*). Koer arvas, et hunt on (*julge, osav, ohtlik*) loom ja sobib tema seltsiliseks. Selgus, et hunt (*kardab, ehmatas, tunneb*) karu. Siis koer (*pakkus seltsi, arutas, otsustas*) hakata mesikäpa sõbraks. Kuid ka karu polnud tugev ega (*üksinda, arutu, kartmatu*). Karu (*julgustas, meelitas, kartis*) inimest. Koer tuli (*kodust, metsast, koopast*) välja ja läks inimese juurde. Inimene pakkus talle (*korterit, elamut, peavarju*) ja toitu. Nii hakkas koer inimese sõbraks ja jäi tema juurde (*elama, sööma, haukuma*).

13. Loe kokkuvõtlik jutustus.

15. SIIL AJAS KARU PESAST VÄLJA

Muinasjutt

Ühel tuisusel õhtul tuli siil karu juurde. Siil palus metsaotilt peavarju. Karu lubas siili hea meelega enda juurde koopasse.

Mõne aja oli siil rahulik ja viisakas üürnik. Iga päevaga läks siil aga ikka julgemaks ja julgemaks. Ta ajas oma okkad õige laiali ja oli juba karule tüliks. Karuotil ei olnud oma pesas enam mugav elada. Ta ütles oma võõrale üürilisele:

“Meil oli algul päris hea koos elada. Nüüd paistab, et minu maja on meile mõlemale kitsas. Ühel meist tuleb siit pesast välja minna.”

Siil kostis rahulikult vastu:

“Ka mina näen, et me enam kahekesi läbi ei saa. Minul on küll siin väga hea elada. Küllap see välja läheb, kellel kitsas on.”

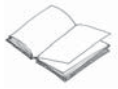

Mesikäpa süda sai täis. Karu võttis siilil turjast kinni, et teda pesast välja visata. Siili okkad torkisid karu valusasti. Metsaott hakkas kange valu pärast karjuma ja jooksis pesast välja. Karu pidi endale uue ulusaluse leidma.

1. Vasta küsimustele.

1. Missugune ilm oli sel õhtul, kui siil karu juurde öömaja otsima tuli?
2. Missugune üüriline oli siil karu juures nende tutvuse algul?
3. Missuguseks muutus siil edaspidi?
4. Mille tõttu ei olnud karul oma pesas enam mugav?
5. Mida ütles karu, et siili pesast välja saada?
6. Kes pidi siili arvates pesast lahkuma?

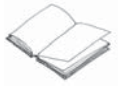

2. Leia laused ja loe.

Mida teatas karu siilile?

Mida siil karule vastas?

Mida tegi karu, et siilist lahti saada?

3. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leitud sõnadega.

1. Siil palus karuotilt (*kortarit*)
2. Lahke karu lubas siili oma (*pessa*)
3. Algul oli siil rahulik ja viisakas (*elanik*)
4. Siil ajas okkad laiali ja oli karule (*hädaks*)
5. Karuotil ei olnud oma pesas enam (*mõnus*) elada.

4. Loe lauseid kõikide sõnadega. Jooni lausesse sobivad sõnad.

1. Karu **süda läks lõhki,**
 muutus vihaseks, kui siil tema pesast välja ei kolinud.
 süda sai täis,
 läks vihast lõhki,

2. Karu tahtis siili pesast **minema heita.**
 välja tõsta.
 ära visata.
 välja visata.

3. Karu hakkas kange valu pärast kisama ja **jooksis pesast välja.**
 lippas metsa.
 leidis endale uue pesa.
 kadus siili silmist.

5. Mõtle ja vasta küsimustele. Arutle.

1. Kelle pesas oli siil üüriline?
2. Mida tahtis karu siilile teada anda? Mida karu ütlemata jättis?
3. Millega siil nõus oli, kui ta karu soovi kuulis?
4. Mis sõnadega siil teatas, et tema on oma eluga rahul? Mida siil pesast välja kolimise kohta arvas?

5. Karu teatas oma soovist siilile heatahtlikult. Missuguseks muutus karu käitumine siili jutu peale?
6. Mida karu siili karistamiseks ette võttis?
7. Kuidas õnnestus karul siili karistamine?
8. Kes jäi selles loos kaotajaks?

6. Tee muinasjutust kokkuvõte. Lõpeta laused.

Siil tuli karu juurde ...

Karu lubas ...

Siil läks iga päevaga ...

Karuott soovis, et ...

Siil arvas, et ...

Karuott tahtis üürilist välja tõsta, ...

Karu lahkus oma pesast ...

Kui oled külaline, siis tuleb arvestada omaniku reeglitega.
Siil ei arvestanud karu vajadusi.

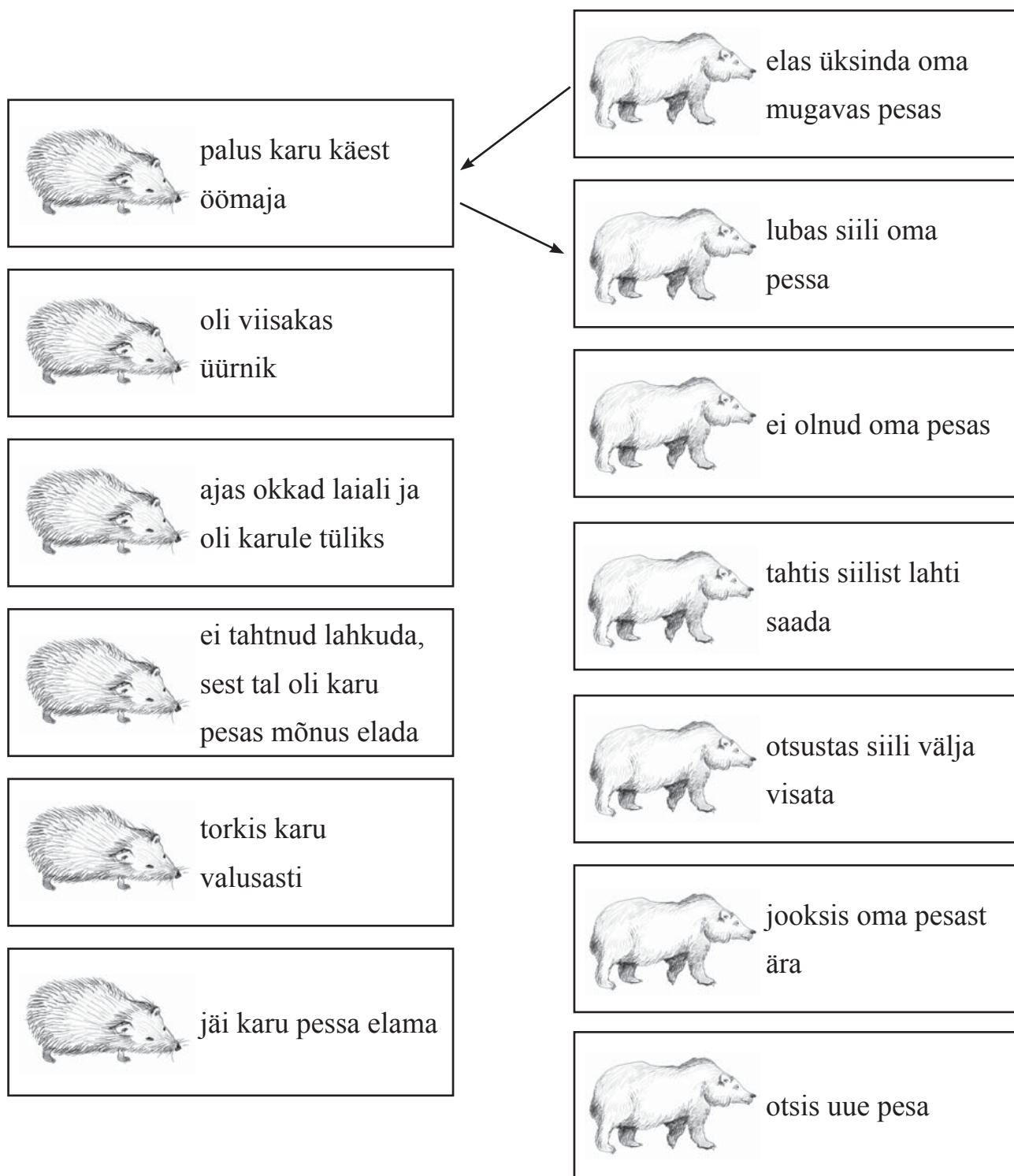
Karule ei meeldinud siili laiutamine.
Ta ei suutnud siili lahkuma sundida.
Oma soov tuleb teisele selgelt ja arusaadavalt välja öelda.

7. Sõnasta karu soov siilile.

See on minu, mina olen selle omanik. Sinul tuleb siin elada minu reeglite järgi. Kui sa ei ole sellega nõus, siis

8. Järjesta tegevused. Näita tegevuste järjekorda nooltega või nummerda.

9. Räägi, kuidas siil karu pesast minema ajas.

10. Võrdle laste jutustusi. Leia, kuidas oli Mati muinasjutust aru saanud.

Kadri	Mati
Talvel tuli siil karu juurde öömajale. Järgmisel päeval ei läinud siil minema. Ta ajas oma okkad laiali ja karul oli pesas kitsas. Karu ütles siilile, et pesas on väga kitsas. Siil vastas, et sellel tuleb ära minna, kellel kitsas on. Karu tahtis siili pesast välja visata. Siil ajas oma okkad vastu ja torkas karu. Karul oli valus ja ta läks karjudes metsa. Siil jäi karu pessa, aga karu otsis endale uue koopa.	Siil ajas oma okkad laiali ja torkis karu. Karule jäi siili pesas väga vähe ruumi. Karu tahtis siili pesast välja ajada. Siil ei tahtnud minna. Siil arvas, et ära läheb karu. Karul oligi siili pesas kitsas elada. Siis läkski metsaott siili juurest minema. Karu leidis endale uue pesa. Ta ei lubanud siili enam sinna pessa, sest see oli tema pesa.
Kelle pesas elas karu? Kelle pesas elas siil?	

16. MIS VÄRVI ON KODU

Olivia Saar

1 Mu kodu

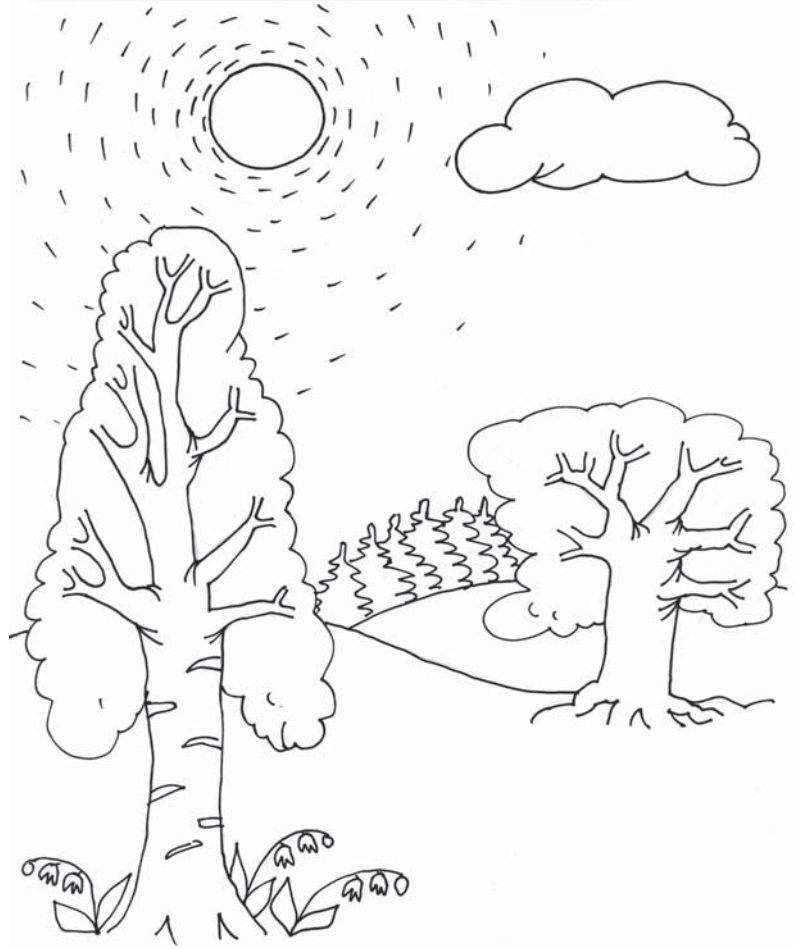
on kodumaa värvi –
valgete kaskede,
meelespealilledel,
punase pihlaka värvi.

2 Mu kodu

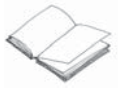
on kodumaa värvi –
kollaste põldude,
vaarikamarjade,
lumiste luhtade värvi.

3 Mu kodu

on kodumaa värvi –
kõigi ta paljude,
paljude laste
rõõmsate silmade värvi.

Olivia Saar "Mis värvi on kodu", Tln 1975, lk 3

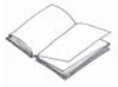
1. Vasta küsimustele.

1. Mis read korduvad igas salmis? Loe need.

2. Mis on Eesti lipu värvid?

EESTI LIPU laulus on read: **kaunistagem Eesti kojad kolme koduvärviga.**

Meie kodu värvid võivad olla ka Eesti lipu värvid.

2. Mis värve nägi luuletaja kodumaa värvidena? Loe luuletust ja kirjuta lünka.

1. Kasetüvede värv on

2. Meelespea-lillede õied on

3. Sügisel on pihlakal marjad.

4. Augustikuus on viljapõllud

5. Küpsed vaarikamarjad on

6. Talvel katab heinamaad lumevaip.

7. Eestimaa laste rõõmsate silmade värv võiks olla

3. Mida tähendavad Eesti lipu värvid? Loe.

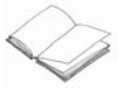
SININE, MUST ja VALGE on Eesti lipu värvid. Üle saja aasta tagasi võtsid üliõpilased need kolm värvust oma lipu värvideks. Hiljem said nendest värvidest rahvusvärvid ja siis ka riigilipu värvid. Kolmevärviline lipp on trikoloor.

Sinine tähendab selget taevast ja kindlat usku tulevikku. **Must** värv märgib mulda ja põldu, kus kasvab vili. Eesti lipulaulus on read: **must on kuub, mis Eesti rinda vanast juba varjanud**. Nii et must on ka meeste kuue värv.

Valge on puhtuse ja lootuse värv. Eestimaa kaskede tüved on ka valged.

Seega tähendavad Eesti rahvusvärvid: me elame selge taeva all, meie kodumuld on must ja me hoiame oma sünnimaa puhta ning kaunina.

Meie ilus sini-must-valge trikoloor lehvib pidupäevadel kodumajal või koduõuel. Igal koolipäeval lehvib riigilipp ka meie koolimaja juures.

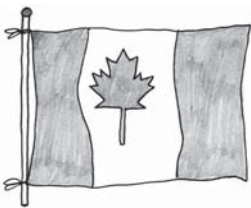
4. Vasta küsimustele.

1. Millal võtsid üliõpilased oma lipu värvusteks sinise, musta ja valge?
2. Mis värvid on eesti rahvusvärvid?
3. Mis sõnaga nimetatakse kolmevärvilist lippu?
4. Mis päevadel lehvivad Eestis riigilipud?
5. Mis päevadel tuleb kooli juures riigilipud heisata?

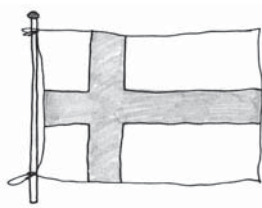
Mis üritustel oled näinud palju Eesti lippe lehvimas?

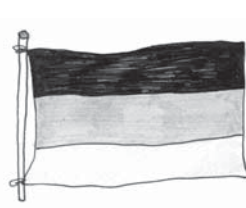
5. Leia trikoloorid ja märgi X.

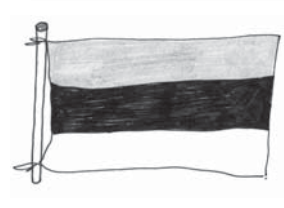
Kanada

☐

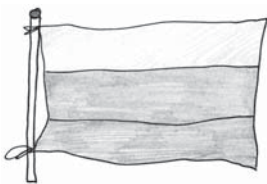
Soome

☐

Saksamaa

☐

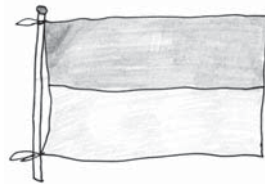
Eesti

☐

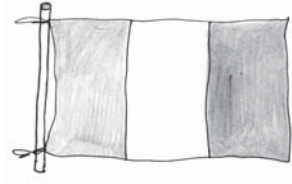
Leedu

☐

Türgi

☐

Ukraina

☐

Prantsusmaa

☐

6. Kirjuta lünka rahvusvärvi tähistav sõna. Loe.

1. on kodumaa taeva värv. Eestis on palju järvi, mille värv on ka Ka meie rahvuslille – rukkilille – õite värv on
2. värv meenutab meie põldude mulda. on ka rahvarõivaste kuue värv. Ka meie rahvuslinnu – suitsupääsukese – kuue värv on
3. värv näitab eesti rahva tahet hoida oma isamaa puhtana.

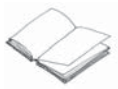
17. SUITSUPÄÄSUKE JA RUKKILILL

SUITSUPÄÄSUKE on eesti rahvuslind. Suitsupääsukesel on must sulekuub ja harkis saba. Ta punakal kurgualusel on lipsu-sarnane valge laik. Pääsuke on uhke ja rõõmus lind. Igas maakodus elab kindlasti üks või mitu pääsukese perekonda. Inimesed arvasid, et pääsukesed toovad majale õnne ja nimetasid teda õnnelinnuks. Suitsupääsuke ehitab pesa lauta, kuuri või räästa alla. Suitsupääsuke

armastab laulda. Inimesed püüdsid linnulaulu järele aimata: midli-madli-kudli-kadli...

Suitsupääsuke on rändlind. Pääsukesed talvituvad Aafrikas ja jõuavad meile tagasi aprilli lõpul või mai algul.

1. Vasta küsimustele.

1. Missugune on suitsupääsukese välimus?
2. Kelleks inimesed nimetavad suitsupääsukest?
3. Kuhu suitsupääsuke oma pesa ehitab?
4. Kus pääsukesed talvel elavad?
5. Millal pääsukesed jälle kodumaale tagasi lendavad?

2. Missugune on meie rahvuslind? Täida lüngad teksti abil.

1. Suitsupääsukesel on (*mis värvi?*) sulekuub.
2. Pääsukese saba on (*missugune?*)
3. Pääsukese kurgualune on (*mis värvi?*)
4. Linnu kurgu all on (*missugune?*) lipsusarnane laik.
5. Suitsupääsuke armastab (*mida teha?*)

RUKKILILL on eesti rahvuslill. Eesti inimesed tunnevad seda lille hästi. Rukkilille õis on sinine ja sakiline. Rukkilille õitest saab punuda

pähe kena pärja. Kindlasti oled näinud, et laulu-pidudel on lastel peas rukkililledest pärjad.

Rukkilill kasvab rukkipõllul ja lillepeenral. Põllul rukki sees on ta tegelikult umbrohi.

Rukis on olnud juba kaua aega meie iga-päevase leiva vili. Meie sööme tumedat rukkileiba. Palju teised rahvad sellist leiba ei söö, nende laual on hele nisuleib. Eestlastele aga meeldib rukkileiba süüa. Nad toovad samuti rukkipõllult vaasi rukkililli. Rukkilill tuletab meelde: austa oma rahvast, oma isamaad ja musta rukkileiba.

Täheke nr 8/1985

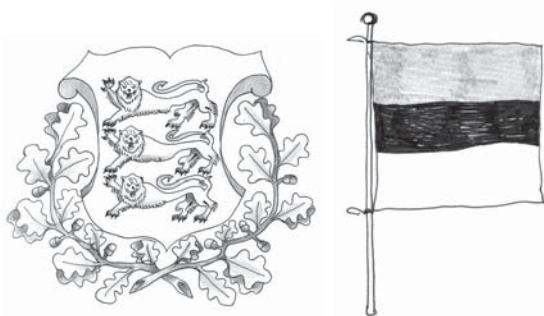
3. Vasta küsimustele lühidalt. Loe vastus tekstist.

1. Missugune on rukkilille õis?
2. Mis pärgi kannavad laulupeol lapsed?
3. Mis viljast tehakse leiba?
4. Missugust leiba söövad eestlased?
5. Mis viljast tehtud leiba armastavad paljud teised rahvad?
6. Kust saab noppida rukkililli vaasi?
7. Mida tähendab rukkilill eestlastele?

4. Tuleta meelde õpitut ja vasta.

1. Mis on Eesti rahvussümbolid?
2. Mis on Eesti riigisümbolid?

Mu isamaa, mu õnn ja rõõm

muusika Fredrik Pacius

sõnad Johann Voldemar Jannsen

1. Mu isamaa, mu õnn ja rõõm,
kui kaunis oled sa!
Ei leia mina iial teal
see suure, laia ilma peal,
mis mul nii armas oleks ka,
kui sa, mu isamaa!

18. MIKS JÄNESE HUUL ON LÕHKI

A. Jakobsoni järgi

1 Jänesed kogunesid suure kase alla nõu pidama. Üks vana jänes hüppas kõrge kännu otsa. Ta pani käpad puusa ja pajatas nõnda: *“Kogu meie viletsus tuleb sellest, et mitte keegi meid ei karda. Meie ise aga peame kõiki kartma. Meil on väga palju vaenlasi. Meie peame kartma kasse ja koeri, kulle ja ilveseid. Meil ei ole kohta, kus me võiksime julgelt pesa teha ja poegi kasvatada. Armsad sõbrad ja naabrid, meie elu on väga raske. Parem rändame kõik võõrale maale, seal ei tunne meid keegi.”*

Kõik jänesed olid selle plaaniga nõus. Nad hakkasid suure jooksuga mäest alla minema.

2 Aasal sõi suur lambakari. Lambad kuulsid jäneste jooksu-müdinat ja kohkusid. Lambakari hakkas määgima ja punus tuhatnelja koju.

Kui jänesed niisugust ootamatut põgenemist nägid, jäid nad seisma. Jänesed puhkesid naerma. Jänesed hoidsid kõhtu kinni ja muudkui naersid. Nii naljakas oli! Siiski leidus maailmas inimesi ja loomi, kes neid kartsid! Jänesehari ei jätnud naermist järele. Naersid seni, kuni igaüks oma huule lõhki naeris.

Jäneste lõhkine ülahuul enam kinni ei kasvanud. Jänestel on tänapäevalgi lõhkine moka. Ka väljarändamise mõte on jänestel kadunud.

A. Jakobson *“Õöbik ja vaskuss”*, Tln 1987, lk 121–122

MIKS JÄNESE HUUL ON LÕHKI

1 Jänesed kogunesid suure kase alla nõu pidama. Üks vana jänes hüppas kõrge kännu otsa. Ta pani käpad puusa ja pajatas nõnda: *“Kogu meie viletsus tuleb sellest, et mitte keegi meid ei karda. Meie ise aga peame kõiki kartma. Meil on väga palju vaenlasi. Meie peame kartma kasse ja koeri, kulle ja ilveseid. Meil ei ole kohta, kus me võiksime julgelt pesa teha ja poegi kasvatada. Armsad sõbrad ja naabrid, meie elu on väga raske. Parema rändame kõik võõrale maale, seal ei tunne meid keegi.”*

Kõik jänesed olid selle plaaniga nõus. Nad hakkasid suure jooksuga mäest alla minema.

1. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või vana jänese jutust (J).

1. Kus pidasid jänesed nõu? ☐
2. Kes juhatas jäneste nõupidamist? ☐
3. Mis tegevust väljendas sõna *pajatas*? ☐
4. Mis oli jäneste põhiline mure? ☐
5. Kes on jäneste vaenlased? ☐
6. Mis ettepaneku tegi vana jänes? ☐
7. Kuidas teised jänesed selle ettepaneku vastu võtsid? ☐

2. Asenda sulgudes olev väljend esimesest lõigust leitud sõnadega.

1. Jänesed kogunesid kase alla (*koosolekule*)
2. Vana jänes (*jutustas*) jäneste raskest elust.
3. Elu oli (*kehv*), sest keegi jäneseid ei kartnud.
4. Jänesed otsustasid rännata (*välismaale*), kus keegi neid ei tunne.

3. Jooni esimese lõigu olulised sõnad ja loe laused.

kogunesid nõu pidama, peame kõiki kartma, on palju vaenlasi, on väga raske, rändame võõrale maale, olid nõus

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

4. Tee kokkuvõtte esimesest lõigust. Täienda lauseid teksti abil.

Jänesed tulid kokku ...

Jänelstel oli mure, sest ...

Neil oli aga väga palju ...

Jänesed otsustasid ...

5. Räägi, mis pildi selle lõigu kohta joonistad.

2 Aasal sõi suur lambakari. Lambad kuulsid jäneste jooksu-müdinat ja kohkusid. Lambakari hakkas määgima ja punus tuhatnelja koju. Kui jänesed niisugust ootamatut põgenemist nägid, jäid nad seisma. Jänesed puhkesid naerma. Jänesed hoidsid kõhtu kinni ja muudkui naersid. Nii naljakas oli! Siiski leidus maailmas inimesi ja loomi, kes neid kartsid! Jäneseکاری ei jätnud naermist järele. Naersid seni, kuni igaüks oma huule lõhki naeris.

Jäneste lõhkine ülahuul enam kinni ei kasvanud. Jänelstel on tänapäevalgi lõhkine mokk. Ka välja-rändamise mõte on jänelstel kadunud.

6. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Millest lambad kohkusid? ☐

2. Mida tegid lambad, kui nägid jäneseکاری? ☐

3. Lambad kuulsid, kuidas maa jäneste jookstust müdises. Kui palju võis olla jäneseid? ☐

4. Kes põgenesid jäneste eest?
5. Millal jäid jäneseid seisma?
6. Mis oli jänestele ootamatu?
7. Mille üle jäneseid rõõmustasid?
8. Mida tegid jäneseid suurest rõõmust?
9. Mis tegi jänestele nalja?
10. Kui kaua jäneseid naersid?
11. Millest jäneseid loobusid?

7. Loe laused kõikide sõnadega. Jooni sobivad.

1. Lambad **nägid,**
kuulsid, kuidas jäneseid nende poole jooksid.
kohkusid,
2. Lambakari **punus tuhatnelja**
plagas kodu poole.
põgenes
jooksis
3. Jäneseid jäid seisma ja **hoidsid kõhtu kinni.**
hakkasid naerma.
puhkesid naerma.
4. Jäneseid naersid seni, kuni **nende ülahuul lõhki läks.**
huul kinni ei kasvanud.
mokk läks lõhki.

8. Jooni teise lõigu olulised sõnad ja loe laused.

lambad kohkusid, punus koju, jäid seisma, puhkesid naerma, lõhki naeris, ei kasvanud, on tänapäevalgi, on kadunud

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

9. Tee kokkuvõtte teisest lõigust. Täienda lauseid.

Jäneste rännuteele jäi ette ...

Lambad pistsid ...

Jänesed nägid, et ...

Jänestel oli hea meel, et ...

Jänesed hakkasid ...

Suurest naerust läks ...

10. Räägi, mis pildi teise lõigu kohta joonistad.

11. Loe ja võrdle laste jutustusi.

Priit	Pille
Ühel päeval jooksid jänesed karjamaale ja seal sõid lambad rohtu ja siis kui lambad kuulsid jäneste jooksumüdinat siis nad põgenesid oma koju ja kui jäneseid seda nägid siis nad hakkasid naerma ja jäneseid naersid niikaua kui ülemine huul läks lõhki ja sellepärast ongi jänestel lõhkine moka.	Jänestel oli mure, sest keegi neid ei kartnud. Jänestel oli aga palju vaenlasi. Loomakesed pidasid nõu ja otsustasid välismaale elama minna. Jänesed asusid teele. Lambad nägid, et palju jäneseid tormab nende poole. Lambad põgenesid ruttu koju. Jänesed said aru, et keegi ikkagi kardab neid. Heast meelest hakkasid nad naerma ja naersid huule lõhki.
Lauseid on (mitu?)	Lauseid on (mitu?)
Korduvad sõnad:	Korduvad sõnad:
Mida nendes jutustustes muudaksid? Paranda ja loe uuesti.	

12. Räägi, kuidas jäneste ülahuul lõhki läks. Kasuta abiks ülesandeid nr 4 ja 9.

19. LAPSEPÕLVE LEMMIKRAAMAT

1 Mardi maa-vanaema ehk Mammi rääkis tihti lastele oma lapsepõlvest. Vanaema albumis oli ka pilte tema kooliajast. Mardile meeldis üks foto, kus Mammi oli uhke balli-kleidiga. See foto oli “Tuhkatriinu” etendusest. Mammi oli selles näidendis kuri võõrasema. Vanaema rääkis Mardile oma vana-aja koolielust. Poiss imestas, et vanasti käisid lapsed koolis ka laupäeval.

Ükskord tahtis Mart teada: “Mammi, mis raamatuid sa lugesid, kui olid minu-vanune?”

2 Vanaema pajatas: “Selles vanuses meeldisid mulle poiste-mängud. Meie külas minu-vanuseid tüdrukuid eriti polnudki. Nooremad tüdrukud mängisid poodi ja õmblesid nukkudele rõivaid. Mina aga ronisin puude otsas, ehitasin koos vennaga metsa onni ja mängisin luuremänge. Raamatud, mis ma lugesin, olid seiklusjutud ja röövliromaanid. Aga üks lasteraamat on siiani hästi meeles. See oli Astrid Lindgreni “Meisterdetektiiv Blomkvist”. Lugesin selle raamatu vist lausa neli korda läbi. Hiljuti nägin teleris selle raamatu põhjal tehtud lastefilmi. Siis lugesin veel kord raamatu läbi ja tuletasin lapsepõlve-mänge meelde.”

3 Vanaema jätkas: “Mul on “Meisterdetektiiv Blomkvisti” raamat siin riiulil. Sa võiksid seda lugeda, ehk meeldib sullegi. Raamatu peategelased Kalle, Eva-Lotta ja Anders on 12–13-aastased. Meie külas oli ka kaks laste salka nagu raamatus. Mina, minu vend ja naabripoiss Mati – meie olime Valge Roosi rüütlid. Teine kamp oli Punane Roos. Meie saime tollel ajal raamatust palju põnevaid mõtteid

oma mängudeks. Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist oli kõikide laste lemmik ja eeskuju. Kahjuks ei püüdnud me küll ühtegi sulgi kinni.”

LAPSEPÕLVE LEMMIKRAAMAT

1 Mardi maa-vanaema ehk Mammi rääkis tihti lastele oma lapsepõlvest. Vanaema albumis oli ka pilte tema kooliajast. Mardile meeldis üks foto, kus Mammi oli uhke balli-kleidiga. See foto oli “Tuhkatriinu” etendusest. Mammi oli selles näidendis kuri võõrasema. Vanaema rääkis Mardile oma vana-aja koolielust. Poiss imestas, et vanasti käisid lapsed koolis ka laupäeval.

Ükskord tahtis Mart teada: “Mammi, mis raamatuid sa lugesid, kui olid minu-vanune?”

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis lugusid jutustas vanaema Mardile? ☐
2. Mis pildid olid vanaema albumis? ☐
3. Mis foto Mardile meeldis? ☐
4. Keda mängis Mardi vanaema “Tuhkatriinu” näidendis? ☐
5. Mille üle poiss imestas? ☐
6. Mida Mart vanaemalt küsis? ☐

2. Mida sai Mart teada vanaema lapsepõlvest? Lõpeta laused.

1. Vanaema rääkis Mardile oma (*millest?*)
2. Mart nägi albumis pilte (*millest?*)
3. Mardi vanaema mängis näidendis (*keda?*)
4. Mardi vanaema käis koolis ka (*mis päeval?*)

2 Vanaema pajatas: “Selles vanuses meeldisid mulle poistemängud. Meie külas minu-vanuseid tüdrukuid eriti polnudki. Nooremad tüdrukud mängisid poodi ja õmblesid nukkudele rõivaid. Mina aga ronisin puude otsas, ehitasin koos vennaga metsa onni ja mängisin luuremänge. Raamatud, mis ma lugesin, olid seiklusjutud ja röövliromaanid. Aga üks lasteraamat on siiani hästi meeles. See oli Astrid Lindgreni “Meisterdetektiiv Blomkvist”. Lugesin selle raamatu vist lausa neli korda läbi. Hiljuti nägin teleris selle raamatu põhjal tehtud lastefilmi. Siis lugesin veel kord raamatu läbi ja tuletasin lapsepõlve-mänge meelde.”

3. Vasta küsimustele.

1. Mida Mart vanaemalt küsis?
2. Millest vanaema tegelikult rääkima hakkas?
3. Mis mängud meeldisid vanaemale?
4. Mis põhjusel mängis vanaema koos poistega?
5. Mis mängu nimetas vanaema tüdrukute mängudeks?
6. Mis mängu mängis vanaema koos poistega?
7. Mis raamatuid armastas vanaema lugeda?
8. Mitu korda luges vanaema oma lapsepõlves “Meisterdetektiiv Blomkvisti” läbi?
9. Millele vanaema mõtles, kui ta viimati “Meisterdetektiiv Blomkvisti” luges?

4. Mida Mart sai vanaema lapsepõlvest veel teada? Täienda lauseid küsimuste abil.

1. Külas, kus vanaema elas, oli vähe (*keda?*)
2. Nooremad tüdrukud mängisid harilikult (*mis mängu?*)
.....
3. Aga Mardi vanaemale meeldis (*mida teha?*)
4. Vanaema armastas lugeda (*mis jutte?*)
5. Vanaema lapsepõlve lemmikraamat oli (*mis?*)

3 Vanaema jätkas: “Mul on “Meisterdetektiiv Blomkvisti” raamat siin riiulil. Sa võiksid seda lugeda, ehk meeldib sullegi. Raamatu peategelased Kalle, Eva-Lotta ja Anders on 12–13-aastased. Meie külas oli ka kaks laste salka nagu raamatus. Mina, minu vend ja naabripoiss Mati – meie olime Valge Roosi rüütlid. Teine kamp oli Punane Roos. Meie saime tollel ajal raamatust palju põnevaid mõtteid oma mängudeks. Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist oli kõikide laste lemmik ja eeskuju. Kahjuks ei püüdnud me küll ühtegi sulgi kinni.”

5. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mida vanaema Mardile soovitas?
2. Kes olid raamatu “Meisterdetektiiv Blomkvist” peategelased?
3. Kui vanad olid selle raamatu tegelased?
4. Mis nime kandsid vanaema koduküla lastekambad?
5. Kust lapsed võtsid oma rühmale sellise nime?
6. Kes kuulusid peale Mardi vanaema veel Valge Roosi kampa?
7. Kes oli laste lemmik raamatus “Meisterdetektiiv Blomkvist”?

6. Asenda sulgudes olev sõna lähedase tähendusega sõnaga.

1. Kalle Blomkvist oli laste-(*rühma*) Valge Roos liige.
2. Valge Roosi (*ühingu liikmed*) olid veel ka Eva-Lotta ja Anders.
3. Lastekampadel olid (*huvitavad*) mängud ja ettevõtmised.
4. Vanaema lemmik oli meister-(*salapolitseinik*) Kalle Blomkvist.
5. Kalle Blomkvist püüdis kinni mitu (*kurjategijat*)

7. Mida said Mardi vanaemast veel teada? Täienda lauseid küsimuste abil.

1. Vanaema kodukülas oli kaks (*mida?*)
2. Mardi vanaema oli (*mis?*) Roosi kamba rüütel.

3. Lapsed said “Meisterdetektiiv Blomkvisti” raamatust (*mida?*)
4. Paljude laste lemmik ja eeskuju oli (*kes?*)

8. Räägi Mardi vanaema lapsepõlvest. Kasuta abiks skeemi ja ülesandeid nr 2, 4 ja 7.

1. Käis koolis kuus päeva nädalas.

6. Lemmikraamat oli “Meisterdetektiiv Blomkvist”

2. Esines näidendis.

5. Luges palju raamatuid.

3. Mängis poiste mängu.

**13-aastane
VANAEMA TIINA**

4. Oli Valge Roosi kambas.

20. KALLE VÕTAB SÕRMEJÄLGI – I

A. Lindgreni järgi

1 Voodi poolt oli kuulda sügavaid hingetõmbeid. Taevale tänu, onu Einar magas! Tasa ronis Kalle üle aknalaua. Vahetevahel ta peatus ja kuulatas, kuid kõik jäi vaikseks. Poiss heitis kõhuli maha ja vingerdas voodi poole. Milline õnn! Onu Einari käsi rippus üle voodiääre alla. Just sellel hetkel pomises onu Einar midagi unes ja tõstis käe näo peale.

“Põks, põks, põks!” See oli Kalle süda, mis põksus nii ägedalt, nagu tahaks rinnust välja hüpata. Onu Einar magas edasi.

2 Onu Einari käsi lebas nüüd vooditekil. Kalle avas templi-padja, võttis ettevaatlikult onu Einari põidlast kinni ning surus selle vastu templipatja. Nüüd oli tarvis veel püksitaskust paber võtta. Suure hoolega surus poiss onu Einari põidla vastu paberitükki. Asi oli korras! Kallel oli sõrmejälg olemas. Nüüd oli tarvis pikkamööda tagasi hiilida ja üle aknalaua ronida. See oli ju nii lihtne!

3 Kalle tõstis jala ettevaatlikult aknalauale ja ...

Ühe silmapilgu kestel uskus poiss, et tegemist on maavärinaga. See oli kõigest vilets lillepott, mis põhjustas seda jubedat mürinat! Kalle seisis liikumatult akna juures, seljaga onu Einari poole. “Ma suren! Hullemat enam olla ei saa!” mõtles ta. Ta tundis, et onu

Einar on üles ärganud. See polnud ka mingi ime, sest lillepott oli tekitanud sellist mürinat.

“Käed üles!” See oli onu Einari hää. Alati on parem hädaohule silma vaadata. Kalle pööras ringi ja vaatas otse revolvritorusse. Veel iialgi ei olnud ta tundnud sellist hirmu kui sel silmapilgul. “Tule lähemale!” käskis onu Einar.

KALLE VÕTAB SÕRMEJÄLGI – I

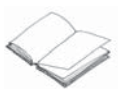
1 Voodi poolt oli kuulda sügavaid hingetõmbeid. Taevale tänu, onu Einar magas! Tasa ronis Kalle üle aknalaua. Vahetevahel ta peatus ja kuulatas, kuid kõik jäi vaikseks. Poiss heitis kõhuli maha ja vingerdas voodi poole. Milline õnn! Onu Einari käsi rippus üle voodiääre alla. Just sellel hetkel pomises onu Einar midagi unes ja tõstis käe näo peale.

“Põks, põks, põks!” See oli Kalle süda, mis põksus nii ägedalt, nagu tahaks rinnust välja hüpata. Onu Einar magas edasi.

1. Vasta küsimustele lühidalt. Loe vastus.

1. Millal võis Kalle onu Einari juurde minna?
2. Mille kaudu pääses Kalle onu Einari juurde?
3. Mil viisil lähenes Kalle onu Einari voodile?
4. Mille üle Kalle rõõmu tundis, kui nägi onu Einari kätt?
5. Millal tõstis onu Einar käe näo juurde?
6. Mis põksumist Kalle kuulis?

2. Leia ja loe, kuidas on tekstis.

1. Onu Einar magas sügavasti. Voodist oli kuulda
2. Poiss roomas onu voodi poole. Poiss heitis
3. Kalle süda lõi ärevusest väga kiiresti. Kalle süda põksus

3. Tee kokkuvõtte esimesest lõigust. Täienda lauseid.

Ühel ööl ronis Kalle
Onu Einar
Kalle roomas
Poiss märkas, et
Äkki tõstis onu Einar
Poisi süda hakkas

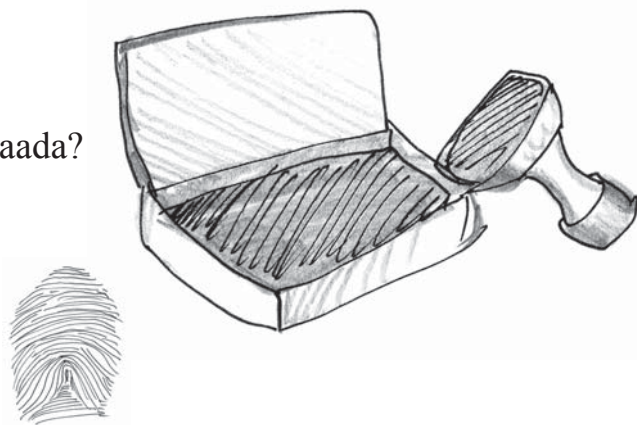
4. Räägi, mis pildi joonistad selle lõigu juurde.

2 Onu Einari käsi lebas nüüd vooditekil. Kalle avas templi-padja, võttis ettevaatlikult onu Einari põidlast kinni ning surus selle vastu templipatja. Nüüd oli tarvis veel püksitaskust paber võtta. Suure hoolega surus poiss onu Einari põidla vastu paberitükki. Asi oli korras! Kallel oli sõrmejälg olemas. Nüüd oli tarvis pikkamööda tagasi hiilida ja üle aknalaua ronida. See oli ju nii lihtne!

5. Vasta küsimustele.

1. Millel onu Einari käsi lebas?
2. Mida tegi Kalle, et onu Einarilt sõrmejälgi saada?
3. Pärast mida oli Kallel vaja aknani hiilida?
4. Millega oli Kalle rahul?
5. Mis tundus Kallele lihtne?

6. Kuidas saab sõrmejälge võtta?

1. Sõrmejälje võtmiseks peab olema
2. Templipadjas on templivärv.
3. Sõrm tuleb teha kokku ja suruda vastu

7. Tee kokkuvõtte teisest lõigust.

Onu Einar magas rahulikult ja käsi

Kalle võttis onu Einari pöidla ja
Poiss võttis paberitüki ja
Kallel oli sõrmejalg ja

8. Räägi, mis pildi joonistad selle lõigu kohta.

3 Kalle tõstis jala ettevaatlikult aknalauale ja ...

Ühe silmapilgu kestel uskus poiss, et tegemist on maavärinaga. See oli kõigest vilets lillepott, mis põhjustas seda jubedat mürinat! Kalle seisis liikumatult akna juures, seljaga onu Einari poole. “Ma suren! Hullemat enam olla ei saa!” mõtles ta. Ta tundis, et onu Einar on üles ärganud. See polnud ka mingi ime, sest lillepott oli tekitanud sellist mürinat.

“Käed üles!” See oli onu Einari hääl. Alati on parem hädaohule silma vaadata. Kalle pööras ringi ja vaatas otse revolvritorusse. Veel iialgi ei olnud ta tundnud sellist hirmu kui sel silmapilgul. “Tule lähemale!” käskis onu Einar.

9. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mil viisil liikus Kalle voodi juurest aknalauani? ☐
2. Mis juhtus siis, kui Kalle jala aknalauale tõstis? ☐
3. Miks poiss ei märganud lillepotti? ☐
4. Pärast mida jäi Kalle liikumatult seisma? ☐
5. Mida Kalle mõtles pärast lillepoti kukkumist? ☐
6. Kas Kalle nägi onu Einari nägu? Kuidas ta parajasti seisis? ☐
7. Kuidas Kalle võis teada, et onu Einar üles ärkas? ☐
8. Mida võis onu Einar arvata, kui mürinat kuulis? ☐
9. Pärast mida Kalle keeras end näoga onu Einari poole? ☐
10. Mida Kalle tundis, kui onu revolvriga teda sihtis? ☐

kukkus

1. Kalle **lökkas** lillepoti aknalaualt maha.
tõukas

2. Lillepoti kukkumine põhjustas **jubeda mürina.**
maavärina.
kõva kolina.

3. Lillepoti kukkumise mürin **kõlas kui maavärin.**
äratas onu Einari unest.
ehmatas Kallet.

4. Onu Einar **sihtis Kallet revolvriga.**
vaatas otse revolvritorusse.
võttis padja alt revolvri.

Kalle tahtis akna kaudu

Lillepott

Onu Einar

Onu sihtis Kallet

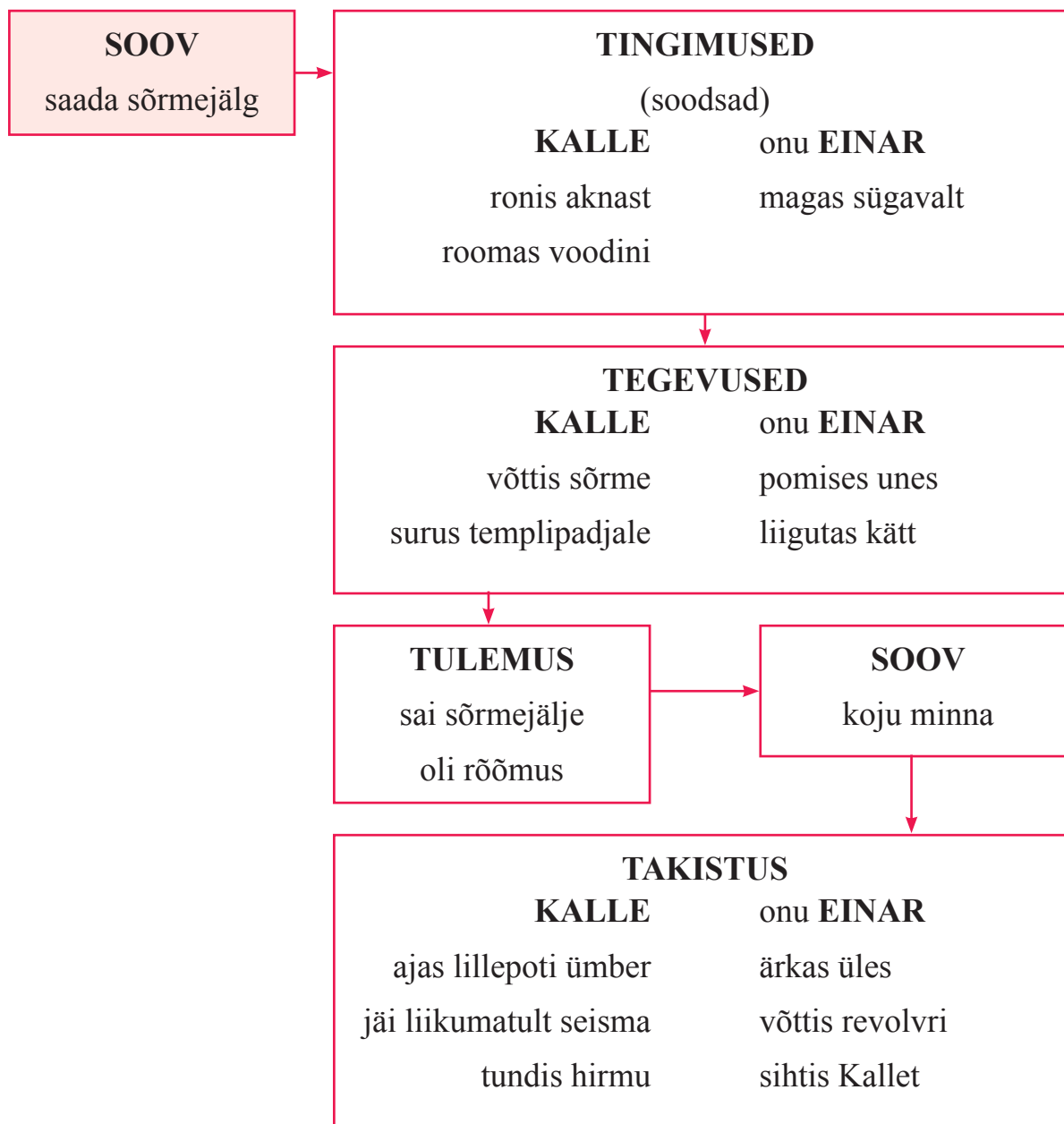
Kalle tundis

- Leidsin ... lõigust.

13. Räägi Kalle seiklusest onu Einari juures.

14. Loe Kalle enda juttu juhtunu kohta. Jooni, mis on vale.

Õine külaskäik

Mina tahtsin onu Einari revolvrit saada. Ronisin tema tuppa läbi ukse. Nägin, et ta magas sügavuses. Roomasin tasa onu kapi juurde. Onu Einari käsi oli teki all. Võtsin templipadja ja surusin oma põidla vastu patja. Seejärel vajutasin põidla padjale. Nüüd oligi mul revolver olemas. Tahtsin aknast välja minna, kuid komistasin ja aknaklaas kukkus maha. Lillepott tegi nii suurt sulinat, et onu Einar ärkas üles. Ta võttis padja alt revolvri ja tulistas mind.

15. Loe, kuidas oli õige.

KALLE VÕTAB SÕRMEJÄLGI – II

1 “Tule lähemale!” käskis onu Einar.

“Kuidas saab inimene kuhugi minna, kui tal on jalgade asemel kaks vedelat makaroni?” mõtles Kalle.

“Tont võtaks! See oled ju sina, Kalle! Mida sa siin keset ööd teed? Vasta!” kõlas onu karm hääl.

Kõige suurema häda hetkel tuleb inimesele vahel hea mõte, mis võib teda päästa.

“Kuidas ma siia sain? Ega ma ometi pole hakanud jälle unes ringi rändama? Oi, mulle tuleb meelde, et ma nägin onu Einarit unes. Palun väga vabandust, et ma tulin ja segasin!” ütles Kalle.

2 Onu Einar peitis revolvri padja alla. Ta patsutas Kallet õlale: “Jajah, kallid detektiiv. Mulle paistab, et sinu detektiivi-mõtted sunnivad sind öösel ringi kolama. Aga nüüd saadan su õige uksest välja.”

Onu Einar saatis Kalle trepist alla ja avas välisukse. Kalle tundis end inimesena, kes just äsja pääses raskest merehädast. Poiss hingeldas ja jalad värisesid, kui ta trepist üles oma tuppa läks. Kalle viskas end voodile siruli ja mõtles: “Detektiiv olla on raske.”

3 Pikapeale hakkasid Kalle jalad jälle normaalseks muutuma. Suur hirm oli möödas. Ta pistis käe püksitaskusse. Seal oli väärtuslik paber. Kalle ei kartnud enam sugugi. Ta oli õnnelik. Ettevaatlikult pani ta paberitüki kirjutuslaua sahtlisse. Seal olid tal muukraud, ajaleht ja varemetest leitud pärl. Kalle võttis oma märkmiku, lõi lahti onu Einari lehekülje ja kirjutas: “Omab revolvrit. Magab, revolver padja all.”

A. Lindgren “Jutte”, Tln 1989, lk 58–62

KALLE VÕTAB SÕRMEJÄLGI – II

1 “Tule lähemale!” käskis onu Einar.

“Kuidas saab inimene kuhugi minna, kui tal on jalgade asemel kaks vedelat makaroni?” mõtles Kalle.

“Tont võtaks! See oled ju sina, Kalle! Mida sa siin keset ööd teed? Vasta!” kõlas onu karm hääl.

Kõige suurema häda hetkel tuleb inimesele vahel hea mõte, mis võib teda päästa.

“Kuidas ma siia sain? Ega ma ometi pole hakanud jälle unes ringi rändama? Oi, mulle tuleb meelde, et ma nägin onu Einarit unes. Palun väga vabandust, et ma tulin ja segasin!” ütles Kalle.

1. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mida onu Einar käskis Kallel teha? ☐
2. Mida tundis Kalle, kui lähenes onule? ☐
3. Millal onu Einar Kalle ära tundis? ☐
4. Mis küsimusele onu Einar Kallelt vastust nõudis? ☐
5. Kuidas Kalle põhjendas oma külaskäiku onu Einari juurde? ☐
6. Kust võis tulla Kallele selline päästev mõte? ☐

2. Asenda sulgudes olev sõna tekstist leituga.

1. Kalle tundis, et jalad on nagu (*pehmed*) makaronid.
2. Onu Einar rääkis väga (*kurja*) häälega.
3. Kallele tuli hea mõte, mis võis teda (*aidata*)
4. “Ma (*jalutasin*) vist unes,” vabandas Kalle.

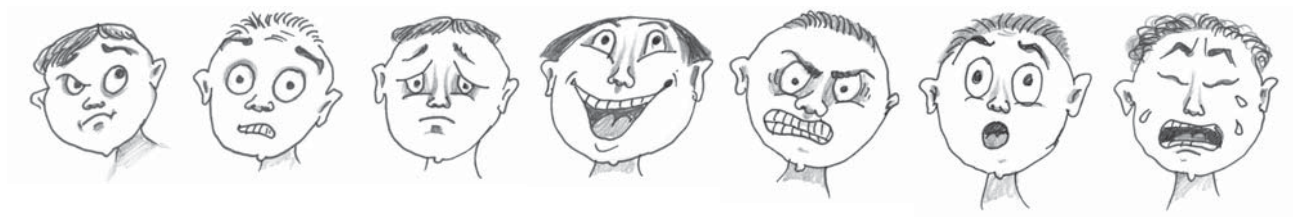
3. Tee kokkuvõtte esimesest lõigust.

Onu Einar käskis

Kalle oli väga ehmunud, kuid
Onu Einar tundis
Onu tahtis teada,
Kalle vabandas ja seletas onule, et

4. Räägi, mis pildi selle lõigu kohta joonistad.

**5. Missugune näoilme võis olla Kallel? Mis nägu võis olla onu Einaril?
Leia ja kirjuta.**

2 Onu Einar peitis revolvri padja alla. Ta patsutas Kallet õlale: “Jajah, kallid detektiiv. Mulle paistab, et sinu detektiivi-mõtted sunnivad sind öösel ringi kolama. Aga nüüd saadan su õige uksest välja.”

Onu Einar saatis Kalle trepist alla ja avas välisukse. Kalle tundis end inimesena, kes just äsja pääses raskest merehädast. Poiss hingeldas ja jalad värisesid, kui ta trepist üles oma tuppa läks. Kalle viskas end voodile siruli ja mõtles: “Detektiiv olla on raske.”

6. Vasta küsimustele lühidalt.

1. Millal Einar peitis revolvri ära?
2. Kuidas onu Einar teatas, et ta usub Kalle juttu unes rändamisest? Loe.
3. Kuhu onu Einar Kalle juhatas?
4. Kellena Kalle ennast tundis, kui majast välja jõudis?

5. Mida Kalle tegi pärast seda, kui pääses onu Einari juurest? Loe.
6. Mis kokkuvõtte tegi Kalle oma seiklusest?

7. Tee kokkuvõtte teisest lõigust. Lõpeta laused.

Kui onu Einar Kalle ära tundis,

Onu Einar uskus, et

Einar saatis Kalle

Kalle hingeldas ja

Poiss läks koju ja

8. Räägi, mis pildi selle lõigu kohta joonistad.

3 Pikapeale hakkasid Kalle jalad jälle normaalseks muutuma. Suur hirm oli möödas. Ta pistis käe püksitaskusse. Seal oli väärtuslik paber. Kalle ei kartnud enam sugugi. Ta oli õnnelik. Ettevaatlikult pani ta paberitüki kirjutuslaua sahtlisse. Seal olid tal muukraud, ajaleht ja varemetest leitud pärl. Kalle võttis oma märkmiku, lõi lahti onu Einari lehekülje ja kirjutas: "Omab revolvrit. Magab, revolver padja all."

9. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse kolmandast lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Pärast mida võttis Kalle püksitaskust paberi välja? ☐
2. Mis tähtis paber oli Kalle püksitaskus peidus? ☐
3. Mille üle oli Kalle õnnelik? ☐
4. Mis asjade juurde pani Kalle sõrmejäljega paberitüki? ☐
5. Muukraud oli ka onu Einari oma. Aga kust Kalle pärl leidis? ☐
6. Mis leheküljele tegi Kalle uued märkmed? ☐
7. Mida sai Kalle onu Einarist veel teada? ☐

10. Loe tekst ja tõmba maha üleliigsed sõnad.

Kalle sai onu Einari käest väärtusliku revolvri sõrmejälje. Ta pani sõrmejäljega templi paberitüki oma kirjutuslaua sahtlisse. Sahtlis olid tal ajaleht, muukraud, kuldsõrmus ja üks päril. Kalle leidis pärli lossivaremetest Einari padja alt. Poiss kirjutas märkmikku paberitükile, et onu Einaril on revolver padja all.

11. Tee kokkuvõtte kolmandast lõigust.

Kalle oli õnnelik, et

Poiss pani paberitüki

Kalle sahtlis olid teised tähtsad asitõendid:

Kalle kirjutas

12. Leia ja loe. Märgi, mitmendast lõigust leidsid vastuse.

1. Kuidas Kalle põhjendas oma õist külaskäiku onu Einari juurde?

Leidsin ... lõigust.

2. Mida onu Einar Kalle unes rändamisest arvas?

Leidsin ... lõigust.

3. Kuidas ehmunud Kalle onu Einari juurest minema pääses?

Leidsin ... lõigust.

4. Mis asitõendid olid Kallel kurjategija kohta olemas?

Leidsin ... lõigust.

13. Räägi, kuidas lõppes Kalle öine seiklus.

1. Onu Einar tundis Kalle ära ja tahtis teada, miks poiss öösel tema toas oli.

2. Onu Einar saatis Kalle uksest välja ja poiss läks koju.

3. Kalle oli õnnelik, sest ta sahtlis oli mitu kuriteo asitõendit.

“Kalle võtab sõrmejälgi” on üks lugu A. Lindgreni raamatust “Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist”. Sa lugesid, kuidas Kalle sai onu Einari käest sõrmejälje. See sõrmejalg oli väga oluline tõend kurjategijate leidmisel. Ajalehes, mida Kalle oma sahtlis hoidis, oli lugu ehete varastamisest. Onu Einar oli üks sulidest ja ta peitis

varastatud kraami lossivaremetesse. Sealt Kalle selle ühe pärlileidiski. Ka muukraud oli onu Einari oma. Ta pillas selle kogemata taskust maha. Nii oli Kalle käes üsna palju asitõendeid ja ta juhtis politsei kurjategijate jälgedele.

Kui tahad Kalle ja teiste laste tegemistest rohkem teada, loe Astrid Lindgreni raamatuid või vaata nende raamatute järgi tehtud filme.

21. MÄNGIME DETEKTIIVI

A

B

C

KAHTLASTE ISIKUTE REGISTER

Onu EINAR (Lindeberg?)

Tundemärgid: pruunid üle pea kammitud juuksed, pruunid silmad, kulmud kokku kasvanud, sirge nina, pisut etteulatuvad hambad, tugev lõug, paremal põsel pisike punetav arm.

Välimus: hall ülikond, pruunid kingad, mütsi ei kanna, pruun kohver.

ERITI KAHTLASED ASJAOLUD!!!

Omab muukrauda ja taskulampi. Käib öösiti lossivaremetes. Kaotab pärleid. Omab revolvrit. Magab, revolver padja all.

1. Koosta onu Einari kohta küsimused ja esita vastamiseks.

MISSUGUNE?

MISSUGUSED?

MIDA TEEB?

KUS?

2. Loe ja lahenda salakiri. Kes selle saatis? Kes selle kirja sai? Märgi noolega.

ARBIMAS MEBIRIBINEITBISI!

DRAABIKON PÄÄBISES KOOBIPAST
VÄLBIJA! OBILE ETBITEBIVAATBILIK!

SIBINU MIBIKI-HIIBIREBIKE

3. Loe läbi isikute kirjeldused. Leia nende pilt ja ühenda joonega.

Nimi: Kalle Blomkvist

Vanus: 13-aastane

Tundemärgid: heledad juuksed, sinised silmad, tedretähnid

Välimus: ruuduline pluus, jalas teksad, mustad ketsid

Erilised tundemärgid: kannab kaasas märkmikku ja luupi

Hüüdnimi: meisterdetektiiv

Nimi: Karl Blomkvist

Vanus: umbes 60 aastat

Tundemärgid: hallid juuksed, sinised silmad

Välimus: hall ülikond, valge särk, triibuline lips

Erilised tundemärgid: ei ole

Hüüdnimi: vanaisa

Nimi: Rasmus

Vanus: 6-aastane

Tundemärgid: heledad juuksed, sinised silmad

Välimus: must jope ja püksid,

Erilised tundemärgid: sünnimärk vasakul õlal

Hüüdnimi: Rassu

Nimi: Eva

Vanus: 12-aastane

Tundemärgid: helepruunid juuksed, hallid silmad

Välimus: kannab teksaseid ja T-särki.

Erilised tundemärgid: hambaklambrid

4. Kirjelda neid tegelasi.

Nimi:
Pikkus: cm
Vanus: 250–.....
Välimus: pikk habe,
peas
Liigub ringi detsembris

Nimi:
Pikkus: umbes 1m 80 cm
Vanus:
Välimus: valge habe, peas,
seljas mantel
Kannab kaasas
Teda kohtame ajal.

5. Loe tekstid. Koosta nende põhjal isikute kirjeldused.

Aidake leida Maria.

Vanemad otsivad taga 13-aastast Maria Metsa, kes elab Tamme puiesteel. Ta lahkus kodust 27. veebruaril ja teda nähti kell 18.00 bussijaamas.

Tütarlaps on 154 cm pikk, tal on pruun poisipea ja hallid silmad. Kodunt lahkudes olid tal seljas helehall jope, jalas mustad teksapüksid ja mustad saapad. Peas kandis punast suusamütsi. Tütarlaps kogeleb. Ta ei tea oma elukohta ega vanemate telefoninumbreid.

Kõigil, kellel on teateid selliste tundemärkidega tütarlapse kohta, palume helistada telefonil 579 980.

Murelikud vanemad

Nimi:
Elukoht:
Vanus:
Kasv:
Välimus:
.....
.....
Rõivad:
.....
.....
Erilised tundemärgid:
.....
Lahkus kodust
.....
Vanemate telefoni nr

Liiva politsei palub abi kurjategija tuvastamisel.

Pühapäeva õhtul rööviti Liiva poest umbes 7500 krooni. Kell 17.30 tuli poodi musta maskiga noor mees ja ähvardas müüjat püstoli-taolise relvaga. Kurjategija nõudis endale kogu kassas olnud raha. Vene keelt kõnelenud röövel põgenes sinist värvi autoga Volvo.

Kurjategija on umbes 180 cm pikk, tumedate kräsus juustega, vasakul randmel oli tätoveering . Röövlil oli seljas sinine kombinesoon ja jalas pikad mustad kummikud.

Politsei ootab teateid telefonil 110.

Nimi:

Vanus:

Kasv:

Nägu:

Juuksed:

Rõivad:

.....

Jalanõud:

.....

Auto:

Erilised tundemärgid:

.....

.....

Võib olla relvastatud.

Röövis pühapäeva õhtul umbes
kell poodi.

22. ISAMAA JA EMAKEEL

Kai Vasamäe

1 Milline maa on isamaa?

See on maa, kus sündis su isa,
kus sündisid vanaisad
ja vanaisade isad.
Selline maa on isamaa.

2 Milline keel on emakeel?

See on keel, mida räägib su ema,
mida rääkisid vanaemad
ja vanaemade emad.
Selline keel on emakeel.

Kodulooline lugemik koolile ja kodule, I, Tln 1994, lk 5

1. Loe sõnad ja mõtle lauseid.

Eesti-
sünni-
isa-
kodu-
→ **maa**

ema-
eesti
kodune
→ **keel**

2. Loe ja täida lüngad.

1. Isamaa on maa, kus sündisid minu ja minu vanaisad.
Minu on Eestimaa.
Mina sündisin Eestis, Eesti on minu
Eestimaal on minu kodu, see on minu
2. Emakeel on keel, mida räägivad minu ja minu vanaemad.
Minu on eesti keel.

?

3. Loe ja arutle.

Iga rahvas räägib oma keeles. Mina olen eestlane ja minu emakeel on eesti keel. Soomes elavad soomlased, nende emakeel on soome keel.

Meie õpime koolis nii eesti keelt kui ka mõne teise rahva keelt. Seda teist keelt nimetame võõrkeeleks. Mina õpin keelt, see on mulle võõras keel.

4. Mis on nende rahvaste emakeel? Täienda tabelit.

RIIK	RAHVUS	KEEL
Inglismaa	inglane	inglise
Rootsi	rootslane	
.....	lätlane	
Venemaa		
.....	sakslane	

5. Ühenda pilt ja sõna. Vajadusel palu abi.

indiaanlased
hiinlased
eskimod
eestlased

NUPUTAMISEKS

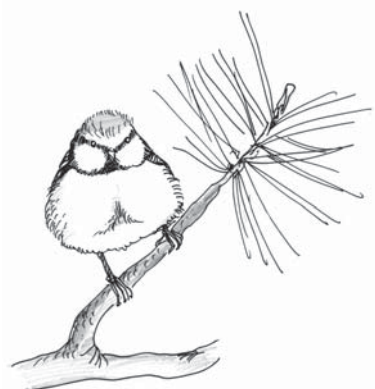
1. JÕULUPÜHAD

Loe ülalt alla või vasakult paremale. Leia ruudustikust järgmiste jõulutoitude nimetused: sealiha, sült, kartulid, verivorstid, hapukapsad, pirukad, piparkoogid, pasteet, kringel.

P	P	A	S	T	E	E	T	V	E	K
I	I	R	I	S	E	D	A	E	S	R
P	R	I	I	A	S	U	A	R	E	I
A	U	I	L	K	T	A	D	I	A	N
R	K	S	A	A	I	R	U	V	L	G
K	A	M	A	R	T	D	K	O	I	E
O	D	O	S	T	I	S	E	R	H	L
O	H	A	P	U	K	A	P	S	A	D
G	R	I	L	L	S	Ü	L	T	A	O
I	A	I	A	I	K	A	D	I	H	O
D	A	D	D	D	S	Ü	L	D	I	S

4. MIDAGI HEAD

Leia luuletusest riimuvad sõnad ja kirjuta teise tulba ruutudesse. Vastuseks on sõna *-ga märgitud ruutudest.

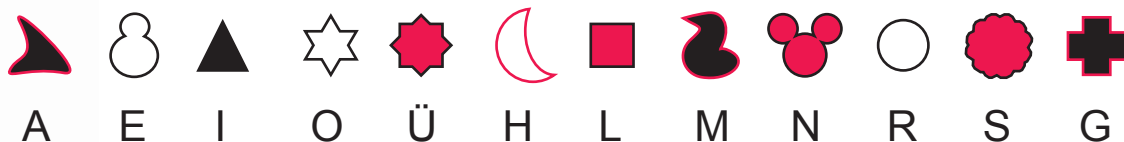
		E	E	S	T	
		L	Ä	B	I	
		P	E	A	D	
		V	A	H	E	
K	Ä	I	N	U	D	
			E	E	S	

M	E	E	S	T*	
				*	
*					
	*				
			*		
	*				

Vastus:

6. VARESE REIS SOOJALE MAALE

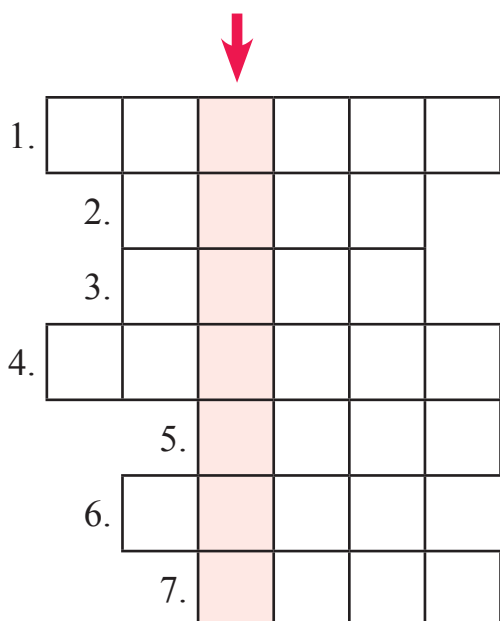
Mart on mõistatuste sõber. Ta leidis ühe vanasõna ja kirjutas selle salakirjas üles. Proovi, kas oskad Mardi salakirja lugeda.

A E I O Ü H L M N R S G

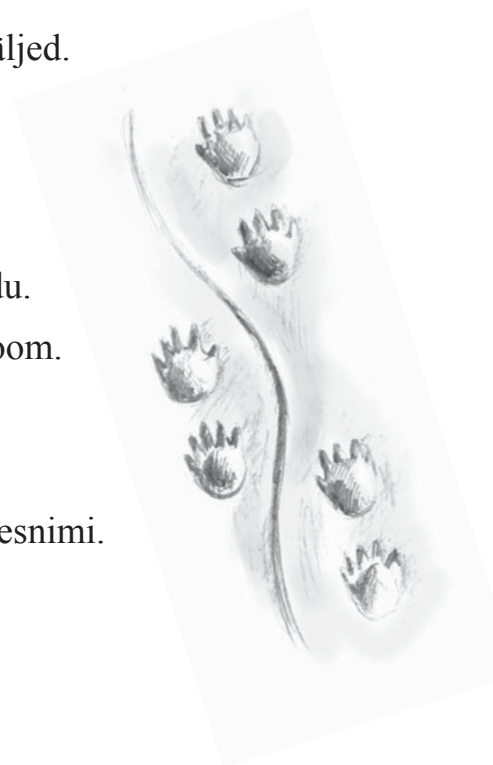
7. TALVE VÕIB KA MAHA MAGADA

Kui lahendad ristsõna, saad teada, kes tegi lumele niisugused jäljed.

1. Talveund magav madu.
2. Talveuinakut tegev loom.
3. ...hiir, on talveunes.
4. Kevadkuu.
5. Loomaaia direktori eesnimi.
6. Rästik ja nastik on ...
7. Okkapall.

Nende jälgede omanik on

9. MARDILE MEELDIB SUUSATAMINE

Otepääl treenisid Eesti tuntud suusatajad. Igasse lausesse on peidetud ühe suusataja eesnimi.

Leia suusataja eesnimi ja kirjuta perenime ette.

KASUTA SUURT ALGUSTÄHTE!

1. Mina annan tihastele rasva ja saiapuru.
2. Ava ukсед ja aknad ning lase värske õhk tuppa!
3. Metskits sai varikatuse all rahulikult heina näkitseda.
4. Lükand rusikasse oma pöidlad, ootasime Kiku suursõitu.

1. Saarepuu
2. Mae
3. Rehemaa
4. Veerpalu

11. MEIE LEMMIKLOOMAD

Kirjuta ruutudesse lemmikloomade nimed. Vastuseks saad noore ajakirjaniku perekonnanime.

1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

Kärt

13. KOER LAPSENDAS PÕRSA

Lahenda salakiri.

14. KUIDAS KOER ENDALE SÕPRA OTSIS

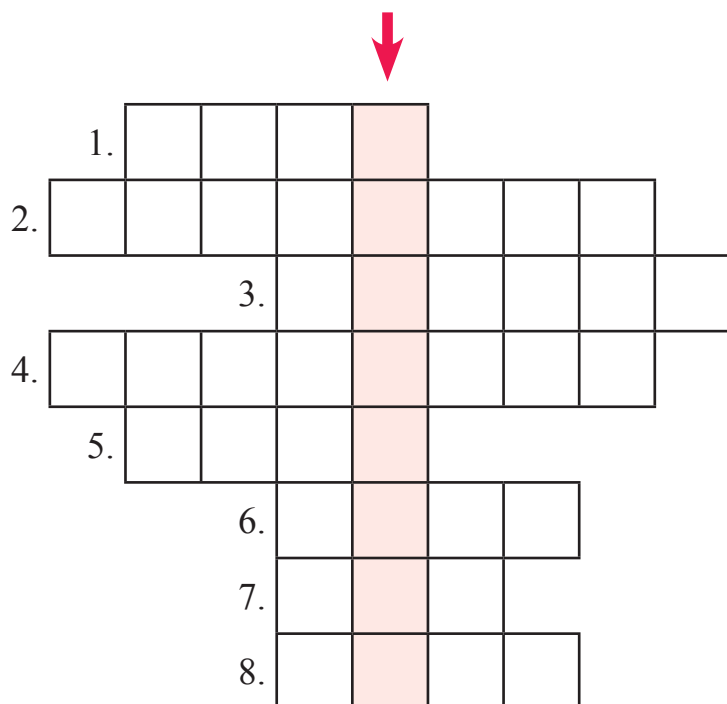
Järgnevasse juttu on peidetud muinasjuttu “Kuidas koer endale sõpra otsis” tegelaste nimetused (5). Leia need ja ümbritse ringiga.

Jänese poiss ka ruttas kapsapõllule. Täna juhtub siin ime! Neli pikk-kõrva rassivad kapsapõllul. Jänkuema ütleb: “Lõhun terve päeva üksi kapsapäid. Hapukapsast jätkub suurele koortekarjale, rääkimata jänkulastest.”

■ Kirjuta, kui leidsid:

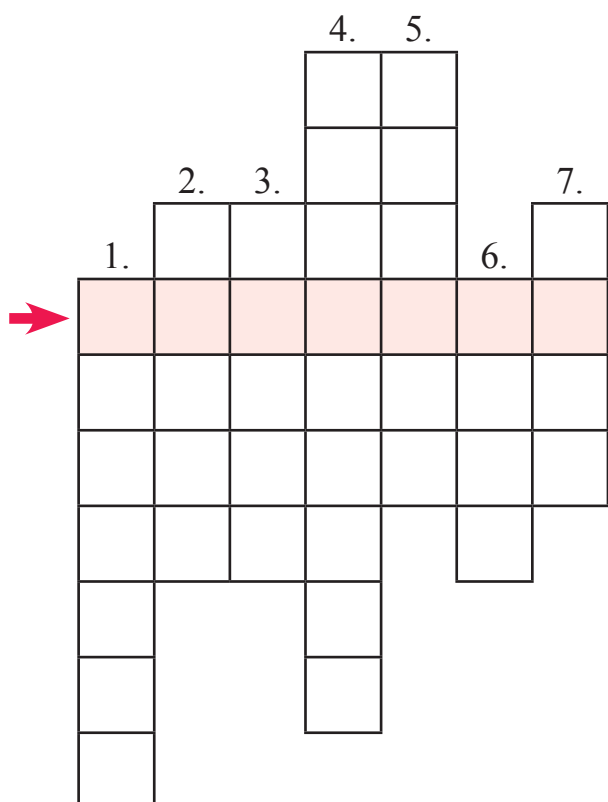
15. SIIL AJAS KARU PESAST VÄLJA

1. Pesaomanik.
2. Siil oli karu juures ...
3. See lugu oli ... jutt.
4. Karu nimetus tekstis.
5. Selle jutu tegelane.
6. Valge vaip talvel.
7. Loomade talvepuhkus ehk talve...
8. Karu nimetus tekstis: ...käpp

Ülalt alla: ehk peavari.

17. SUITSUPÄÄSUKE JA RUKKILILL.

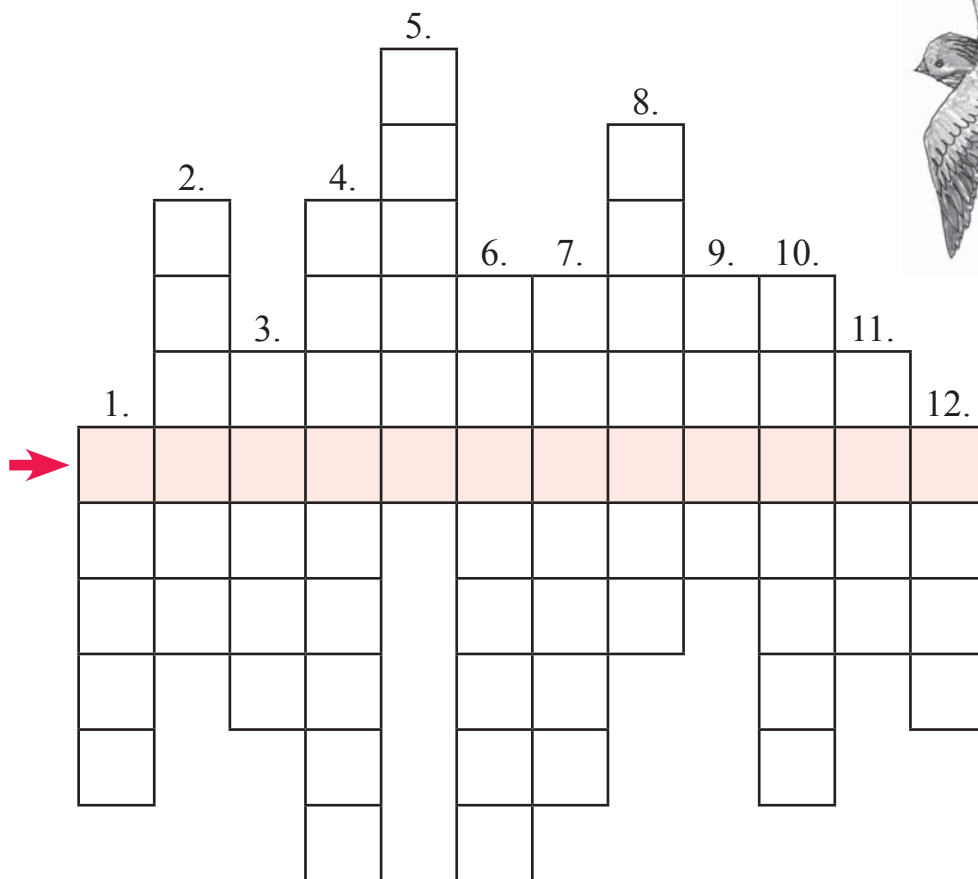
1. Suitsu..., lind.
2. Lipuvärv.
3. Emakeel.
4. Rahvuslill.
5. Lipuvärv.
6. Riigi sümbol.
7. Riigi sümbol.

Vasakult paremale:

Eesti rahvuskivi on

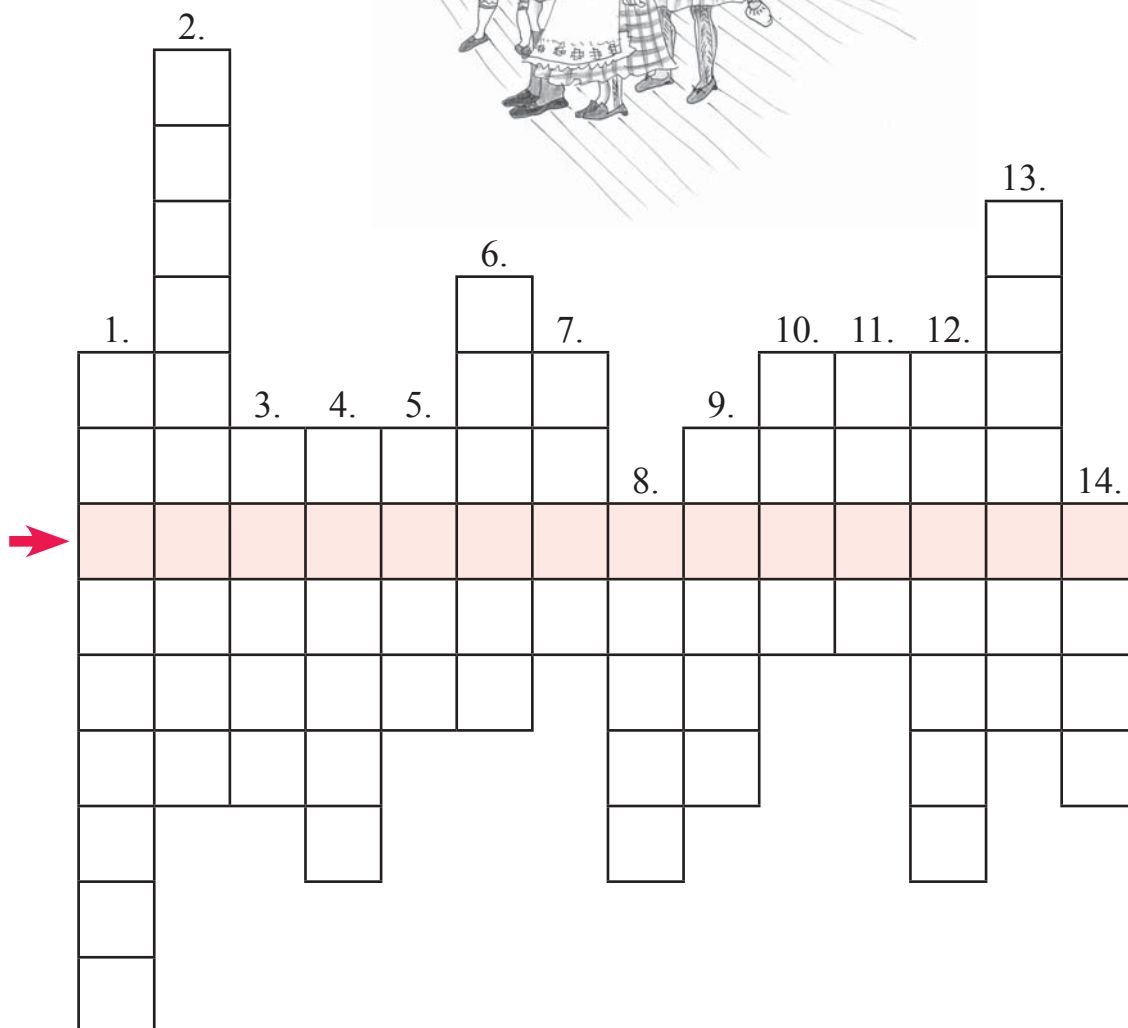
22. ISAMAA JA EMAKEEL

1. Meie emakeel. 2. Sünnimaa ehk ... 3. Eesti lipu värvus. 4. Eesti rahvuslill. 5. Eesti lipu värvus. 6. Eesti vabariigi sünnipäeva kuu. 7. Eesti pealinn. 8. Ema ema. 9. Eesti riigi sümbol. 10. Suitsu..., rahvuslind. 11. Rukkijahust toode. 12. Eesti riigi sümbol.

Vasakult paremale: 14. märtsil on

**16. MIS VÄRVI ON KODU, 17. SUITSUPÄÄSUKE JA RUKKILILL,
22. ISAMAA JA EMAKEEL**

1. Kolmevärviline lipp. 2. Eesti luuletaja ees- ja perekonnanimi. 3. Kodumaa. 4. Kodumaa ehk ... 5. Igapäevane toit. 6., 7., 8. Värvused. 9. Leivavili. 10. Valgetüveline lehtpuu. 11. Riigi sümbol. 12. Lind. 13. Eesti keel on ... 14. Riigi sümbol

Vasakult paremale: 24. veebruar on

MEENUTAME LOETUD JUTTE

1. Märki õige vastus X-iga.

1. Lugu “Kalle võtab sõrmejälgi” oli katkend raamatust

- ☐ “Kalle Blomkvist ja Rasmus”.
- ☐ “Meisterdetektiiv Blomkvist”.
- ☐ “Meisterdetektiiv Blomkvisti ohtlik elu”.

2. Lugemispala “Siil ajas karu pesast välja” oli

- ☐ luuletus.
- ☐ naljajutt.
- ☐ muinasjutt.

3. Mart oli talvel

- ☐ Otepääl spordilaagris.
- ☐ vanaema juures kartuleid võtmas.
- ☐ metsas küttepuid saagimas.

4. Mart sai jõuluningiks

- ☐ fotoaparaadi.
- ☐ mälupulga.
- ☐ fotoalbumi.

5. Koera kõige paremaks sõbraks oli

- ☐ karu.
- ☐ hunt.
- ☐ inimene.

6. Taksikoer Pets oli

- ☐ Mardi kutsikas.
- ☐ põrsa kasuisa.
- ☐ Lasse lemmikloom.

2. Kes on see lind?

1. Tal on must sulekuub ja harkis saba. Inimesed arvasid, et ta toob majale õnne ja nimetasid teda õnnelinnuks.

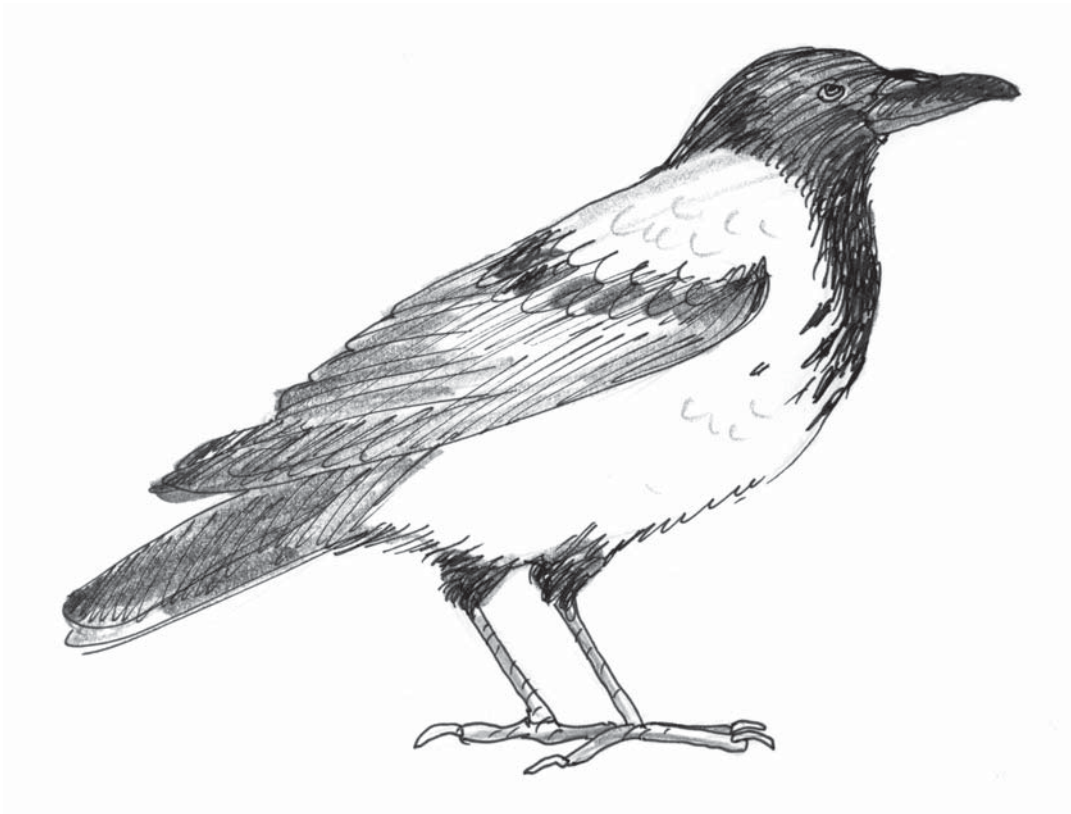
See on

2. Ta on kollase kõhualusega linnuke. Ta ei lenda talveks lõunamaale. Mart tegi talle toidulaua ja riputas sinna pekitüki.

See on

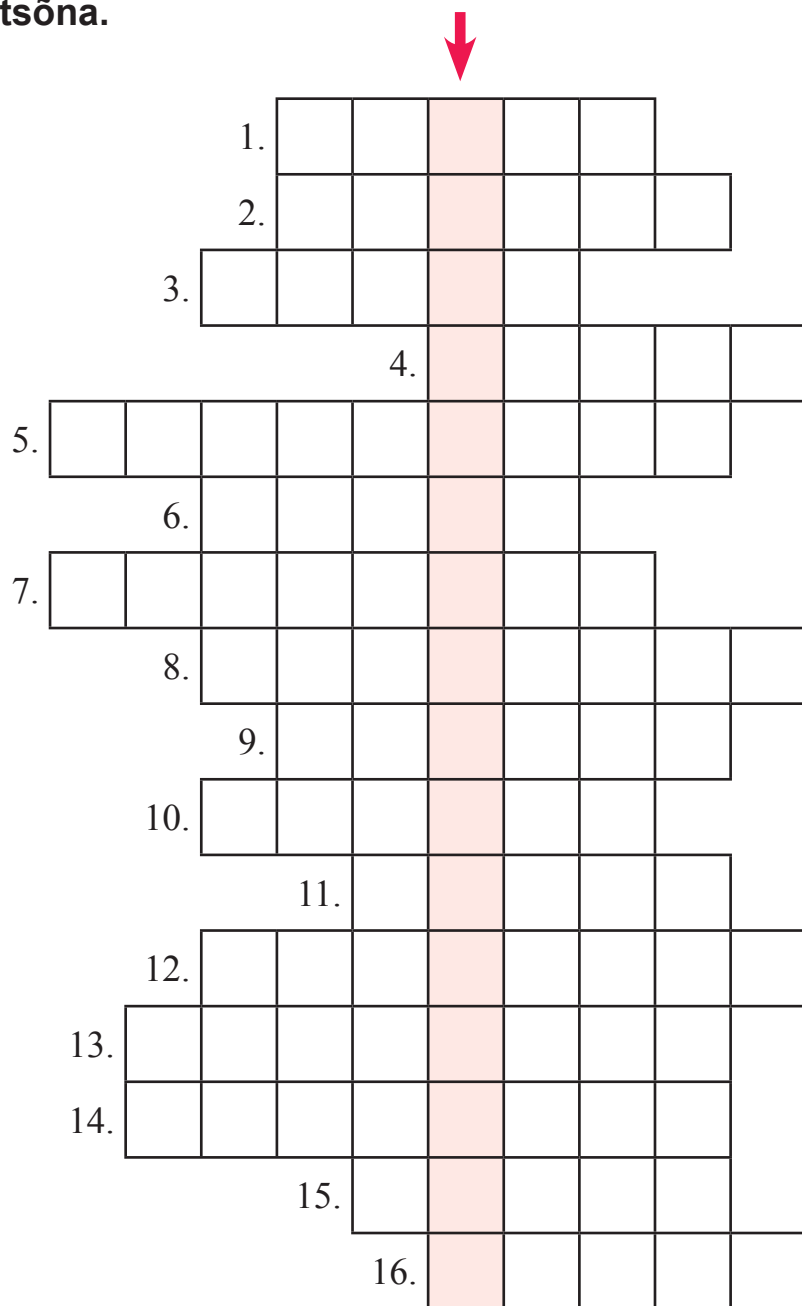
3. Muinasjutus räägiti, et see lind lendas lõunamaale. Ta tahtis järele uurida, kas seal on hea elu. Talle ei meeldinud soojal maal ja ta lendas kodumaale tagasi.

See on

3. Mis oli sinu lemmiklugu?

4. Lahenda ristsõna.

1. Mardi vanaema ehk ...

2. Mardi vanaisa nimi.

3. Leivavili.

4. Mardi koera nimi.

5. Bosse kana nimi.

6. Lind, kellele ei meeldinud lõunamaa.

7. Küla nimi Astrid Lindgreni jutus.

8. Rootsi lastekirjaniku perekonnanimi.

9. Eesti väikelinn, Mart oli seal spordilaagris.

10. Talveund magav madu.

11. Meie emakeel.

12. Talveund magav loomake.

13. Suusameeskonna nimi.

14. Isamaa.

15. ja 16. Riigi sümbolid.

Ülalt alla: Kalle Blomkvist, peategelane A. Lindgreni jutus.

